

Formulace a prosazení názoru či postoje

Vzdělávací program pro žáky středních odborných škol

Obsah

Formulace a prosazení názoru či postoje	1
1 Vzdělávací program a jeho pojetí	4
1.1 Základní údaje	4
1.2 Anotace programu.....	5
1.3 Cíl programu	5
1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu.....	6
1.5 Forma	7
1.6 Hodinová dotace	8
1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny.....	8
1.8 Metody a způsoby realizace	9
1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	10
1.10 Materiální a technické zabezpečení	11
1.11 Plánované místo konání	11
1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu.....	11
1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	12
1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití.....	13
2 Podrobně rozpracovaný obsah programu.....	14
2.1 Tematický blok č. 1 (Beseda se zástupcem/zástupci současného občanského hnutí) – 4 hodiny	14
2.1.1 Téma č. 1 (Uvedení do výukového programu, příprava na besedu) – 1 hodina	14
2.1.2 Téma č. 2 (Beseda se zástupcem nebo se zástupci občanského hnutí) – 2 hodiny.....	17
2.1.3 Téma č. 3 (Reflexe besedy) – 1 hodina	19
2.2 Tematický blok č. 2 (První projektový den: Řešení společenských problémů – Proč vznikají občanská hnutí nebo politické strany?) – 6 hodin	19
2.2.1 Téma č. 1 (Definice problémů, které nás štvou) – 1 hodina.....	19
2.2.2 Téma č. 2 (Politické ideologie a správa věcí veřejných) – 3 hodiny	22
2.2.3 Téma č. 3 (Formulace a analýza problému, který nás štve) – 2 hodiny	30
2.3 Tematický blok č. 3 (Druhý projektový den: Simulační hra na hnutí za osídlení nové planety) – 6 hodin.....	33
2.3.1 Téma č. 1 (Ukázka úspěšného projektu občanského aktivismu, vyjádření názoru a postoje) – 1 hodina.....	33
2.3.2 Téma č. 2 (Formulace názorů a postojů postav simulační hry) – 1 hodina.....	36
2.3.3 Téma č. 3 (Pravidla soužití na vzdálené planetě) – 2 hodiny	39
2.3.4 Téma č. 4 (Vznik hnutí a kampaně za osídlení nové planety) – 2 hodiny	41
3 Metodická část	44
3.1 Metodický blok č. 1 (Beseda se zástupcem/zástupci současného občanského hnutí)	44

3.1.1	Téma č. 1 (Příprava na besedu)	44
3.1.2	Téma č. 2 (Beseda s hostem)	45
3.1.3	Téma č. 3 (Reflexe besedy)	47
3.2	Metodický blok č. 2 (První projektový den: Řešení společenských problémů, způsoby domluvy ve velkých společenstvích – Proč vznikají občanská hnutí nebo politické strany?) – 6 hodin	48
3.2.1	Téma č. 1 (Úvod do projektového dne, Definice problémů, které nás štvou)	48
3.2.2	Téma č. 2 (Politické ideologie a správa věcí veřejných)	49
3.2.3	Téma č. 3 (Formulace a analýza problému, který nás štví) – 2 hodiny	54
3.3	Metodický blok č. 3 (Druhý projektový den: Simulační hra Vytvoření hnutí za osídlení nové planety)	56
3.3.1	Téma č. 1 (Ukázka úspěšného projektu občanského aktivismu, vyjádření názoru a postoje)	56
3.3.2	Téma č. 2 (Vytvoření postav simulační hry)	58
3.3.3	Téma č. 3 (Pravidla soužití na vzdálené planetě)	59
3.3.4	Téma č. 4 (Vznik hnutí a kampaně za osídlení nové planety) – 2 hodiny	61
4	Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu	64
	Příloha č. 3.2.2.1 Hrací karty pro žáky k simulační hře Prales	64
5	Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	68
	Příloha č. 3.1.3.1 – Jak se můžete účastnit politiky a pokusit se ji ovlivnit?	68
	Příloha č. 3.3.4.1 – Registrace politické strany nebo politického hnutí, založení spolku	68
6	Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	Chyba! Záložka není definována.
7	Příloha č. 4 - Odborné a didaktické posudky programu	Chyba! Záložka není definována.
8	Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu	Chyba! Záložka není definována.
9	Příloha č. 6 – Materiály k tématům výukového programu Formulace názoru a postoje, které byly vytvořeny v rámci OP VK a OP VVV	70
10	Příloha č. 7 – Dotazník pro zhodnocení výukového programu žáky	72

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Informace i dezinformace a jejich vliv na kulturu demokracie, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008220
Název programu	Vzdělávací program Formulace a prosazení názoru a postoje
Název vzdělávací instituce	– Centrum pro komunitní práci západní Čechy (CpKP ZČ) – Johan, z.ú.
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	– CpKP ZČ (Americká 29, 301 00 Plzeň) – Johan (Koperníkova 574/56, 301 00 Plzeň)
Kontaktní osoba	Marie Kubalíková (775 764 412, marie.kubalikova@cpkp.cz)
Datum vzniku finální verze programu	30.4.2020
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	7
Forma programu	Rolové a simulační hry, příběhové drama
Cílová skupina	Žáci středních odborných škol a středních odborných učilišť
Délka programu	16 vyučovacích hodin
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	2. Podpora aktivního zapojení dětí a žáků do rozhodovacích procesů a do ovlivňování společenského a demokratického života, posilování výchovy k občanství zacílené zejména na prvovoliče, zlepšování politické gramotnosti, motivace dětí a žáků k zapojení do konkrétních forem participace 3. Podpora demokratických hodnot, prevence extremismu, respekt ke kulturním odlišnostem, prevence xenofobie a dalších negativních jevů ve společnosti. 4. Podpora rozvoje kritického myšlení s cílem chránit děti a mládež před manipulací vedoucí k rizikovému chování,...

Tvůrci programu	Mgr. et MgA. Roman Černík, Mgr. Marie Kubalíková
Odborný garant programu	Mgr. et MgA. Roman Černík
Odborní posuzovatelé	
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	Ne

1.2 Anotace programu

Vzdělávací program **Formulace a prosazení názoru či postoje** je zaměřen na témata společenské diskuse a řešení problémů v demokratické společnosti, s nimi související vznik občanských a politických hnutí či stran a na prosazování a formulaci postojů a názorů (prostřednictvím prezentace, informační kampaně, politického programu). Výukový program je realizován prostřednictvím simulační hry na fiktivní občanské a politické hnutí (Hnutí za obydlení nové planety, Výstavba dálnice). Zároveň se žáci v programu učí řešit i vlastní společná témata, problémy. Prostřednictvím besedy jsou seznámeni s reálným občanským hnutím. Program je zaměřen zejména na rozvoj kompetencí a získání znalostí v následujících oblastech:

- proč a jak vznikají hnutí a politické strany, jak a proč formulují své postoje, cíle a programy,
- jak a proč vznikají kampaně, jaké jsou principy a strategie politické/občanské kampaně atd.,
- pravidla a techniky diskuse a prezentace,
- volby.

Vzdělávací program navazuje na vzdělávací program **Informace** a ptá se: Jak naložíme se získanými informacemi? Necháme problém být nebo ho budeme řešit.

1.3 Cíl programu

Program bude realizován prostřednictvím rolových a situačních her a hrou s příběhem (příběhové drama) na fiktivní občanské hnutí / politickou stranu, jež budou reagovat na konkrétní místní nebo regionální téma. Program je zaměřen zejména na rozvoj kompetencí a získání znalostí v následujících oblastech:

Cílem programu je osvojení následujících kompetencí a znalostí:

- proč a jak vznikají hnutí a politické strany, jak a proč formulují své postoje, cíle a programy,
- jak a proč vznikají kampaně, jaké jsou principy a strategie politické/občanské kampaně atd.,
- pravidla a techniky diskuse a prezentace,
- volby.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Celkově se vzdělávací program snaží rozvíjet kompetence žáků k demokratické kultuře a jejich mediální gramotnost a to tím že rozvíjí:

Kompetence k učení

Vzdělávací program především rozvíjí kompetenci: s porozuměním poslouchat mluvené projevy – v rámci besedy, diskuzí při vytváření pravidel soužití, při prezentaci výstupů ostatních skupin. Žáci mají vždy možnost klást doplňující otázky k prezentaci ostatních, případně klade doplňující otázky sám lektor.

Kompetence k řešení problémů

V rámci vzdělávacího projektu žáci procvičují a učí se různé způsoby a přístupy k řešení problémů, učí se, jak určit jádro problému (definovat problém), určit příčiny a důsledky problému, navrhnout způsoby řešení problému, popř. varianty řešení a zdůvodnit je. Toto nacvičují především během aktivit, které jsou přímo zaměřeny na řešení problémů definovaných žáky (v rámci prvního projektového dne). Žáci používají metodu brainstormingu, strom problémů, strukturování problému. V rámci druhého projektového dne se potýkají s problémy, které jsou před ně (respektive pro postavy her) kladeny v rámci simulačních her (výcvikový tábor pro let do vesmíru, obydlení nové planety). Vzhledem k tomu, že žáci při aktivitách pracují většinou ve skupinách, rozvíjí výukový program jejich kompetence spolupracovat při řešení problémů s jinými lidmi (týmové řešení). Lektor podněcuje žáky k tomu, aby ve skupinách hledali vždy společné řešení a aby mu předcházela diskuze.

Komunikativní kompetence

V rámci většiny aktivit žáci pracují ve skupině, diskutují nad řešením problémů či zadaného úkolu, návrhy zapisují a posléze představují, prezentují své výstupy před celou třídou. Tím je naplněna kompetence – zaznamenávat písemně podstatné myšlenky a projevy jiných lidí, účastnit se aktivně diskusí, formulovat a obhajovat své názory a postoje a kompetence vyjadřovat se přiměřeně účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených.

V rámci aktivit vzdělávacího programu má každý žák možnost prezentovat svůj názor a postoj a to různými způsoby a v různých situacích a to nejen ve skupinové práci s žáky ale také sám za sebe či za postavu, kterou představuje – vystoupením z řady, prezentací zájmové skupiny na konferenci (aktivita Pralesy) a v rámci reflexí aktivit a projektového dne. Tím je opět naplněna kompetence – účastnit se aktivně diskusí, formulovat a obhajovat své názory a postoje a kompetence vyjadřovat se přiměřeně účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených.

V rámci aktivit Prales, žáci připravují prezentaci na konferenci dle pevně dané struktury. V rámci prvního projektového dne se učí formulovat - definovat problémy, které je trápí, opět dle pevně dané struktury a představují své výstupy ostatním žákům. Formulují pravidla soužití v rámci aktivity Osídlení nové planety a Výstavby dálnice, tak aby byla srozumitelná i pro ostatní. Tím je naplněna kompetence – formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle.

Mimo mluvený projev se v rámci vzdělávacího programu učí žáci komunikovat a prezentovat také promoci neverbálních projevů – živý obraz, pantomima.

Během prezentací před třídou a v rámci diskuzí (společné reflexe aktivit, apod.) lektor dbá na to, aby žáci dodržovali tato pravidla – nepřekřikovat se, respektovat názor druhého, aktivně naslouchat ostatním. Tím je naplněna kompetence vyjadřovat se a vystupovat v souladu se zásadami kultury a projevu a chování.

Občanské kompetence a kulturní povědomí, Kompetence pro demokratickou kulturu

V rámci výukového programu se žáci učí, jakým způsobem obhajovat svá občanská práva a jakým způsobem se mohou zapojit do správy věcí veřejných (založení hnutí nebo politické strany, sepsání petice, uspořádání demonstrace, veřejné projednání – aktivity realizované především v rámci druhého projektového dne). Žáci se učí, jak formulovat své požadavky a jakým způsobem jednat ve veřejném zájmu. Tím je naplněna kompetence jednat odpovědně, samostatně/společně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i ve veřejném zájmu a kompetence dodržovat zákony demokratického státu, respektovat práva a osobnost druhých lidí.

Prostřednictvím simulačních her Prales, Výcvikový tábor pro let do vesmíru, Osídlení nové planety si žáci vyzkouší zastávat zájmy různých skupin či postav, učí se tak že různí lidé mohou mít různé názory a zároveň prostřednictvím hraní v roli si mohou uvědomit své vlastní postoje a hodnoty. Tímto dochází k naplňování kompetence uvědomovat si – v rámci plurality a multikulturního soužití – vlastní kulturní, národní a osobnostní identitu, přistupovat s aktivní tolerancí k identitě a názorům druhých.

Simulační hra Prales pomáhá žákům uvědomovat si hodnotu životního prostředí a naplňuje tak kompetenci – chápat význam životního prostředí pro člověka a jednat v duchu udržitelného rozvoje, a uvědomovat si vliv vlastního jednání na ostatní.

Personální a sociální kompetence

Vzhledem k tomu, že většina aktivit vzdělávacího programu je založena na skupinové práci, se žáci během jeho realizace učí:

- Pracovat v týmu a podílet se na realizaci společných pracovních a jiných činností. Podněcovat práci týmu vlastními návrhy na zlepšení práce a řešení úkolů, nezaújatě zvažovat návrhy druhých (lektor dbá na to, aby se do práce ve skupinách zapojovali všichni žáci, případně žákům pomoci, jak se do práce ve skupině zapojit, používat vhodné motivační prostředky – žáci si vyberou s kým chtějí pracovat, nebo je naopak rozdělí náhodně, v živém obrazu musí být zapojeni všichni žáci, všichni žáci prezentují postoje postavy na konkurz na let do vesmíru, lektor vybírá témata k řešení společně s žáky, sám při společných diskuzích nezaújatě zvažuje návrhy druhých).
- Kriticky zvažovat názory, postoje a jednání jiných lidí (diskuze v rámci vytváření pravidel soužití na nově obydlené planetě).
- Uvědomovat si své předsudky a stereotypy v přístupu k jiným (v rámci aktivity Výcvikový tábor pro vesmírný let, tvorba postav pro simulační hru Osídlení nové planety a Výstavba dálnice – tyto aktivity nutí žáky přemýšlet o postavách nejen dle jejich prvotní prezentace, ale i na základě jejich jednání v průběhu hry).

Kompetence využívat prostředky a komunikační technologie a pracovat s informacemi

Tím, že si žáci v rámci aktivit (Osídlení nové planety a Výstavba dálnice) vyzkouší vytvořit informační kampaň různých zájmových skupin (developeři stavějící dálnici, hnutí proti výstavbě dálnice, hnutí za osídlení nové planety), pomáhá vzdělávací program žákům uvědomovat si nutnost posuzovat rozdílnou věrohodnost různých informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získaným informacím, být mediálně gramotní.

1.5 Forma

Výukový program lze realizovat ve škole ve dvou variantách:

- Varianta A: Beseda se zástupcem občanského hnutí a reflexe besedy (4 hodiny rozložené do běžné výuky) a 2 projektové dny (6 hodin á den).
- Varianta B: Realizace výukového programu v rámci 8 dvouhodinových bloků při běžné výuce.

Tento program využívá zejména skupinové a kooperativní formy práce. Celý program je založen na zážitkové pedagogice, která využívá tři hlavní prvky: Cíl – aktivita – reflexe. Při většině aktivit využíváme rozdělení žáků do menších skupin. Při reflexích využíváme kruhového uspořádání místnosti.

1.6 Hodinová dotace

16 hodin (hodina á 45 min)

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

15 až 30 žáků, cílovou skupinou jsou žáci středních odborných škol 1. až 4. ročník

Výukový program byl posuzován z hlediska jeho vhodnosti pro žáky s ADHD – Attention Deficit Hyperactivity Disorder – to je deficit pozornosti a hyperkinetická porucha chování. ADHD bývá častou poruchou, se kterou se potýkají žáci a pedagogové středních odborných škol a učilišť, a proto byla práce s žáky s touto poruchou zohledněna ve vzdělávacím programu. Většina aktivit je pro žáky s ADHD dostatečně aktivních a pestrých. Nicméně je třeba při realizaci jednotlivých aktivit výukového programu dodržovat následující doporučení:

- Pro soustředěnou skupinovou práci naplánovat přiměřeně dlouhý časový blok – i v dospělosti jsou delší úseky náročné na soustředění pro některé jedince s ADHD obtížně únosné, jejich pozornost klesá třeba po 20 minutách, poté už je činnost málo efektivní a mají tendenci i více vyrušovat ostatní. Je žádoucí u jednotlivých aktivit ohlídat, aby fáze náročné na koncentraci a bez možnosti pohybového uvolnění nepřesahovaly cca 20-25 min. Konkrétně jde o skupinovou práci při přípravě na besedu, tvorbě názorů postav na spokojený život, tvorbě pravidel soužití na vzdálené planetě, skupinová práce v rámci tvorby hnutí a kampaně za osídlení nové planety. Besedu s hostem, plánování maturitního plesu je třeba proložit krátkou přestávkou, nebo aktivitou, která by umožnila žákům trochu se rozhýbat, změnit formu soustředění.
- Žáci s ADHD bývají poměrně často ve skupině vrstevníků (ve třídě) neoblíbení (kvůli jejich chování – vyrušují, předbíhají ostatní, jsou impulzivní apod.) – problém to je více na nižších stupních škol, ale i na střední škole je toto riziko poměrně významné – je proto třeba ohlídat, aby takový žák nebyl v pracovní skupině vyloučen na okraj (nedostává prostor pro vyjádření, ostatní s ním nediskutují anebo ignorují či přímo zesměšňují jeho názory a nápady atd.). Ze strany lektora je vhodné poskytovat takové pracovní skupiny podporu (ohlídat a příp. vhodně zasahovat do práce skupiny tak, aby mohla fungovat bez větších problémů a konfliktů). Také při rozdělování do dvojic nebo do skupin je vhodnější rozdělovat žáky náhodně (například losováním apod.), aby žák nezůstal bez partnera nebo osamocen. Pokud by byl například počet žáků lichý, takový žák může zůstat při tvoření dvojic bez partnera do dvojice a je třeba s tím citlivě pracovat, aby nebyla podporována tendence k jeho ostrakizování (např. i v případě, kdy by druhý žák ve dvojici tohoto žáka odmítal apod.).
- U žáka s ADHD je třeba počítat s impulzivitou ve stresových situacích, je možné, že při rozehřívacích aktivitách, kdy se mají žáci bez mluvení seřadit podle určitého klíče (jméno, datum narození, vzdálenosti místa bydliště), neudrží mlčení tak dlouho apod. Neměla by za

to následovat vůči němu příliš negativní reakce, dost pravděpodobně nedokáže ve spontánní činnosti vždycky ovládnout své emoce.

- U aktivit, respektive zadání aktivit, práce ve skupině, která jsou náročná na porozumění (např. simulační hra Prales, setkání postav z příběhu Hnutí proti dálnici), je třeba formulovat zadání velmi jasně a srozumitelně a ujišťovat se, že je všemi správně pochopeno.

1.8 Metody a způsoby realizace

Vzdělávací program využívá zejména aktivizující výukové metody – diskuzní metody, simulační hry, příběhové drama, metody dramatické výchovy, rozehrávací hry.

Diskuzní metody provázejí celý výukový program, žáci diskutují mezi sebou (ve dvojicích, skupinách), s hostem besedy a s lektorem při reflexi aktivit výukového programu (diskuze v kruhu). Žáci si v rámci výukového programu vyzkouší také panelovou diskuzi. V rámci diskuzí se žáci především učí řešit problémy, vyjednávat a dosahovat souhlasu, vyjadřovat své názory, reflektovat a zpětně hodnotit aktivity a naslouchat druhým.

Metody dramatické výchovy jsou metody, které také prostupují celým výukovým programem a připravují žáky na simulační hry (hry v roli) a pomáhají jim zlepšovat jejich prezentační a vyjadřovací schopnosti. V rámci výukového programu jsou využity tyto aktivity: živé obrazy, titulkování, hra v roli, pantomima, zrcadlení, plná hra, interview, zpomalený film.

Simulační hry jsou rekonstrukcí skutečných událostí v menším a zjednodušeném měřítku. Umožňují účastníkům prožít „zevnitř“ události a situace, o kterých se např. dočítají v tisku nebo je vidí v televizi. Cílem simulačních her je navodit situaci, kdy si hráči budou moci na vlastní kůži vyzkoušet, jak lze ovlivňovat procesy rozhodování a výsledek děje. Aktivní formou tak získají představu o mechanismu rozhodování v praktickém životě. Tato metoda je využita v aktivitě Prales (zjednodušená verze simulační hry Tropiccké pralesy), Osídlení nové planety, Výstavba dálnice.

Příběhové drama je zkoumání zvoleného tématu prostřednictvím příběhu. Jádrem příběhového dramatu je dramatická situace, která v sobě obsahuje problém nebo konflikt. Účastníci dramatu jednájí za postavy ve fiktivním příběhu. Právě vstupem do rolí si účastníci zpřesňují svůj postoj k danému tématu. Zároveň mají unikátní možnost prostřednictvím hrané role nahlédnout na problém z jiné strany. Lektori provází účastníky příběhem pomocí divadelních technik např. vnitřní monolog, živé obrazy, hra v roli aj. Vyvrcholením příběhového dramatu bývá rozhodnutí, které musí účastníci v roli učinit. Tím, že účastníci jednájí v roli někoho jiného, je tato metoda a technika pro ně bezpečná a zároveň jim dává možnost konfrontovat se se svými osobními názory a postoji. Na konci příběhu následuje rozbor, kde účastníci vzájemně sdílejí své prožitky z příběhu, komentují počínání postav a nabízejí vlastní alternativy řešení. Příběhové drama zahrnuje také konkrétní postavy, kterých se téma týká a musí ho řešit. Tato metoda je využita především v aktivitě Řešení problémů definovaných žáky, Konkurs na let do vesmíru, Výstavba dálnice.

Ve výukovém programu se také objevují tzv. „rozehrávací hry“. Jsou určeny na začátek projektového dne nebo dvouhodinových bloků. Jsou většinou krátké (5-15 min). Pomáhají vzájemnému poznání studentů a učitele. Pomáhají vytvořit uvolněnou atmosféru, ve které se rozplyne napětí a která studentům umožní se volně ptát a překonávat běžné komunikační bariéry, odložit obranné mechanismy a poznávat cizí přání, pocity, úhly pohledu, chápání a hodnoty. Podporují rozvoj spolupráce a vzájemných vztahů. V rámci projektového dne se používají i v průběhu dne jako vzpruha nebo pro změnu nálady.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Tematický blok (Beseda se zástupcem/zástupci občanského hnutí) č. 1 - 4 hodiny

Beseda s hostem nebo hosty z reálného občanského či nátlakového hnutí. Cílem besedy je žáky seznámit s důvody vzniku hnutí, jaký problém hnutí řeší a jakým způsobem se ho rozhodlo řešit (propagací tématu, kampaněmi, demonstracemi, apod.).

Téma č. 1 (Příprava na besedu) – 1 hodina

Naladění žáků na besedu – představení téma, které hnutí řeší. Příprava otázek pro hosta.

Téma č. 2 (Beseda s hostem) – 1 hodina

Beseda s hostem nebo hosty z občanského hnutí – zaměřená na příčiny vzniku hnutí, prostředky, kterými se hnutí snaží ovlivnit určité politické rozhodnutí, veřejné mínění, jak pracují s masovými médii, osobní motivaci hosta k připojení se k hnutí. Besedu vede moderátor (lektor).

Téma č. 3 (Reflexe besedy) – 1 hodina

Shrnutí toho, co si žáci z besedy zapamatovali, co je zaujalo, doplní myšlenkovou mapu. Ve skupinkách žáci řeší, jak by problém občanského hnutí řešili sami. Cílem je ukázat žákům, že může existovat více způsobů, jak lze na určitý problém reagovat, postup řešení problémů. A jaké mají tyto způsoby výhody a nevýhody.

Tematický blok (První projektový den: Řešení společenských problémů – jak a proč vznikají politické strany či hnutí?) č. 2 - 6 hodin

První projektový den se skládá z 3 dvouhodinových bloků. V prvním bloku, se žáci seznámí s organizací projektového dne a jeho obsahem. Následují rozehrávací aktivity, které mají žáky naladit na další práci v rámci projektového dne, žáci si především povídají ve skupinách, mluví mezi sebou a diskutují o tom, co mají společné a co je štve – definují několik společných problémů. Pokusí se volně navrhnout možnosti řešení problémů, které je štvou. Druhý blok je věnován přístupům k řešení problémů a správě věcí veřejných v rámci velkých společenství jako jsou státy, města, obce – žáci pracují ve skupinách a hrají simulační hru Prales. Třetí blok je věnován podrobné analýze problémů, které žáci definovali v úvodu dne, žáci analyzují problémy a navrhují jejich řešení dle metody strom problémů a strukturování problému.

Téma č. 1 (Úvod do projektového dne, Definování problémů) – 1 hodina

Úvod do prvního projektového dne. Naladění se na téma dne. Práce ve skupinách a definování věcí, které žáky štvou. Seznámení se s technikami dramatické výchovy.

Téma č. 2 (Politické ideologie a správa věcí veřejných) – 3 hodiny

Žáci ve skupinách definují pojmy anarchie a tyranie, výhody a nevýhody těchto způsobů správy společnosti a na základě si vysvětlují principy demokracie a výrazné politické ideologie. Simulační hra Prales přibližuje žákům možnosti soužití a domlouvání mezi různými zájmovými skupinami na jednom území. V závěru hry žáci prezentují zájmy své skupiny, čeho v rámci hry na území dosáhli a čeho chtějí dosáhnout v budoucnu.

Téma č. 3 (Formulace a analýza problému, který žáky štvou) – 2 hodiny

Žáci řeší v rámci tématu problém/problémy, které definovali na začátku projektového dne. Cílem je vyzkoušet si metody, jak konkrétně je možné řešit složitější problémy. Jde o metody, které se běžně používají v rámci veřejných politik – diskuze, zpřesňování definice problému a jeho analýza, strom problému, navržení konkrétních kroků k řešení problému. Všichni mají možnost se k problému vyjádřit, lektor diskuzi strukturuje, moderuje a zapisuje výstupy.

Tematický blok (Simulační hra na politické hnutí za osídlení nové planety) č. 3 - 6 hodin

V rámci druhého projektového dne si žáci v rámci simulační hry vyzkouší vytvořit vlastní hnutí (za osídlení nové planety). Projektový den se skládá z 3 dvouhodinových bloků, mezi kterými jsou 10-15 minutové přestávky. První hodina projektového dne slouží k naladění žáků a k procvičení vyjadřování svých názorů a postojů. 5 vyučovacích hodin se pak s žáky věnujeme simulační hře.

Téma č. 1 (Ukázka úspěšného projektu občanského aktivismu, vyjádření názoru a postoje) – 1 hodina

Projektový den je zahájen ukázkou úspěšného projektu občanského aktivismu. Žáci si prostřednictvím několika aktivit vyzkouší vyjadřovat svůj názor a zaujímat postoj k různým situacím.

Téma č. 2 (Formulace názorů a postojů postav simulační hry) – 1 hodina

Simulační hra Osídlení nové planety začíná konkurzem na vesmírný let na planetu vzdálenou 25 let. Žáci ve skupinách vytváří charakter y kandidátů a za ně se následně účastní konkurzu.

Téma č. 3 (Pravidla soužití na vzdálené planetě) – 2 hodiny

V rámci druhé části simulační hry mají žáci za úkol vytvořit pravidla soužití společenství na vzdálené planetě a to tak, aby vyhovovala charakteru všech kandidátů. Využit je postup, který je běžný pro vytváření programů politických stran, hnutí, či spolků. Cílem je vyzkoušet si způsoby, jak se lidé s různými zájmy mohou domluvit, aby dosáhli společného cíle (spokojený život na vzdálené planetě).

Téma č. 4 (Založení hnutí a kampaně za osídlení nové planety) – 2 hodiny

V závěrečné části hry žáci vytvoří politické hnutí, jehož cílem je přilákat další zájemce na cestu na novou planetu. Ve finále vytvoří kampaně hnutí a založí Facebookový profil hnutí.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

PC nebo Laptop s přístupem na internet, dataprojektor, psací pomůcky pro žáky, pro učitele, flipchartové papíry, papíry A4, vytištěné podklady pro lektory

1.11 Plánované místo konání

škola, tělocvična nebo větší školní třída

1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu

Realizace výukového programu lze hodnotit formou diskuze s žáky po realizaci posledního tematického bloku výukového programu a prostřednictvím hodnotících dotazníků pro žáky viz příloha č. 6.

Výukový program je ideální realizovat jako dvoudenní projekt (v rámci předmětu ZSV nebo ČJ), kterému předchází úvod do výukového programu a beseda s členem reálného občanského hnutí. Druh

variantou je realizace výukového programu v rámci běžné výuky (např. v rámci předmětu ZSV) prostřednictvím dvouhodinových bloků.

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů: 1

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		13 500,-Kč
z toho	Hodinová odměna pro 1 realizátora/ lektora včetně odvodů	750,-
	Hodinová odměna pro novináře	750,-
	Cestovné, stravné a ubytování	Dle aktuálních sazeb vyhlášky MPSV.
Náklady na zajištění prostor		0,-Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků		
z toho	Doprava účastníků	0,-Kč
	Stravování a ubytování účastníků	0,-Kč
Náklady na učební texty		
z toho	Příprava, překlad, autorská práva apod.	0,-Kč
	Rozmnožení textů – počet stran:	
Režijní náklady		
z toho	Stravné a doprava organizátorů	0,-Kč
	Ubytování organizátorů	0,-Kč
	Poštovné, telefony	0,-Kč
	Doprava a pronájem techniky	0,-Kč
	Propagace	0,-Kč
	Ostatní náklady	0,-Kč
	Odměna organizátorům	0,-Kč
Náklady celkem		13 500,-Kč
Poplatek za 1 účastníka	Max. počet účastníků je 30 žáků	450,-Kč

Tabulka 1

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

<http://www.informace-dezinformace.cz/>

<https://rvp.cz/>

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons - uveďte původ, neužívejte dílo komerčně, zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní License. CC BY-NC-SA

© Copyright 2019 Centrum pro komunitní práci západní Čechy & Johancentrum

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

Následující kapitoly obsahují shrnutí základních témat, která jsou řešena v rámci výukového programu. Texty k jednotlivým hodinám mohou být využity jako portfolio a podklady pro žáky, které jim může vyučující předat po dokončení jednotlivých témat či tematického bloku.

2.1 Tematický blok č. 1 (Beseda se zástupcem/zástupci současného občanského hnutí) – 4 hodiny

2.1.1 Téma č. 1 (Uvedení do výukového programu, příprava na besedu) – 1 hodina

1 hodina

Úvod do výukového programu

Jak můžeme naložit s informacemi, které se k nám dostanou, a co dělat, když nejsme spokojeni s tím, co se kolem nás děje? Jak můžeme ovlivnit správu věcí veřejných a proč bychom se o ní vlastně měli zajímat?

Každý z nás jsme členem nějakého společenství – státu, města, školy nebo obce. Pokud ve společenství chceme něco změnit nebo se nám v něm něco nelíbí, máme právo se k dané věci vyjádřit, ohradit se vůči ní či se pokusit o změnu. Můžeme se ohradit jako jedinec i jako skupina. Takto funguje zdravá občanská společnost v demokratickém státě. V našem státě existuje více možností, jak se mohou občané zapojit do správy věcí veřejných. Některé z nich – založení hnutí, spolku, politické strany, vytvoření informační kampaně, sepsání petice, demonstrace – budou součástí tohoto výukového programu.

„...ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu má každý právo sám nebo s jinými se obracet na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi.“ (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod)

„Občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců.“ (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod)

Politická participace – účastnění se na správě věcí veřejných. Aktivita, jimiž občané a skupiny vyjadřují podporu vládě a její politice nebo se jí snaží ovlivnit ve svůj prospěch nebo vyměnit. Jedná se například o:

- Hlasování ve volbách a referendech
- Vstup do politické strany, kandidování za stranu, založení vlastní strany
- Organizace nebo podpis petice
- Účast na politické debatě, meetingu politické strany
- Zaslání dopisu svému poslanci, senátorovi
- Prezentace problému v médiích (publicistické pořady)
- Uspořádání demonstrace
- Stávka
- Podání stížnosti nebo žaloby při porušení zákona nebo lidských práv

- Účast v občanském sdružení, zájmové skupině, dobrovolnické práce, dary veřejně prospěšným organizacím
- Nekonvenční participace – odmítání placení daní, bojkot zboží, hladovka, zátaras, blokády silnic, rypadel (Buček 2019, s. 109-110)

Jakýkoliv způsob zapojení do správy věcí veřejných vyžaduje, abychom uměli správně formulovat, vyjadřovat naše názory nebo to, co chceme změnit, abychom naše názory dokázali správně představit veřejnosti, případně klíčovým osobnostem (politikům, zastupitelům, vládě), které chceme ovlivnit a které mají právo o věci rozhodnout. Tímto se především budeme zabývat ve výukovém programu, který právě držíte v ruce.

Program bude zahájen besedou s hostem ze spolku či občanského hnutí, které se snaží řešit aktuální společenský problém či se snaží o změnu ve svém okolí. Právě vznik hnutí (spojení skupiny lidí se společným zájmem) bývá často na začátku změny ve společnosti (např. zastavení těžby uhlí, změně zákona, vzniku politické strany), nebo dokonce reformy státu (např. sametová revoluce). Může se jednat ale i o změny typu vzniku nového parku ve městě, dětského hřiště, zabránění stavby dálnice, vznik kina či kulturního centra, zachránění kulturní památky.

Otázky pro žáky k tématu besedy

Cílem mezinárodního hnutí Extinction Rebellion (Rebelie za život) je „zastavit probíhající hromadné vymírání živočišných a rostlinných druhů a minimalizovat riziko společenského kolapsu“.

- *Co všechno se ti vybaví, když si přečteš cíl hnutí Extinction Rebellion – Rebelie za život? Slyšel jsi o tématu, které hnutí řeší, co všechno tě k tématu napadá? Znáte hnutí? Odkud jej znáte? Víte, jakým způsobem se snaží cíle dosáhnout?*
- *Jaké otázky byste položili členovy tohoto hnutí? (Napiš všechny, které tě napadnou.)*

Sociální hnutí a občanská společnost

Sociolog Anthony Giddense (2001, s. 479) definuje sociální hnutí jako kolektivní snahu o prosazení společného zájmu nebo dosažení společného cíle prostřednictvím kolektivní akce mimo sféru etablovaných institucí (politické strany, vláda, zastupitelstvo, parlament). Některá hnutí působí v souladu s platnými zákony dané společnosti, jiná v ilegality. Činnost sociálních hnutí často vede ke změně stávajících zákonů. Typickými příklady jsou environmentální hnutí (např. Greenpeace nebo Extinction Rebellion), hnutí za práva žen, LGTB hnutí, hnutí za občanská práva černochů, hnutí za zákaz potratů, hnutí za práva zvířat apod. Členy mohou být jednotlivci, spolky i politické strany. K environmentálnímu hnutí se například hlásí strana Zelených.

Sociální hnutí bývají méně organizovaná než spolek či politická strana a většinou přesahují hranice státu. Dělicí čára mezi sociálními hnutími a formálními organizacemi nicméně nebývá vždy ostrá, protože zavedená hnutí obvykle nabývají do jisté míry byrokratického charakteru (např. mezinárodní organizace Greenpeace, hnutí „zelených“). Například v České republice jsou zástupci Greenpeace zároveň členy poradního orgánu vlády pro útlum těžby uhlí tzv. Uhelné komise. V některých případech může ze sociálního hnutí vzniknout politická strana, například strana Zelených. Za počátek zakládání pirátských stran v Evropě stálo hnutí za svobodné šíření informací (na internetu) a občanské svobody.

Sociální hnutí jsou součástí občanské společnosti stejně jako spolky či politické strany. Stejně jako právo volit nebo být volen máme právo sdružovat se.

„Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.“ (Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod)

U nás bývá sociální hnutí označované někdy také jako občanské hnutí. Příkladem může být: Limity jsme my!, Hnutí duha, Hnutí za práva zvířat, Milion chviliek pro demokracii, Nesehnutí. Tato hnutí jsou většinou zároveň i spolky, a to proto, že spolky mají výhodnější postavení pro zapojení se do rozhodování o veřejných záležitostech. Například je-li jako hlavní poslání spolku uvedena ochrana přírody a krajiny, získá spolek možnost účastnit se řízení, v nichž budou dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Tzn. účastnit se řízení schvalující např. rozšíření dolu na uhlí, výstavbu dálnice, průmyslové haly apod.

Otázka k zamýšlení:

- *Znáš nějaké spolky, které se snaží o změnu v místě tvého bydliště, v ČR nebo na mezinárodní úrovni?*

Občanská společnost

Občanská společnost je zprostředkující systém mezi společnostmi a státem (úřady, zákony, vláda), který je podporován v demokratických společnostech. Zajišťuje mechanismy, na které jsou jedinci slabí a stát příliš velký nebo neefektivní. Je založena na dobrovolnosti občanů a je výrazem jejich politické participace a zájmu o dění ve státě. Občanskou společnost lze vymezit technicky výčtem organizací působících ve zprostředkujícím systému (církve, profesní komory, zájmové skupiny, spolky) nebo hodnotově jako společnost vyspělých, suverénních občanů, kteří se mohou a chtějí na organizaci společenského života podílet. (Buček 2019, s. 126-127)

Zprostředkující systém mezi jedinci a státem tvoří zejména politické strany (realizují představy svých voličů prostřednictvím politické moci), masová média (podávají informace, formují náš pohled na svět) a zájmové skupiny (sdružení, spolky, odbory, církve, mládežnické organizace).

Doporučená literatura k tématu pro žáky:

- BUČEK, Ladislav, Klára HAMULÁKOVÁ, Klára ILLE, et al. *Občanský a společenskovední základ: přehled středoškolského učiva*. Druhé, aktualizované vydání. Brno: Edika, 2019. Maturity (Edika). ISBN 978-80-266-1401-2. Kapitola: Politická participace a politická kultura 109-110 a Občanská společnost 126-130
- CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-076-5. Kapitola 16: Politická sociologie.

Informace o občanském hnutí pozvaného na besedu a jeho ohlas v médiích:

- Rebélie proti vyhynutí (Extinction Rebellion) - <https://www.extinctionrebellion.cz/>
- VIDEO: Oběšenci na tajícím ledu v Brně varovali před změnou klimatu - iDNES.cz [online]. 30.7.2019. Dostupné z: http://https://www.idnes.cz/brno/zpravy/obesenci-led-zmena-klimatu-extinction-rebellion.A190730_172641_brno-zpravy_krut
- Video: DVTV rozhovor s mluvčí Rebelie proti vyhynutí [online]. Copyright © Extinction Rebellion ČR 2019 [cit. 23.10.2019]. Dostupné z: <https://www.extinctionrebellion.cz/aktuality/2019/08/05/dvtv-rozhovor-s-mluv%C4%8D%C3%AD-rebelie-proti-vyhynut%C3%AD/>

Informace k tématu, kterým se zabývá hnutí Extinction Rebellion:

- Průvodce změnou klimatu | Klimatická změna v České Republice. [online]. Copyright © 2020 Klimatická změna [cit. 07.09.2020]. Dostupné z: <https://www.klimatickazmena.cz/cs/vse-o-klimaticke-zmene/pruvodce-zmenou-klimatu/>

- Krajina v tísni. [online] Dokument ČR, 2017, 52 min. Režie: Petr Jančárek. Člověk v tísni. Dostupné z <<https://promitejity.cz/detail-filmu/86-krajina-v-tisni>>

Použité zdroje:

- BUČEK, Ladislav, Klára HAMULÁKOVÁ, Klára ILLE, et al. *Občanský a společenskovední základ: přehled středoškolského učiva*. Druhé, aktualizované vydání. Brno: Edika, 2019. Maturity (Edika). ISBN 978-80-266-1401-2. Kapitola: Politická participace a politická kultura 109-110 a Občanská společnost 126-130
- GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80--257-0807-1.

2.1.2 Téma č. 2 (Beseda se zástupcem nebo se zástupci občanského hnutí) – 2 hodiny

1. a 2. hodina

Hostem besedy v rámci ověřování výukového programu Formulace a prosazení názoru a postoje byl právník Petr Baroch z hnutí Extinction Rebellion (Rebelie pro život) v ČR. Cílem hnutí je nenásilnou občanskou neposlušností přimět vlády v jednotlivých zemích, aby začaly rychle jednat v nynější situaci klimatické a ekologické krize (více zde <https://www.extinctionrebellion.cz/>). V rámci Extinction Rebellion ČR Petr Baroch poskytuje nejen primárně právní podporu, ale snaží se také zapojovat jak do strategického zaměření organizace, tak do přípravy a realizace jednotlivých akcí.

Nenásilná občanská neposlušnost: Občanská neposlušnost je veřejné, dobrovolné, nenásilné porušení zákonů, neuposlechnutí příkazu, jenž je považován jedincem za nezákonný, protože odporuje jeho vyšším cílům (morálce, náboženským principům) nebo se aktér občanské neposlušnosti odmítne účastnit činností, které považuje z určitých důvodů za špatné. (Krieger 2000, s. 301)

„Nenásilná přímá akce, jinak řečeno občanská neposlušnost, je záměrné symbolické porušení zákona, jehož cílem je přitáhnout pozornost k určitému společenskému tématu, v našem případě ke změně klimatu. Má jednoduchou logiku: lidé citelně naruší běžný chod společnosti, takže si politici a společnost prostě musejí začít problému všímat. Typicky se jedná o neuposlechnutí výzvy policie opustit blokováný prostor.“ (Definice ze stránek hnutí Extinction Rebellion)

V úvodní části host krátce představil hnutí Extinction Rebellion, proč vzniklo, jaká je jeho pozice v hnutí. Zeptal se žáků, zda znají hnutí či slyšeli o jiných spolcích, které protestují proti globálnímu oteplování, jež je způsobeno člověkem, za zavření hnědouhelných dolů, či proti znečišťování životního prostředí. Následně host promítnul krátké propagační video hnutí ER, kde žáci mohli vidět záběry z protestů a akcí pořádaných hnutím. Pak následovala diskuze mezi moderátorem, hostem a žáky. Host mluvil s žáky o svém názoru na změnu klimatu a také o tom, co by se pro zmírnění změny klimatu dalo dělat. Dále mluvil o fungování hnutí Extinction Rebellion v souvislosti s tím, jaké konkrétní akce podnikají a proč.

Příklady otázek od moderátora:

- *Dotaz na žáky: Co jste zjistili z videa? Jak vnímáte promítanou ukázkou? Co jste na videu viděli?*
- *Dotazy na hosta: Co je cílem činnosti Rebelie pro život (Extinction rebellion)? Čeho chcete dosáhnout?*
- *Co by mělo udělat podle vás město Plzeň, aby mohlo přispět k řešení klimatické krize?*
- *Jakou mají lidé motivaci k tomu, aby se účastnili hnutí, teatrálních akcí občanské neposlušnosti?*

- *Do jaké míry je to kompromis, když se člověk stane součástí nějakého většího celku – hnutí či spolku? Musím souhlasit úplně se vším, co spolek prosazuje? Jakým způsobem vlastně hnutí rozhoduje o aktivitách, které podnikne a jakým způsobem?*
- *Akt porušení zákona, který je součástí některých vašich akcí, má úlohu nějakého vykřičníku, upozornění na sebe?*
- *Co bychom měli udělat, když bychom chtěli založit hnutí podobné Extinction Rebellion? Pokud chci třeba udělat něco proti tomu, aby přes můj oblíbený park vedla silnice?*
- *Jakých reálných výsledků můžete v rámci hnutí dosáhnout?*
- *Jakou odezvu máte od lidí, veřejnosti? Funguje na ně vaše činnost?*
- *Funguje vaše organizace nadnárodně?*

Příklady dotazů žáků na hosta:

- *Vaše názory jste si utřídil, vymyslel sám, anebo jste se přiklonil k ideologii nějakého jiného člověka?*
- *Našel jste na hnutí Extinction Rebellion nějaká negativa?*
- *Měli jste jako hnutí problém s policií?*
- *Myslíte si, že si lidé nepřiznávají problém klimatické krize, nebo si to vážně neuvědomují?*
- *Co můžeme dělat s tím, když se dozvíme, že nějaký produkt, který běžně kupujeme (oblečení, mobilní telefon) znečišťuje životní prostředí, nebo jsou potlačována práva lidí, kteří pro nás výrobky zpracovávají?*
- *Když nějaké společnosti nedodržují lidská práva nebo znečišťují ovzduší, není chyba již v tom, že jim to vůbec prochází? A pokud to všichni vědí a doposud proti tomu nikdo nic nedělá, tak co pak ty petice změní?*
- *Myslíte si, že je možné, aby se životní prostředí vrátilo do původního stavu? Nebo už není naděje na zlepšení?*
- *Co si myslíte o nedávném počítačovém útoku, kdy někdo nahrál vir do počítačů jedné továrny, aby zde lidé nemohli pracovat?*
- *Co si myslíte, že je nejúčinnější v boji proti klimatické krizi?*
- *Když zablokuje silnici, nemyslíte si, že člověk, kterého tím omezíte, myslí spíše na to, že uvízl v zácpě, než na to, proč je ta silnice blokována?*
- *Jak jste financováni? Kdo vám platí mzdy? Kdo platí pokuty za přestupky?*
- *Když si vezmu rozsah v jakém zasáhlo Česko protesty na Letné s Milion chvilka pro demokracii. Mluvílo se o nich i v zahraničí, to byly vlastně poklidné protesty. Jak to, že v Čechách vaše hnutí nemá takové slovo, jako akce Milion chvilka?*

Dotaz od hosta pro žáky:

- *Jaká je pro vás hranice, kde končí vzdělávání a kde začíná určitá manipulace s ním? A jak probíhá?*

Použité zdroje

- *Proč XR dělá nenásilné přímé akce?* [online]. Datum: 25.10.2019. Copyright © Extinction Rebellion ČR 2019 [cit. 28.05.2020]. Dostupné z: <https://www.extinctionrebellion.cz/aktuality/2019/10/25/proc-xr-dela-nenasilne-prime-akce/>
- KRIEGER, Joel. Oxfordský slovník světové politiky. Praha: Ottovo nakladatelství, 2000.

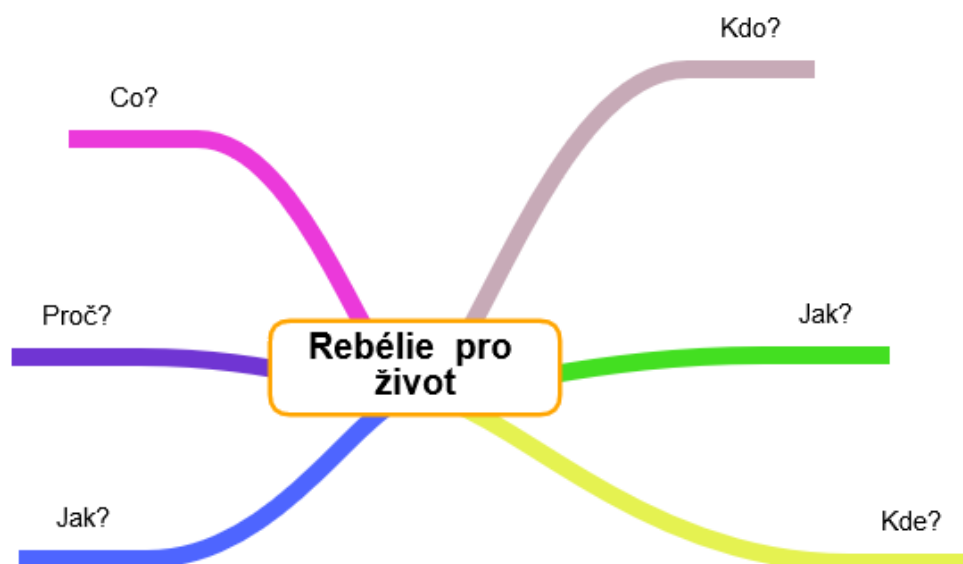

2.1.3 Téma č. 3 (Reflexe besedy) – 1 hodina

1. hodina

Doplňte myšlenkovou mapu

Na základě toho co si pamatujete z besedy o hnutí Extinction Rebellion, doplňte myšlenkovou mapu. Můžete přidat i vlastní větve k myšlenkové mapě.

Napiš krátký článek (200 slov) o realizované besedě, článek by měl obsahovat:

- Název článku.
- Kdy beseda proběhla a kde? Kdo se besedy účastnil? Jak beseda proběhla? Co bylo obsahem besedy? O jakých hl. tématech mluvil host a další účastníci besedy?
- Co tebe osobně na besedě nejvíce zaujalo?

2.2 Tematický blok č. 2 (První projektový den: Řešení společenských problémů – Proč vznikají občanská hnutí nebo politické strany?) – 6 hodin

2.2.1 Téma č. 1 (Definice problémů, které nás štvou) – 1 hodina

1. hodina

Cílem sociálních či občanských hnutí a politických stran je řešení společenských problémů, prosazení zájmů určité skupiny lidí, dosažení nějaké změny (ať už lokální nebo celospolečenské). Jakýkoliv způsob zapojení do správy věcí veřejných vyžaduje, abychom uměli správně formulovat, vyjadřovat naše názory nebo to, co chceme změnit, abychom naše názory dokázali správně představit veřejnosti, případně klíčovými osobnostem (politikům, zastupitelům, vládě), které chceme ovlivnit a které mají právo o věci rozhodnout.

Debata a definování problémů je prvním krokem ke změně, k nalezení řešení problému. Jasně definování problému, znamená, že:

- Formulujeme problém konkrétně – formulace problému nesmí být příliš široká a všeobecná („špatná komunikace“).
- Je třeba soustředit se na reálný problém ne na jeho příznaky. Ve formulaci problému by nemělo být skryto řešení problému („Potřebujeme novou kuchyň“). Co bychom vyřešili tím, že bychom vybudovali novou kuchyň?
- Měli bychom řešit jen problémy, na které stačíme – Metoda čtyř vodítek (Occamova břitva):
 - a. Týká se nás to?
 - b. Můžeme s tím v rozumné době něco udělat?
 - c. Umíme o tom shromáždit údaje?
 - d. Opravdu chceme toto řešit?

Formulací problémů a jejich řešení v menších skupinách se zabývá Mike Robson (1995). Postupem řešení společenských problémů se zabývají politologové v rámci „policy analysis“, úvodem do tohoto postupu může být např. Veselý (2005) nebo Cabada (2007).

Proces řešení (společenského) problému

- 1) Definice problému
- 2) Analýza problému (strukturování problému)
- 3) Návrh a výběr řešení problému (debata o návrzích, hledání kompromisu)
- 4) Aplikace řešení (např. vydání zákona, poskytnutí dotací, vybudování komunitního centra)
- 5) Ověření úspěšnosti aplikace řešení problému

Základem pro úspěšné řešení problému je, aby se na jeho definici a návrhu řešení podíleli všichni, kterých se problém týká. Například pokud řešíme Jak zorganizovat maturitní ples? Měli by se na řešení tohoto problému podílet žáci třídy (případně třídní učitel, rodiče žáků). Pokud řešíme rekonstrukci parku v obci, měli by o ní rozhodovat lidé, kteří zde žijí; nedostatek peněz na důchody lidí je problémem celé společnosti.

Výhodou řešení problému se všemi zainteresovanými stranami nám pomůže problém lépe poznat, přináší nám větší množství nápadů, s výsledky a postupem řešení problému budou lidé, kterých se týká spíše souhlasit, pokud se do jeho řešení zapojí. Nevýhoda je zdoluhavost takového řešení problémů. Jednou z kritik systému demokratické společnosti je právě zdoluhavost řešení společenských problémů. Neefektivitu demokratických stran zdůrazňují příznivci autoritativních vlád (Srovnání výhod a nevýhod demokracie viz Buček aj. 2019, s. 105)

Jak se dohodnout v rámci velkého společenství?

Dohodnout se v rámci malé skupiny je rychlejší než ve velké skupině, nicméně principy otevřené debaty, kde mají všichni možnost se vyjádřit, se uplatňují jak v malých, tak ve velkých společenstvích. Dnešní státní uskupení bývají přesněji nazývána jako pluralitní či multikulturní společnosti, aby postihla pestrost lidí žijících na území jednoho státu. Naše společnost a rozhodování v ní se řídí demokratickými principy, to znamená přístupnost různých názorů, politických stran a hnutí v politickém systému – **politický pluralismus** (Buček aj. 2019, s. 107). Aby bylo dosaženo ideálu vlády lidu, měly by být ve vládě, parlamentu zastoupeny hlavní názorové proudy společnosti tak, aby při rozhodování o společném soužití na území státu či obce mohlo dojít ke kvalitnímu kompromisu, který bude ku prospěchu všech, i menšin. Toto je ideál, kterého je těžké dosáhnout i v rámci našeho demokratického systému. Často se stává, že se menšinové názory do politiky nedostanou a následkem toho pak dochází ke vzniku různých lokálních hnutí. Například malé obce, kde se plánují úložiště jaderného odpadu, nebyly přizvány do rozhodování o místě úložiště. O místě úložiště rozhoduje vláda, obce si stěžují na

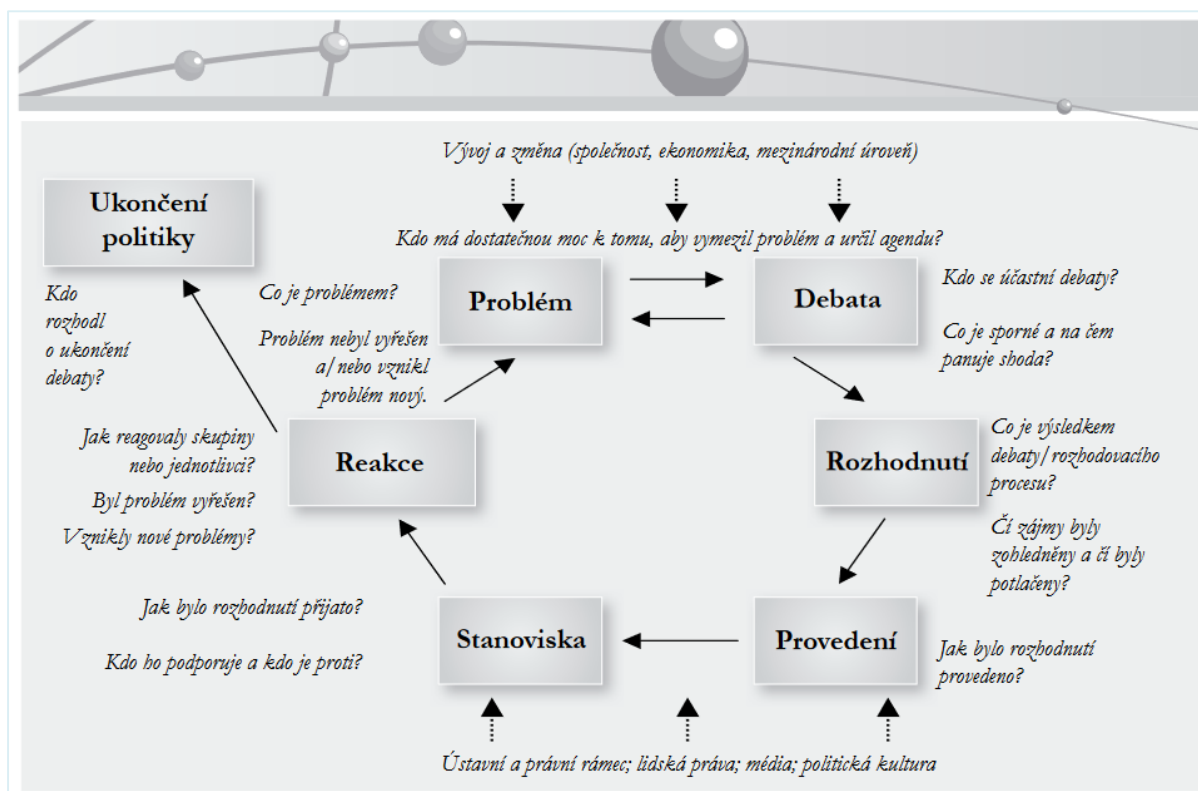

nedostatek informací o úložištích a požadují účast na rozhodování a právo veta. V obcích v reakci na jednání vlády vznikla hnutí proti úložištím.

Politika je společenská činnost spočívající v účasti politických subjektů (strany, zájmové skupiny, sociální hnutí, jedinci) na státních záležitostech, správě věcí veřejných. Nástrojem k prosazení cílů a zájmů je politická moc, o jejíž získání usilují subjekty různými prostředky. Politika je také umění řídit stát a vztahy mezi státy, dosahování kompromisu. (Buček aj. 2019, s. 107)

Politika jako proces řešení problémů ve společnosti

Obsahem politiky je řešení složitých společenských problémů a zároveň je politika bojem o moc k prosazení řešení daných problémů.¹ V ideálním stavu (demracii) je politika proces, kterým společnost lidí s odlišnými názory a zájmy dosahuje kolektivních rozhodnutí o způsobu organizace jejich vzájemného soužití. Zahrnuje přesvědčování a vyjednávání, nalézání kompromisů a určité druhy mechanismů k dosažení konečného rozhodnutí, například hlasováním. Obsahuje také moc a zákonné právo a určitý prvek nátlaku – teprve ale tehdy, když je nutné zajistit závaznost kolektivních rozhodnutí pro skupinu jako celek. (Gollob aj. 2012, s. 14-15)

Obrázek 1 Model politického cyklu: politika jako proces řešení problémů ve společnosti. Zdroj: GOLLOB, Rolf, Peter KRAPP a Wiltrud WEIDINGER, ed. *Vzdělávání k demracii: podklady pro učitele k výchově k demracickému občanství a k výchově k lidským právům*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012. Str. 14. Copyright ©S [cit. 23.5.2020]. Dostupné z: <http://www.obcanskevzdelavani.cz/uploads/8ba6aa9585d5c5dd32084e3fbb64fa0a2cb82ae6_uploaded_cov2012-vzdelavanim_k_demracii.pdf>

Model politického cyklu zdůrazňuje důležité aspekty přijímání politických rozhodnutí v demracických systémech. Model politického cyklu je nástroj, jenž pomáhá občanům rozpoznat a posoudit, jak se snaží problémy společnosti řešit činitelé, kteří přijímají politická rozhodnutí. (Gollob aj. 2012, s. 15)

¹ Tyto dvě definice politických událostí odpovídají klasické definici politiky Maxe Webera (1997).

Kdo všechno mohou být političtí aktéři vstupující do procesu řešení problémů?

- Politické strany, zájmové skupiny, sociální hnutí, jednotlivci, někdy bývají za politické aktéry vnímána i média, prostřednictvím kterých se odehrává boj o moc (snaha získat na svoji stranu veřejné mínění).

Doporučená literatura k tématu pro žáky

- BUČEK, Ladislav, Klára HAMULÁKOVÁ, Klára ILLE, et al. *Občanský a společenskovední základ: přehled středoškolského učiva*. Druhé, aktualizované vydání. Brno: Edika, 2019. Maturity (Edika). ISBN 978-80-266-1401-2. – kapitola Politika a politické subjekty, str. 99-101
- CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-076-5. – Definice politiky, str. 44-47

Použité zdroje:

- GOLLOB, Rolf, Peter KRAPF a Wiltrud WEIDINGER, ed. *Vzděláváním k demokracii: podklady pro učitele k výchově k demokratickému občanství a k výchově k lidským právům*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5824-8. Copyright ©S [cit. 23.5.2020]. Dostupné z: http://www.obcanskevzdelavani.cz/uploads/8ba6aa9585d5c5dd32084e3fbb64fa0a2cb82ae6_uploaded_cov2012-vzdelavanim_k_demokracii.pdf
- ROBSON, Mike. *Skupinové řešení problémů*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-32-7. s. 49-52
- VESELÝ, A. Vymezení problému ve veřejné politice. Metody a metodologie strukturace, definice, modelování a formulace problému. Praha: CESES FSV UK. 2005.
- Weber, M. *Politik als Beruf* (Politika jako povolání). Stuttgart: Reclam, 1997.

2.2.2 Téma č. 2 (Politické ideologie a správa věcí veřejných) – 3 hodiny

1. hodina – Definice anarchie a diktatury (tyranie)

Anarchie a tyranie jsou dva z extrémních přístupů správy věcí veřejných ve společnosti. V prvním případě jsou lidé absolutně svobodní a žijí bez pravidel daných shora (neomezuje je stát, právo), v druhém případě lidé žijí podle shora daných pravidel bez jakékoliv osobní svobody, vše je podřízeno pravidlům v zájmu vyššího dobra – ve prospěch společnosti. Snahou demokracie je dojít ke kompromisu mezi svobodou jedince a prospěchem společnosti.

Diktatura (tyranie)

Hlavní znaky diktatury (Dufek 2015, s. 20):

- Jediná vládnoucí skupina, která disponuje monopolem moci.
- Jediná oficiální státní ideologie, světový názor.
- Režim jedné politické strany, která vyžaduje disciplínu.
- Kontrola všech oblastí individuálního i společenského života.
- Policejní režim, jenž dohlíží nad vším a nad všemi (cenzura, informační izolace)

V římském právu šlo o institut mimořádných pravomocí pro jednoho z obou konzulů, jemuž se dostalo označení *diktátora*, na doporučení senátu k řešení výjimečné situace vnějšího nebo vnitřního ohrožení. Úřad byl omezen na šest měsíců a diktátor skládal účty těm, jimž vládl. Dnes v ústavním právu řady

zemí se užívá výrazu „ústavní diktatura“ pro instituty umožňující dočasně omezit občanská práva, činnost zastupitelských orgánů apod. (Diktatura – Sociologická encyklopedie)

V Evropě byl na konci 19. a na počátku 20. st. pojem diktatura užíván jako kritérium k definici politického systému, který neguje vládnutí na základě konsensu (demokracie). Totalitní a autoritativní režimy se vynořují v době, kdy slábne tradiční legitimita založená na respektu k panovníkovi. Jedná se o průvodní efekt modernizace ovlivňované zejména industrializací, urbanizací a sekularizací (tj. zesvětštění či „odnáboženštění“), která se naplno rozběhla v 19. století (Weber 1997). V té samé době vznikají i moderní demokracie. Nejextrémnější projevy totalitních režimů představoval zrod sovětského Ruska v roce 1917 a později nacistického Německa. Rysy totalitních režimů dle Carla Friedricha a Zbigniewa Brzezinského (1962 in Cabada 2004, s. 369-370):

- Oficiální ideologie vysvětluje všechny aspekty lidské existence, kterou je každý povinen přijímat.
- Jediná strana, hierarchicky strukturovaná, typicky vedená jedním vůdcem, jejíž tvrdé jádro je oddané oficiální ideologii.
- Systém teroristické policejní kontroly řízený vedením strany, vyznačující se nejenom zásahy vůči zjevným nepřátelům režimu, ale i vůči arbitrárně vybraným skupinám populace.
- Monopol ve sféře masových sdělovacích prostředků, což zajišťuje propagandistickou indoktrinaci společnosti.
- Kontrolní monopol nad ozbrojenými složkami.
- Centrálně kontrolovaná a řízená ekonomika.

Anarchie

Slovo „anarchie“ pochází z řečtiny a znamená doslova bezvládní. V podstatě představa, model společnosti bez jakéhokoliv uspořádání a organizace, kde individuum má max. svobodu, kde není třeba podřizovat se normám, pravidlům, konvencím a zákonům, preferována je spontaneita, svobodná vůle. Anarchie je radikálním odmítnutím zásahů jakékoliv moci včetně morálního nátlaku, který usměrňuje jednání individua. Pojem anarchie a jeho různé interpretace, event. metody uskutečňování anarchie jsou podstatnou součástí anarchistických teorií, jež vznikají v různých směrech a proudech hlásících se k anarchismu. V běžném použití je pojem anarchie synonymem pro dezorganizaci, chaos, bezzákonnost, zhroucení jakéhokoliv pořádku a také pro neexistenci státní moci, zrušení státu. V rámci anarchie se problém řeší, až když nastane, například je svolán sněm dotčených, kde se problém řeší. (Anarchie – Sociologická encyklopedie)

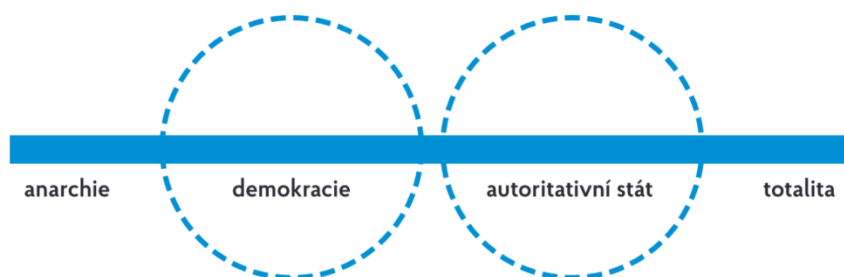
Termín „anarchismus“ označuje politickou ideologii či filosofický směr. Jeho vývoj a obsah definuje přehledně politolog Andrew Heywood (2008, s. 185-205) – termín se užíval od francouzské revoluce, a to zpočátku ve smyslu kritickém či negativním; tehdy měl naznačovat zhroucení civilizovaného či předvídatelného řádu. Pro anarchismus je příznačný názor, že politická moc ve všech podobách, zejména v podobě státu, je špatná a zbytečná. Anarchisté usilují o vytvoření bezstátní společnosti, a to odstraněním práva a státu. Klíčovou hodnotou je neomezená autonomie člověka, principy absolutní svobody a ničím neomezená politická rovnost. Anarchisté soudí, že stát není nutný, protože pořádek a harmonie ve společnosti mohou vznikat přirozeně a nemusí být státem vynucovány shora. Anarchisté považují za přirozené soužití lidí v malých nehierarchických a rovnostářských komunách. I když anarchismus není v současnosti brán jako významné politické hnutí, je vnímán jako významný filosofický směr, který je kritický k ostatním politickým ideologiím především těm klasickým, jako je konzervatismus, socialismus a liberalismus. Některé jeho myšlenky jsou součástí nových politických směrů, jako např. environmentalismus, feminismus, protiglobalizační hnutí či nová levice.

Znaky anarchismu (Heywood 2008, s. 187-193):

- Antietatismus – autorita je urážkou svobody a rovnosti.
- Přirozený řád – stát je zbytečný, bezstátní společnost je přirozený stav společnosti (odkazují při tom na soužití tradičních společností), lidé mají přirozený sklon uspořádat své životy harmonicky a pokojně.
- Antiklerikalismus – proti organizovanému náboženství (církvi).
- Ekonomická svoboda – k vládnoucí třídě patří všichni, kdo ve společnosti vládou majetkem, mocí nebo s privilegii, odpor proti ekonomickým systémům, řízenému kapitalismu, ekonomika, ve které svobodní jednotlivci spravují své věci sami.

Na základě zhodnocení výhod a nevýhod anarchie a tyranie (diktatury) je možné definovat hl. hodnoty demokracie. Jan Charvát (2019) definuje demokracii jako formu správy věcí veřejných, která leží na ose mezi diktaturou a anarchií.

Demokracie (vláda lidu, řec. demos = lid, kratein = vládnout) je v tradičním pojetí definována jako forma politického zřízení, která umožňuje všem plnoprávným občanům účast na správě a řízení státu. Je založena na principu podřízení menšiny většině a uznání svobody a rovnosti občanů. Historicky první forma demokracie se zrodila v řeckých městských státech (polis, např. Atény). (Buček 2019, s. 103-105) Nadmíru důležitá je pro současné pojetí demokracie svoboda a možnost volby různých řešení, kdykoliv se vynoří nové problémy. Takové chápání představuje významový posun. Tradiční pojetí demokracie jako formy vlády a politického systému, který je postaven na omezené úloze občanů coby voličů, je zde konfrontováno s myšlenkou participace a participativní demokracie. Jedná se o formu občanství založenou na principech lidských práv, respektování lidské důstojnosti, pluralitě, kulturní rozmanitosti a přednosti práva (O'Shea, s. 11). V našem demokratickém zřízení (zastupitelská demokracie) se občan účastní politického rozhodování především zprostředkovaně, delegováním svého podílu na moci na své zvolené zástupce, kteří naplňují jeho vůli v orgánech státu, regionu či obce. Přímá demokracie je v České republice praktikována výjimečně prostřednictvím referenda (např. referendum o vstupu do Evropské unie, či vyhlášení referenda místního nebo krajského).

Spektrum politických názorů o správě věcí veřejných

Rozhodování v politice, o správě věcí veřejných, ale i v malých skupinách je ovlivněno nejen aktuálním problémem, situací, ale bývá ovlivněno i hodnotami, které jednotlivci či skupiny (politické strany, hnutí) uznávají. Ucelený systém hodnot, myšlenek a názorů, které zahrnují výklad současného stavu společnosti, vizi správného vývoje i rámcové prostředky, jichž může být použito na cestě k cíli, se nazývá ideologie (Dufek 2019, s. 113). Naše hodnoty, politické ideologie jsou součástí rozhodování o správě věcí veřejných.

A o jaké hodnoty jde? Politické ideologie se klasicky rozlišují na levicové a pravicové:

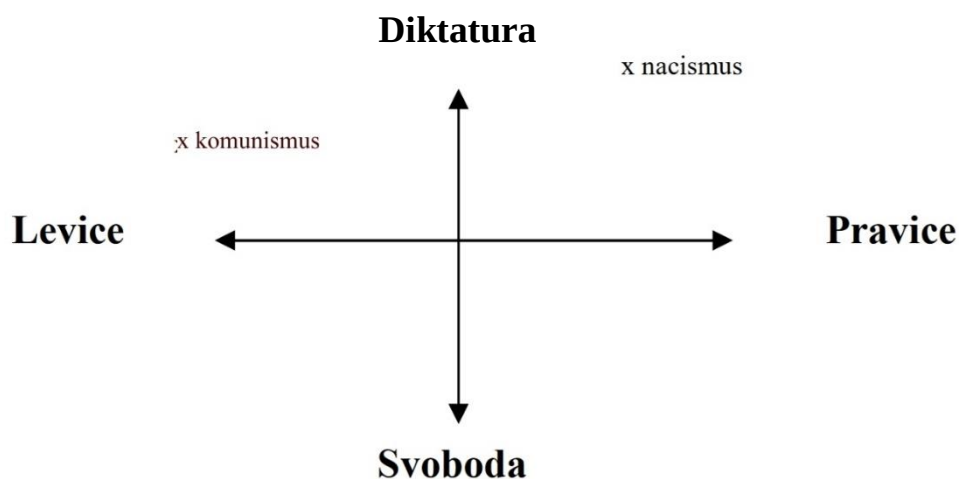
- Levice = nejvyšší hodnotou je rovnost mezi všemi, absolutní rovnost a spravedlnost mezi lidmi ve všech ohledech, regulovaný trh.

- Pravice = nejvyšší hodnotou je individualismus (blaho jednotlivce je nejdůležitější, každému podle jeho schopností, volný trh, neregulované hospodářství).

Moderní pojetí politických ideologií vnáší na osu další rozměr a tím je způsob společenského soužití, realizace politické ideologie:

- Řád, autorita (diktatura).
- Absolutní svoboda (anarchie – bezvládní, absolutní svoboda a autonomie jednotlivce).

Politické spektrum na dvou osách vytvořil psycholog Hans Eysenck (1964 in Heywood 2008, s. 33). K levoprávnímu spektru vyjadřujícímu dle něho především ekonomické poměry přidal vertikální osu, která vyjadřuje sociální sféru. Na jedné straně vertikální osy jsou zobrazeny „zaryté“ názory čili autoritářské a na druhé demokratické čili „měkké“ postoje. Veškeré politické ideje tak lze vložit jak na osu levoprávní, tak i na vertikální osu vyjadřující měkkost a tvrdost. Pomocí Eysenckova spektra je možné poukázat na rozdíly a podobnosti v jednotlivých idejích (např. podobnost totalitního komunismu a fašismu).

Obrázek 2 Dvourozměrné schéma rozložení politického spektra, dle teorie Hanse Eysencka (srov. Heywood 2008, s.33)

Politické ideologie

Pokud se podíváme na vývoj evropského politického myšlení zhruba od Francouzské revoluce, můžeme říci, že se postupně utvořily tři hlavní umírněné ideologie, které v zásadě fungují dodnes – liberalismu, konzervatismus a socialismus. Postupem času rostl nesoulad ve společnosti, která se vyvíjela natolik překotně, že se v ní začaly vytvářet hluboké příkopy způsobené zejména sociální nerovnostmi. Ty vedly až ke vzniku radikálních politických proudů – fašismus/nacionalismus, komunismus, anarchismus. V poslední třetině 20. století se prosazovaly další politické koncepce – environmentalismus a feminismus. Zpravidla bývají zařazovány pod tzv. nová sociální hnutí. Ohledně feminismu neexistuje shoda, zda se jedná o hnutí či o ideologii (Cabada aj. 2007, s. 136).

Jim L. Riley charakteristiku politických ideologií shrnul jako

- Soudržný soubor idejí o politice
- Soubor těchto idejí byl vytvořen intelektuálními elitami
- Myšlenky byly posléze rozšířeny do masové společnosti,
- Mohou se měnit,
- Mohou být překrouceny nebo zjednodušeny,

- Jsou mocným impulsem pro lidské chování a konečně také instrumentem manipulace ze strany mocenských vůdců. (In.: Cabada aj. 2007, s. 135)

Klasické politické ideologie

- Liberalismus - důraz na jednotlivce, stát má pouze chránit svobodu a majetek občanů.
- Konzervatismus – zachování historií osvědčených hodnot, institucí a způsobů života
- Socialismus - rovnost, podřízení se společnosti, obecné dobro nad individuálními zájmy.
- Komunismus – rovnost a kolektivní vlastnictví, žádné soukromé vlastnictví, zrušený stát, změna společnosti prostřednictvím revoluce
- Nacionalismus - vychází z přesvědčení o výjimečnosti vlastního národa, je spojen s Nacismem.
- Fašismus (Itálie), Nacismus (Německo) – moc je v rukou vůdce, militantní, odmítání hodnot demokracie a liberalismu, nadřazování vlastního národa nad ostatní, podřadné rasy (Židé, Romové, Slované) musí být poraženy, v Německu silný antisemitismus
- Rasismus – nadřazování jedné rasy nad ostatní, jednotlivé rasy si nejsou rovny
- Anarchismus – neomezená svoboda, žádná vláda, žádné zákony, žádný stát

Tzv. nové politické ideologie

- Environmentalismus – ochrana životního prostředí
- Feminismus – společenská a ekonomická rovnoprávnost žen a mužů
- Islámský fundamentalismus – návrat k základu islámského náboženství, ke *koránu*, a k dalším zdrojům šaría (kodexu islámského práva)

Doporučená literatura pro žáky

- BUČEK, Ladislav, Klára HAMULÁKOVÁ, Klára ILLE, et al. *Občanský a společenskovědní základ: přehled středoškolského učiva*. Druhé, aktualizované vydání. Brno: Edika, 2019. Maturity (Edika). ISBN 978-80-266-1401-2. – kapitola Politické doktríny a ideologie, str. 113-121
- DVOŘÁK, Jan, František EMMERT, Alena FABIČOVICOVÁ, et al. *Odmaturuj! ze společenských věd*. Druhé, přepracované vydání. Brno: Didaktis, 2015. Odmaturuj! ISBN 978-80-7358-243-2.
- CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-076-5. – kap. 6 Politické ideologie 135-174

Použité zdroje

- Anarchie – Sociologická encyklopedie. [online]. [cit. 29.5.2020]. Dostupné z: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Anarchie>>
- CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-076-5. – kap. 6 Politické ideologie 135-174
- Diktatura – Sociologická encyklopedie. [online]. [cit. 29.5.2020]. Dostupné z: <<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Diktatura>>
- DVOŘÁK, Jan, František EMMERT, Alena FABIČOVICOVÁ, et al. *Odmaturuj! ze společenských věd*. Druhé, přepracované vydání. Brno: Didaktis, 2015. Odmaturuj! ISBN 978-80-7358-243-2.
- HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 4. vyd. Přeložil Zdeněk MASOPUST. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-137-3.
- CHARVÁT, Jan. Křehkost demokracie – Příručka pro pedagogy pro práci s tématem radikalismu ve výuce. *Pomáhejte s námi - Člověk v tísni*. [online]. Praha 2019 [cit. 5.5.2020]. Dostupné z: <<https://www.clovekvtsni.cz/media/publications/1267/file/krehkost-demokracie.pdf>>
- O'SHEA, Karen. Slovník pojmů k výchově k demokratickému občanství: výchova k demokratickému občanství 2001-2004 : rozvoj vzájemného porozumění. Brno: Masarykova

univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5818-7. [online]. Copyright © [cit. 29.5.2020]. Dostupné z: http://www.obcanskevzdelavani.cz/uploads/02d704f239de3a5431e54b2728f76ffb4949d59c_uploaded_cov2012-slovník.pdf

- WEBER, Max a Jan ŠKODA. Autorita, etika a společnost: pohled sociologa do dějin. Praha: Mladá fronta, 1997. Souvislosti (Mladá fronta). ISBN 80-204-0611-5

2. hodina – začátek simulační hry Prales

Smyslem simulační hry praless je ukázat si jaké výhody může mít soužití ve společnosti bez pravidel daných shora a jaké to může mít nevýhody. Dále hra ukazuje, jakou roli hrají ve správě věcí veřejných různé zájmové skupiny. Aktéry v rozhodování o správě věcí veřejných mohou být nejen politické strany, sociální hnutí, ale také zájmové skupiny a jednotlivci.

Zájmové skupiny

Zájmové skupiny se na rozdíl od politických zaměřují většinou jen na jedno téma (odborníky – ochrana zaměstnanců, komory lékařů, podnikatelů – prosazují potřeby dané profese, zemědělci, menšinové zájmové skupiny). Zájmové skupiny chtějí moc spíše ovlivňovat, než ji přímo vykonávat ve vládě či parlamentu. Může se stát, že ze zájmové skupiny se stane politická strana či hnutí.

Smyslem hry je žít spokojený život na území státu, na kterém se rozprostírá praless. Na území pralessa i mimo něj žijí různí lidé, různé skupiny, organizace, které mají zájem určitým způsobem praless využívat, žít zde, hospodařit zde a podobně. Např.: chovatelé dobytka, zemědělci (drobní, velcí), těžaři drahých kovů, těžaři dřeva, zahraniční firmy – výrobci nábytků, firmy vyrábějící elektrotechniku, vláda sousedního státu, ochránáři přírody – Greenpeace, domorodí obyvatelé, přistěhovalci, regionální a státní vláda apod.

3. hodina – Simulační hra Prales

Kácení tropických deštných pralessů – případ Amazonie

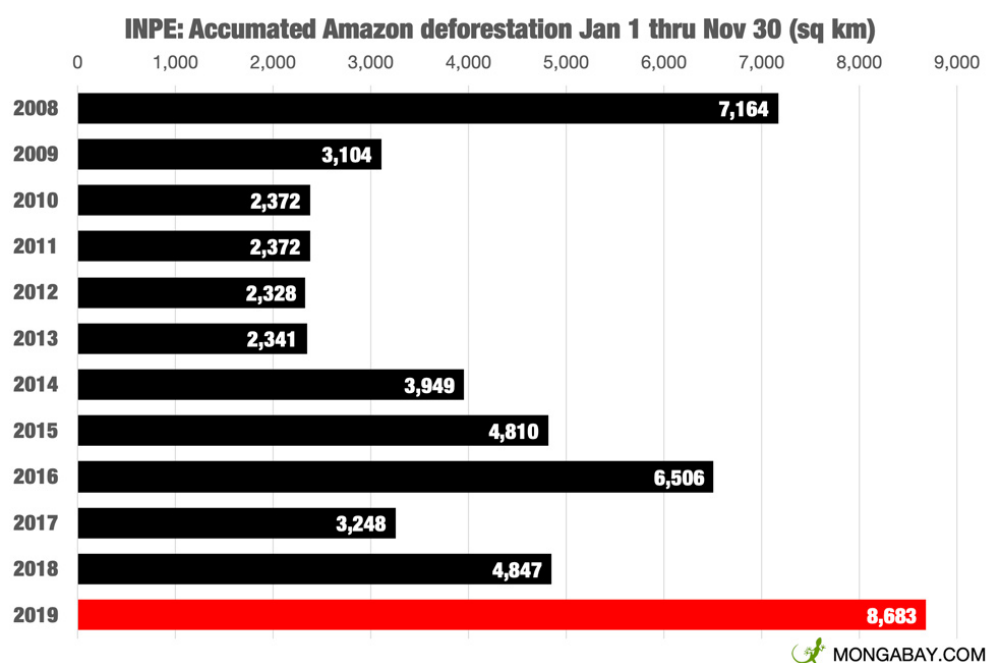
Nejvíce lesů pralessního charakteru se nachází na území Brazílie, Ruské federace a Kanady. Země s největší plochou tropického pralessa – Brazílie, Demokratická republika Kongo, Indonésie, Peru.

Amazonský tropický deštný les zabírá plochu zhruba 5 500 000 kilometrů čtverečních v Jižní Americe. Na území Brazílie se nachází jeho největší část. Představa, že pralessy zásobují Zemi kyslíkem, je poněkud mylná, existující tropický deštný les má nulovou, jen velmi mírně kladnou bilanci, pokud jde o produkci kyslíku. Rostliny ho sice vyprodukují velké množství, spotřebuje se však na dýchání živých organismů a tlení odumřelé organické hmoty. Amazonie představuje přirozené místo, kde dochází k zachycování uhlíku, což je pro mitigaci (snižování emisí skleníkových plynů) změny klimatu životně důležité. Deštný praless ve svém bezprostřední okolí zabraňuje erozi (odplavení živin z půdy do řek), přispívá k regulaci tzv. malého koloběhu vody. Tam kde byl praless vykácen, stoupne teplota až o 15 stupňů celsia. V rámci globálního ekosystému udržuje přiměřené množství oxidu uhličitého a ovlivňuje makroklimatické jevy (udržení vzdušných proudů stability oblastí tlakové výše a níže).

Využívání lesa člověkem (zdroj potravy, palivové dříví, materiál na stavbu obydlí, lov zvěře, pastva, kácení stromů) může narušit schopnost samoregulace, kterou zdravé společenstvo disponuje. Využívání pralessa malými kmeny z Amazonie není většinou natolik intenzivní, aby tuto samoregulaci vážněji narušilo, pokud ale les ustoupí polím k pěstování obilí nebo v něm probíhá intenzivní těžba, je běh sukcese definitivně přerušen. Obnova pralessa trvá cca 50 až 100 let.

Podle brazilského Národního ústavu pro výzkum vesmíru (INPE) se v roce 2019 prudce zvýšila rychlost odlesňování Amazonie. Oproti předchozímu období vzrostlo v brazilské Amazonii odlesňování o 85 %, zničeno bylo 10 123 kilometrů čtverečních zeleně. V roce 2018 bylo vykáceno zhruba 7 500 čtverečních kilometrů lesa. Destrukci způsobily rekordní lesní požáry, které v Amazonii řádily od května do října, nelegální těžba a zemědělské praktiky na chráněném území. Roční tempo odlesňování se do roku 2012 přitom naopak snižovalo, od roku 2012 se zvyšuje, viz graf níže.

Obrázek 3 Tempo odlesňování Amazonského pralesa v období od 1. ledna do 30. listopadu v jednotlivých letech. Hodnoty jsou udány v kilometrech čtverečních. (Zdroj: INPE)

Příčiny odlesňování

Zemědělství

Domorodé obyvatelstvo nebo obchodní společnosti mají velký podíl na likvidaci pralesa. Získání nové plochy pro pěstování plodin (sója, kukuřice, maniok) a pro pastvu dobytka. Obchodní společnosti se snaží získat půdu především pro plantážové pěstování sóji a pro chov dobytka na maso. Oba tyto artikly jsou určeny pro export do dalších zemí. Sójové pokrutiny se využívají i u nás jako krmivo pro hospodářská zvířata.

Těžba dřeva

Obchod se dřevem, převážně ilegálním, je zodpovědný za 25 % odlesňování území tropického deštného pralesa. Těžaři potřebují především vzácné dřevo (týk, mahagon, eben, palisandr, cedro rana), výběrový způsob těžby se jim však nevyplácí, vykácí proto často celá území, odvezou, co potřebují a zbytek nechají ležet nebo spálí. Brazilská vláda přiznává, že na jejich území dochází až v 80 % případů k ilegální těžbě. Podle ekologů pracují těžaři ruku v ruce se zemědělci a rančery, kteří vykácené plochy lesa rychle obsadí. V roce 2004 Hnutí Duha oslovilo dodavatele zahradního nábytku (který se běžně vyrábí z tropického dřeva) s otázkou, zda jsou schopni zaručit, že jejich zboží není vyrobeno z ilegálně těžného dřeva. Z dvaceti oslovených firem to byly schopny prokázat pouze dvě.

Těžba nerostů

Dalším (ne)šťastím mnoha rozvojových zemí disponujících pralesem je to, co je ukryto hluboko pod kořeny stromů – ohromné nerostné bohatství. Ložiska např. bauxitu, suroviny k výrobě hliníku, se často vytvářejí právě v tropických oblastech. Nejvíce bauxitu se vytěží v Austrálii, za ní následuje Brazílie, Jamajka, západoafrická Guinea a další chudé země. Zakládání dolů je často spojeno s ničením rozsáhlých ploch pralesů.

Požáry

V červenci a srpnu každoročně Amazonii zasahují velké požáry. Téměř všechny požáry lesa v oblasti jsou způsobené lidmi, kteří vypalováním rozšiřují svoji zemědělskou půdu. V červenci a srpnu se kvůli suchu požáry šíří hluboko do pralesa.

Dopady odlesňování (deforestation) tropického deštného pralesa

Odborníci tvrdí, že kácení pralesa a klimatické změny může změnit jeho ekosystém (vodní cyklus se od pralesa oddělí), a proměnit prales v savanu. Pokud se těžba nezastaví, existuje vážné riziko, že více než 50 % amazonského pralesa se promění v života neschopnou savanu. V posledních padesáti letech bylo vlivem kácení zcela zlikvidováno 17 % pralesa a další čtvrtina byla částečně poškozena. Nyní podle studie vědců Thomase Lovejoy a Carlose Nobreho stačí pouhá tři procenta, aby se deštný prales stal nevyléčitelným. Odhaduje se, že uvolnění CO₂, který je vázán v biomase Amazonského pralesa by zvýšilo současnou koncentraci CO₂ až o 10 %. Navíc – jednou narušený prales se stává náchylnější k požárům, vznik velkých mýtin snižuje objem srážek. I velké plantáže sóji omezují vznik oblačnosti, voda z území více odtéká, než aby se odpařovala.

S likvidací pralesa ztrácí svůj domov a kulturu původní kmeny žijící v Amazonii, to může přinést velké sociální problémy a konflikty. Dnes je v Brazílii zmapováno 227 kmenů mluvících 180 různými jazyky.

Likvidace tropických pralesů znamená ohrožení velkého množství rostlinných a živočišných druhů. Mnohé z nich nebyly ještě ani vědecky popsány (předpokládá se, že byla zatím popsána pouze desetina všech světových druhů). Je zřejmé, že se takto připravujeme o možné zdroje léků i nových objevů na poli genetiky a biologie. Proti těžbě dřeva protestují mezinárodní organizace, ale i původní obyvatelstvo Amazonie. Domorodců je v Brazílii na 850 000, což představuje jedno procento populace. Rezervace přitom zaujímají 13 procent rozlohy země. Současná, především ilegální těžba ale zasahuje i na toto území, a současná vláda se nesnaží této těžbě zabránit. Dochází ke střetům mezi těžaři a ochránci pralesa, domorodci. Několik ochránců dokonce stály tyto střety život.

Problémem je, že kácení pralesů je pro země ekonomicky přínosné – získávají peníze z prodeje dřeva, novou půdu pro zemědělství, jehož produkci můžou exportovat apod. Z tohoto úhlu pohledu zachování pralesa se může zdát ekonomicky nesmyslné, protože země, která zachová svůj prales, přijde o velké příjmy. Tento paradox by mohl částečně řešit mezinárodní fond vyplácející peníze státům a dalším vlastníkům pralesa za účelem zachování biodiverzity a přírodního bohatství. Nechat prales žít by tak mohlo být ekonomicky výhodné. Vzhledem k tomu, že deforestation představuje jeden z největších zdrojů skleníkových plynů (zejména oxidu uhličitého) a nenarušené pralesy oxid uhličitý ve velké míře pohlcují, plánuje se vznik tohoto fondu v rámci schématu obchodování s emisemi. Státy, na jejichž území se prales nachází, tak budou moci prodat více emisních povolenek a na zachování pralesa nebo opětovném zalesňování vydělat.

Současný brazilský prezident se netají tím, že považuje za důležitější rozvoj ekonomiky než ochranu životního prostředí. Opakovaně uvedl, že zvažuje odstoupení své země od pařížské klimatické dohody. Chystá se rovněž legalizovat těžbu nerostného bohatství v domorodých rezervacích v Amazonii.

Zástupci Evropské unie a jihoamerického obchodního bloku Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay) se dohodli na podobě smlouvy o volném obchodu. Jednání o smlouvě začala v roce 2000.

Brazílie věří na eliminaci cel například u pomerančové šťávy, instantní kávy a ovoce. Ochránci přírody, jejichž vliv v Evropském parlamentu po květnových volbách vzrostl, varují, že dohoda by mohla posílit snahy o další kácení lesů. Dohodu musejí schválit jednotlivé členské země EU i Evropský parlament.

Použité zdroje a další informace k odlesňování tropických deštných pralesů:

- Manuál Komu chutná prales. Příčiny a dopady kácení deštných pralesů | NaZemi. [online]. [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.nazemi.cz/cs/manual-komu-chutna-prales-priciny-dopady-kaceni-destnych-pralesu>
- Amazonský deštný prales je na pokraji kolapsu, zjistila studie. *National Geographic* [online]. 6. 8. 2018 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.national-geographic.cz/clanky/amazonsky-destny-prales-je-na-pokraji-kolapsu-zjistila-studie-20180225.html>
- Amazonský prales mizí až pětkrát rychleji než dříve. Tvrdí to národní ústav, jehož šéf skončil kvůli Bolsonaro. ČT24 — *Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR* — Česká televize [online]. 7. 8. 2019 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelive.cz/svet/2889497-v-brazilii-se-vyrazne-zrychlilo-odlesnovani-uvodl-narodni-ustav>
- Satelitní záběry ukazují, jak brazilské pralesy mizí před očima. ČT24 — *Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR* — Česká televize [online]. 11. 8. 2019 [cit. 12. 10. 2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelive.cz/veda/2890190-satelitni-zabery-ukazuji-jak-brazilske-pralesy-mizi-pred-ocima>
- „Největší dohoda všech dob.“ Evropská unie se dohodla na obchodní smlouvě s jihoamerickým Mercosurem. | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. 28. 6. 2019 [cit. 12. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/obchod-smlouva-evropska-unie-mercotur-jizni-amerika-jean-claude-juncker_1906282134_gak
- LOVEJOY, Thomas E.; NOBRE, Carlos. Amazon tipping point. 2018.

2.2.3 Téma č. 3 (Formulace a analýza problému, který nás štve) – 2 hodiny

1. hodina - Celá třída řeší jeden problém - Maturitní ples

Důležitým úkolem správy věcí veřejných je řešení společenských problémů. Veřejná politika je mimo boj o moc proces, při kterém jsou analyzovány, hledány a navrhovány řešení společenských problémů. Většina společenských problémů nemá jednoduché řešení. Základem pro úspěšné vyřešení či zmírnění problému je přijít na to jaké jsou jeho příčiny a navrhnout reálná řešení problému.

Analýza (společenského) problému

- 1) Definice problému
- 2) Analýza problému (doplnění fakt o problému, průzkumy, rozhovory, zjištění koho všeho se problém týká, strukturování problému – strom problému, SWOT analýza, myšlenková mapa)
- 3) Případné zpřesnění definice či přeformulování problému
- 4) Návrh a výběr řešení problému (debata o problému, hledání kompromisu)
- 5) Aplikace řešení
- 6) Ověření úspěšnosti aplikace řešení problému

Strukturovaný zápis z diskuse

- *Téma: (např. maturitní ples, místo maturitního plesu, financování)*
- *Cíl: „Uspořádat maturitní ples v den XX. XX. XXXX, který bude...”*
- *Struktura problému:*
 - o *Čeho se problém týká? (Co to znamená maturitní ples?)*
 - o *Koho všeho se problém (téma) týká?*
 - o *Jaký je ideální stav vyřešení problému? (Jak by měl reálně vypadat maturitní ples? Co by tam mělo být?)*
 - o *Co je třeba udělat k vyřešení problému? (konkrétní postup, pomůcky, aktivity, stanovení data, výběr prostoru)*
 - o *Co je třeba udělat nejdříve?*
- *Přání hl. aktérů:*
- *Obavy hl. aktérů:*
- *Zdroje (lidé, finance):*
- *Harmonogram (Jak dosáhnout cíle?): Kdo? Co? Do kdy?*

2. hodina - Celá třída řeší jeden problém - Maturitní ples

Harmonogramu řešení problému, plán realizace řešení

Aktivity/Téma	Kdo?	Co?	Do kdy?
1. (např. zamluvení sálu)			
2. (sestavení rozpočtu)			
3. (zajištění zdrojů financování)			
4.			
5.			

Tabulka 2

Metody řešení problému využitě při řešení tématu organizace Maturitního plesu

Brainstorming

Metody brainstormingu je možné velmi efektivně využít při řešení problémů – při navrhování řešení, mapování problému. Metoda vychází ze zjištění, že lidé se obávají mnohé myšlenky a nápady vyjádřit nahlas, protože nejsou v souladu s tím, co je napsané v učebnicích, co je konvenční. Nechtějí se zesměšnit nebo ukázat jako hloupí či nepraktičtí. To však tvořivosti neprospívá, a proto je potřeba překonat sociální a psychické bariéry, které blokují vznik nových, netradičních, originálních nápadů.

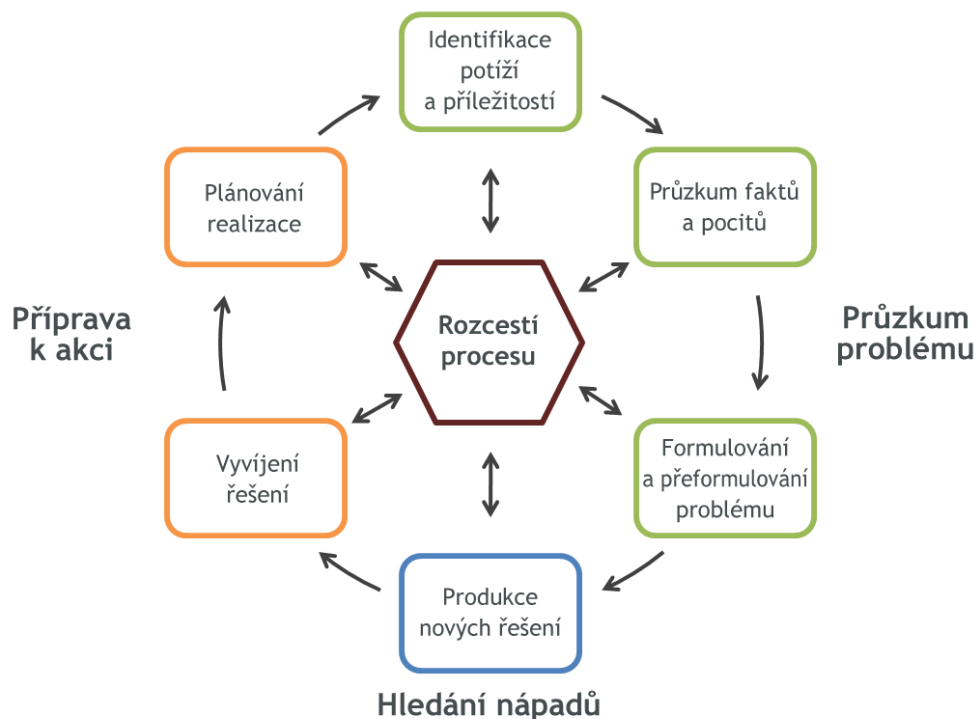
Hlavní znaky:

- Volné jmenování návrhů, nápadů k tématu, řešení problému.
- Nápady se nehodnotí.
- Všechny návrhy se zapisují.
- Čím více je nápadů, tím větší je pravděpodobnost, že se mezi nimi objeví originální nápad. Nejlepší nápady se objevují zpravidla ke konci etapy tvorby (produkce nápadů).

- Tím, že lidé pracují společně a slyší ostatní návrhy, vzájemně se inspirují a napomáhají si k vyprodukování více nápadů.

Kreativní přístup k řešení problémů v malých skupinách

Obrázek 4 Schéma procesu řešení problému v malých skupinách

I. Průzkum problému

- 1) Identifikace **potíží a příležitostí** – členové skupiny formulují svá očekávání (přání) a obavy vztahující se k tématu, problému. Jedná se o prvotní sběr podnětů, který může pomoci při dalším postupu řešení problémů.
 - Očekávání nám pomohou popsat ideální stav po vyřešení problémů, cíl, kterého chceme dosáhnout.
 - Obavy nám pomohou identifikovat překážky, které nás mohou během řešení problému potkat.
- 2) Průzkum faktů a pocitů
 - Podrobte váš problém otázkám typu **co, kdo, kdy, kde, proč a jak?** Typicky to budou otázky jako „Kdo je zainteresován?“ „Kdo další?“ „Ještě někdo?“ „Kdo o tom rozhoduje?“ „Jaké by mělo být nejlepší řešení?“ „Co se o tom mohu dozvědět?“ „Jak by se to dalo realizovat?“ „Jaké jsou moje překážky?“ „Kde se to bude odehrávat?“ a tak dále.
- 3) Formulování a přeformulování problému
 - Za pomoci výstupů z minulého kroku formulujte problém ve formě otázky např.: Jak bychom mohli...? Je dobré se nad problémem zamyslet a zjistit, zda pořád řešíte to, co řešit chceme a jestli to řešíte tak, jak chcete. Během analýzy faktů a pocitů se mohlo vaše pochopení problému změnit a tato změna by měla reflektovat i znění samotné otázky, kterou řešíme. Zde je případně prostor pro stanovení hlavního cíle, kterého chceme dosáhnout – přeformulování otázky na oznamovací větu a za pomoci tzv. **SMART metody***.

II. Hledání nápadů

- Klíčem k úspěchu je vymyslet co nejvíce nápadů, kterými si odpovíte na vaši předchozí otázku „Jak bychom mohli....“ Zde je vhodné využít metodu brainstormingu. Při hledání nápadů se snažte eliminovat jejich hodnocení. Spíše stavte na jednotlivých nápadech, vzájemně je kombinujte, hledejte nezvyklé souvislosti, podporujte tvorbu asociací. Nechte vyjádřit všechny členy skupiny.

III. Vyvíjení řešení

- 1) **Vyberte dobré nápady** řešení problému a převedte je v možná řešení problému. Definujte silné a slabé stránky návrhů řešení. Hledejte případně způsoby, kterým nápad ještě vylepšíte. Pokud máte více variant řešení, sestavte si kritéria, kterými budete hodnotit vaše nápady. Kritéria musí být specifická a upřímná (jsme schopni nápad realizovat, opravdu jej chceme realizovat, kolik nás to bude stát). Výstupem tohoto kroku by mělo být řešení, které je uskutečnitelné a reálné. Řešení, které prošlo vašim kritickým hodnocením a je dostatečně zpracované a realizovatelné.

- 2) **Plánování realizace**

- Zjistěte zdroje, jaké máte a jaké je třeba zajistit – lidé, finance.
- Sepište seznam s akcemi, které musíte vykonat ke zdárnému řešení problému. Porovnejte všechny seznamy a zkombinujte je do jednoho – akcím přiřadte zdroje, určete, kdo na nich bude pracovat, kdo je za splnění zodpovědný (to je velmi důležité) a na koho si dát při řešení pozor. S realizací moc neotálejte – čím déle budete čekat, tím menší je pravděpodobnost, že to opravdu uskutečníte (resp. že vaše řešení bude aktuální i v budoucnu).

*Formulace cíle metodou SMART

Stanovení hlavního cíle, kterého chceme vyřešením problému dosáhnout. S (specifik) = cíl musí být smysluplný, jednoduchý a konkrétní – zformulovaný do jedné věty, M (měřitelný, motivační) = musí být možné cíl ověřit a měl by být dostatečně motivující, A (acceptable) = odsouhlasen všemi, kteří se na realizaci cíle podílejí, R (realistický) = musí být reálný, realizovatelný a musí opravdu řešit daný problém, T = splnění cíle musí být dosažitelné v určitém čase.

2.3 Tematický blok č. 3 (Druhý projektový den: Simulační hra na hnutí za osídlení nové planety) – 6 hodin

2.3.1 Téma č. 1 (Ukázka úspěšného projektu občanského aktivismu, vyjádření názoru a postoje) – 1 hodina

1. hodina

Projekt kulturního centra ve staré nádražní budově

K prezentaci úspěšného projektu občanského aktivismu byl využit příběh kulturního a divadelního spolku JOHAN, kterému se podařilo zachránit kulturní památku v centru města Plzně a vybudování kulturního centra Moving Station.

Nádražní budova Plzeň Jižní Předměstí byla vystavěna v roce 1904. Budovu postavila firma Müller – Kapsa podle návrhu architekta Rudolfa Štecha. Z architektonického hlediska patří Jižní předměstí k nejvýznamnějším nádražním budovám v Česku. Jde o ukázkou špičkové tuzemské drážní architektury z počátku dvacátého století, jednalo se o jedno z nejmodernějších nádraží v Čechách. Ačkoliv první polovina 20. století znamenala období největšího rozmachu železnice, přesto západní budova nádraží postupně ztratila význam a nebyla od konce 80. let využívána. Budova byla postupně

devastována a ničena. V 90. letech jí dokonce hrozila demolice. Hrozící demolici odvrátili plzeňští památkáři, kteří secesní budovu r. 1993 navrhli vzít do ochrany. Návrh byl přijat a secesní budova Plzeň – Jižní Předměstí společně s protější budovou nádraží jsou od 11. září 1995 památkově chráněny. Město se o osud nepoužívané budovy ale dále nestará. V roce 2000 se rozhodne budovu využít Občanské sdružení JOHAN pro úspěšný kulturní workshop v rámci Mezinárodního festivalu DIVADLO. Mělo se jednat o jednorázový projekt, nicméně zdevastovaná a opuštěná hala spolek zaujala tak, že se ji rozhodli zachránit. V roce 2001 od tehdejšího majitele objektu, Českých drah, získalo sdružení pětiletou nájemní smlouvu na objekt, a dokonale ji využilo. Otevřený komunikační prostor Moving Station (Hemžící se zastávka), jak byl objekt bývalé odjezdové haly Jižního nádraží nazván, se stal scénou pro nezávislé umělecké projekty, uváděl alternativní uměleckou tvorbu a původní autorské projekty. Tím však příběh nekončí...

V roce 2006 je pořádána veřejná dražba budovy i s pozemkem. Vyvolávací cena je 2 950 000 Kč. V roce 2007 získává Moving Station nového majitele, budovu kupuje firma Klotz, a. s. V souvislosti s tím se mnozí obávali, že kulturní akce a centrum alternativní kultury z prostoru zmizí. Ovšem nestalo se tak. Majitel navázal se sdružením spolupráci, prodloužil mu nájemní smlouvu a nakonec se zasadil i o celkovou rekonstrukci a obnovení památky. V roce 2014 sdružení Johan a soudobý vlastník Klotz, a. s., uspěly v Regionálním operačním programu s projektem celkové rekonstrukce a proměny nádraží na moderní multifunkční kulturní centrum (Culture Station). Rekonstrukce budovy proběhla v období od ledna do srpna 2015. Opuštěná chátrající část plzeňského nádraží Jižní předměstí se během tohoto roku proměnila v moderní kulturní a vzdělávací centrum. Dřívější odjezdová nádražní budova nabízí od roku 2015 místo pro festivaly, výstavy, umělecké workshopy, sympozia a stala se zároveň zkušebnou i otevřeným ateliérem pro mladé tvůrce z domova i ze zahraničí.

Další informace o projektu kulturního centra

Internetové stránky kulturního centra Moving Station - www.johancentrum.cz

Články a reportáže:

- Opuštěné nádraží hostí alternativní divadlo. Možná naposledy | Plzeň. *Český rozhlas Plzeň* [online]. 3. 7. 2007 [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://plzen.rozhlas.cz/opustene-nadrazi-hosti-alternativni-divadlo-mozna-naposledy-6749525>
- Moving Station | Dvojka. *Český rozhlas Dvojka* [online]. 23. 2. 2008 [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/moving-station-7509872>
- Nádražní budova na Jižním Předměstí: Ruina změněná v chrám kultury - Plzeňský deník. *Plzeňský deník - informace, které jsou vám nejbližší* [online]. 8. 9. 2015 [cit. 05. 10. 2020]. Dostupné z: https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/nadrazni-budova-na-jiznim-predmesti-ruina-zmenena-v-chram-kultury-20150908.html
- Proměna západního křídla budovy vlakového nádraží Plzeň-Jižní předměstí na Culture Station | iMaterialy. Portál pro odborníky ve stavebnictví – projektanty, stavaře z praxe, architektky i řemeslníky | iMaterialy [online]. 8. 9. 2019 [cit. 05. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.imaterialy.cz/rubriky/zajimava-stavba/promena-zapadniho-kridla-budovy-vlakoveho-nadrazi-plzen-jizni-predmesti-na-culture-station_46497.html
- PŮTOVÁ, Barbora. Moving Station: Hemžící se zastávka na vlakovém nádraží Plzeň – Jižní Předměstí. *Anthropologia integra* [online]. 2016, vol. 7 No. 2 [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/anthropologia_integra/article/viewFile/6220/5586

Video k slavnostnímu otevření rekonstruovaného kulturního prostoru

- Moving Station – Splněný sen. In: Youtube [online]. 8. 11. 2015 [cit. 5. 10. 2020] Dostupné z: <https://youtu.be/ME8RE85i0lc>. Kanál uživatele Johan Centrum.

Názory a postoje

Postoj je názor nebo připravenost k činu v souvislosti s určitým problémem nebo volbou. Postoje jsou důležitou složkou komunikace. Kromě toho, že je postoj zaměřen na problém či volbu, zahrnuje v sobě i určitou míru intenzity, která je tvořena činiteli vnitřními (potřeby, charakter, zájmy) a vnějšími (malé sociální skupiny, kultura, rodina).

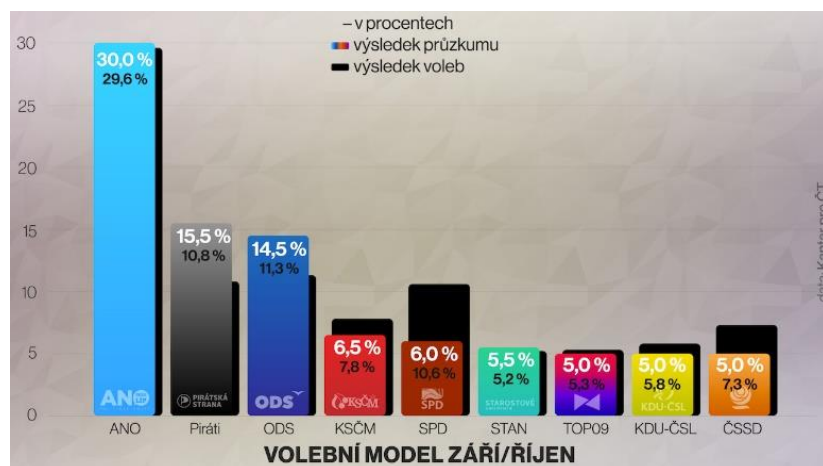
Vědomosti, dovednosti a postoje lidé získávají v průběhu života, a to vzděláváním a sociálními vlivy, jako jsou např. sociální kontakty, zvyšování skupinové soudržnosti aj. To, jaké postoje zastáváme, je ovlivněno naší socializací (Hayes 2013, s. 99), tím, v jaké rodině jsme se narodili, s jakými lidmi se stýkáme – kamarádi, pracovní kolektiv, jakou školu navštěvujeme nebo jsme navštěvovali. V nemalé míře ovlivňují naše postoje nejen zkušenosti i média. Vývoj postoje závisí také na tom, k jakým informacím má člověk přístup. Když je člověk konfrontován s různými pohledy na svět a rozličnými zdroji informací, musí si díky své potřebě porozumět světu formovat vlastní názory. Svět, který nabízí jen jediný úhel pohledu, nepodporuje vyžívání názorů.

K tomu, abychom změnili postoj, se nás obvykle někdo snaží přesvědčit – tzn. poskytuje nám informace, které mají k této změně dopomoci. Toto přesvědčování může být verbální nebo implicitní (tento druhý způsob je využíván hlavně v reklamě – je všude kolem nás, takže si ani neuvědomujeme, že jsme neustále k něčemu přesvědčováni). Změnit postoj znamená změnit naše chování, ale funguje to i naopak, jestliže se naše chování změní, změní se i naše postoje. Postoje můžeme během života měnit, ale bývá to složitější. Ke změně postoje potřebujeme dobrý argument či určitou zkušenost (Hayes 2013, s. 104).

Postoje a názory člověka nicméně ne vždy determinují jeho chování (Atkinson 2002, s. 620-621; Hayes 2013, s. 95-96). Ani předvolební průzkumy přesně neodpovídají reálné situaci po volbách. Ne vždy je jednoduché přiznat svůj postoj – stydíme se, bojíme se odsouzení druhými. Atkinson uvádí, že postoje založené na vlastní zkušenosti jsou silnější než postoje založené na zprostředkované zkušenosti.

Součástí vytvoření sociálního hnutí, politické strany či hlasování ve volbách je také zaujetí postoje – ke správě státu, města, k určitému společenskému problému.

Výzkum postojů a volební chování

Obrázek 5 Volební model² agentury Kantar. Předpokládaný zisk mandátů září/říjen 2019 Zdroj: <https://www.novinky.cz/volby/clanek/volby-by-vyhralo-ano-vetsina-snemovnich-stran-pod-sedmi-procenty-40299680>

² Volební model je odhad, jak by dopadly volby. Zahrnuje pouze odpovědi respondentů, kteří půjdou volit. Nezapočítávají se odpovědi nerozhodnutých voličů ani respondentů, kteří chtějí k volbám, ale nevědí, koho volí.

Výzkum postojů, především volebních preferencí je významnou součástí politických věd, ale i marketingu politických stran. Volební modely a předvolební průzkumy slouží jako vodítka politických postojů ve společnosti. Téměř soustavně politické strany sledují, nebo si nechávají dělat průzkumy, jež zjišťují, kteří lidé je volí a kteří naopak nevolí. Díky těmto průzkumům mohou pak lépe zaměřit svoji kampaň.

Test našich volebních preferencí s jakou stranou sdílíme stejné názory či postoje, nabízí například Volební kalkulačka na stránkách <https://volebnikalkulacka.cz/>. Volební kalkulačka (anglicky *voting advice application*) je jednoduchý test porovnávající vaše politické postoje s postoji politických stran či osob (zákonodárců, kandidátů ve volbách atd.). Českou a slovenskou Volební kalkulačku vyvíjí a provozuje občanské sdružení KohoVolit.eu od roku 2006. Server provozují politologové Masarykovy univerzity v Brně, kteří se zabývají analýzou hlasování a kvantitativními metodami výzkumu v sociálních vědách. Vytvářejí a zveřejňují volební kalkulačky pro všechny druhy voleb (evropské, prezidentské, parlamentní, regionální i komunální). Inspirací byl projekt v Latinské Americe.

Použité zdroje

- ATKINSON, Rita L. *Psychologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 8071786403.
- HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 7. Přeložil Irena ŠTĚPANÍKOVÁ. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0534-0.

2.3.2 Téma č. 2 (Formulace názorů a postojů postav simulační hry) – 1 hodina

1. hodina

Výcvik a výběr kandidátů na let do vesmíru

První kosmonauti v USA i SSSR byli vybíráni z vojenských a zkušebních letců. Později do kosmu začali létat i zástupci dalších profesí, především inženýři zaměstnaní u výrobců kosmické techniky, vědci, lékaři a další.

Výcvik kosmonautů zahrnuje přípravu fyzickou, leteckou, parašutistickou a lékařsko-biologickou, výcvik k přežití v případě havárie nebo přistání v neobydlených oblastech. Dále zahrnuje technickou přípravu, zejména výcvik na trenažérech kosmických lodí k využití palubních systémů a vybavení, trénink ve stavu beztlásky a za přetížení, seznámení se se systémy zabezpečení životních podmínek a skafandry. Navíc se kosmonauti učí provádět vědecké experimenty a ekologické výzkumy, zkušební výrobu materiálů. Nezbytnou součástí znalostí kosmonauta je kosmická navigace, výcvik k provádění údržby, oprav a rekonstrukcí kosmických lodí a družic.

Zatímco v počátcích vesmírných letů byla rozhodujícím kritériem výběru fyzická kondice kosmonautů a zvládání stresových situací (odborné znalosti jsou samozřejmé a dají se doplnit), s prodlužováním kosmických letů se pozornost přesunula na komunikační a sociální dovednosti. I při letech na ISS (Mezinárodní vesmírná stanice) je velký důraz kladen na vzájemnou spolupráci a poznávání amerických a ruských kosmonautů až po přátelství jejich rodin (Kolář 2019).

Podmínky NASA pro zařazení kandidátů do výcviku astronautů (Howell 2017):

- Bakalářský titul v oboru strojírenství, biologie, fyzikálních věd, informatiky nebo matematiky.
- 3 a více let v praxi daného oboru/ 1000 hodin odlétaných na pozici pilota proudového letadla.
- Schopnost složit fyzické zkoušky NASA.

Průběh výcviku (Howell 2017):

- Dva roky základního výcviku, kde se naučí výcvik přežití, jazykové (ruština), technické dovednosti a další věci, které potřebují k tomu, aby mohli být astronauty.
- Jak ovládat loď, robotiku, simulátory, jak pracovat na mezinárodní stanici.
- Cvičení pro výstup do vesmíru v plaveckém bazénu (simulace stavu bez tíže).
- Výcvik přežití.
- Získání znalostí v základech medicíny.
- Výcvik pro konkrétní misi.
- Příprava na krizové situace (požár na palubě, selhání základních životních funkcí, srážka s vesmírným odpadem).
- Návčik zvládání stresových situací (např. prostřednictvím izolační komory, kurzy lidského chování)

Přínosem jsou další dovednosti jako potápění, zkušenosti s přežitím v divočině, znalost cizích jazyků – především ruštiny.

Současní astronauti cestují převážně na mezinárodní vesmírnou stanici ISS, nacházející se na oběžné dráze Země. Zde stráví maximálně půl roku. Primárním zaměřením stanice jsou vědecké experimenty. V nadcházejících letech však NASA doufá, že se bude opět pohybovat za nízkou oběžnou dráhou Země v rámci přípravy mise na Měsíc a Mars. Pokud bude vesmírný program finančně podpořen, mohli by noví astronauti využít kosmickou loď Orion k průzkumu hlubokého vesmíru.

Dlouhodobé mise na Měsíc nebo na Mars

V současnosti probíhají i testy a přípravy na dlouhodobější mise ve vesmíru (CSO 2016). Astronauti pro dlouhodobé mise (například na Měsíc nebo na Mars) budou muset plnit více úkolů a povinností, protože na těchto misích budou muset astronauti fungovat převážně autonomně a budou muset být zdatní v mnoha různých oblastech. U těchto typů misí bude výcvik přípravy astronautů pravděpodobně zahrnovat výcvik lékařů, vědců, inženýrů, techniků, pilotů a geologů. Kromě toho se zaměří na psychologické aspekty dlouhodobých misí, kdy se předpokládá, že posádka bude velmi dlouho izolovaná. Předpokládá se, že mise na Mars by trvala jeden až tři roky. Výcvik potřebný pro takové mise musí být všestranný – kandidáti na takovou misi by měli být učenliví, umět se dobře přizpůsobovat a improvizovat.

Monotónnost a izolace cesty vyvíjí velký tlak na psychiku lidí. Dlouhá doba strávená v malém prostoru kosmické lodi je srovnatelná s jinými formami samoty, například v ponorkách nebo na antarktických základnách. Být v izolovaném a uzavřeném prostředí vytváří stres, mezilidské konflikty a duševní problémy. Aktuálně se například zkoumá, zda je možné tento stres zmírnit simulací komunikace s jinými lidmi a promítání přírodních scénérií pomocí virtuální reality (Frendrychová 2016).

Použité zdroje a další informace o výcviku kosmonautů:

- ESA - Výcvik přežití astronautů. *European Space Agency* [online]. Dostupné z: https://www.esa.int/Space_in_Member_States/Czech_Republic/Vycvik_preziti_astronautu
- HOWELL, E. What It's Like to Become a NASA Astronaut: 10 Surprising Facts | Space. *Space.com: NASA, Space Exploration and Astronomy News* [online]. 7.6.2017 [cit.]

07.10.2019]. Dostupné z: <<https://www.space.com/37110-becoming-a-nasa-astronaut-surprising-facts.html>>

- FRENDRYCHOVÁ, S. *Jak přežít se zdravým rozumem cestu na Mars? Astronautům pomůže virtuální realita* - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. 10. 1. 2016. Copyright © [cit. 29.5.2020]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/virtualni-realita-pomuze-astronautum-nezblaznit-se-v-kosmu/r~144d9978b61711e590ec0025900fea04/>>
- Pilotované lety a mikrogravitace | CZECH SPACE OFFICE. CZECH SPACE OFFICE | Podporujeme kosmonautiku v ČR [online]. 31.10.2016 Copyright © 2008 -2018 [cit. 6.10.2019]. Dostupné z: <<https://www.czechspace.cz/cs/oborove-domeny/pilotovane-lety-mikrogravitace>>
- Nová série izolačních studií | CZECH SPACE OFFICE. CZECH SPACE OFFICE | Podporujeme kosmonautiku v ČR [online]. 31.10.2016 [cit. 6.10.2019]. Dostupné z: <<https://www.czechspace.cz/cs/nova-serie-izolacnich-studii>>
- Ředitel České kosmické kanceláře Jan Kolář: Dnes už by lety, jako byly ty s Apollem, nikdo neobhájil - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. 20.7.2019 [cit. 06.10.2019]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/jan-kolar-vedomi-ze-nejsme-ve-vesmiru-sami-je-silnym-impulse/r~dea8bda0a86d11e993a6ac1f6b220ee8/>>

Co má společného výběr kandidátů na let do vesmíru s lídry politických stran či hnutí?

Jednou z hlavních funkcí politických stran je, že zprostředkovávají, navrhují kandidáty, které si lidé volí do zastupitelských sborů. Jedná se o tzv. lídry politických stran. Nominování kandidátů jednotlivých politických stran probíhá v rámci tzv. primárních voleb, do velké míry způsob tohoto procesu závisí na vnitřních stanovách a směrnicích strany.

Lídr politické strany do velké míry odpovídá za výsledky strany a stejně jako trenér fotbalového týmu je první na ráně, pokud je tým neúspěšný. Lídr a značka lídra jsou pro moderní politické strany klíčové, jelikož díky personalizaci politických stran a novým médiím jsou lídři vidět více než dříve. Lídři jsou zosobněním politických stran a do velké míry si je lidé představí pod značkou dané strany. Političtí lídři by měli být výrazní a autentičtí. Jejich schopnosti a vystupování do značné míry určují volební preference a výsledky daného politického subjektu.

Volby lídrů politické strany

Výběr lídrů pro kandidátní listinu (do parlamentu, zastupitelstev) či pro senátní volby, závisí na stanovených kritériích politické strany a tzv. primárkách – hlasování o lídrech na čelná místa kandidátek v rámci politické strany. Poslední slovo o čelných místech kandidátek mají ústřední výkonné výbory politických stran (nejvyšší orgán politické strany). Při výběru kandidátů pro krajské volby či do zastupitelstev měst se nechává výběr většinou na místních zastoupeních.

Kritériem pro výběr kandidátů může být například věrnost straně, dosavadní zkušenosti či známost na veřejnosti. Kritéria pro výběr kandidátů a způsob nominace, hlasování o kandidátech si strany nastavují sami. Tento postup bývá, ale kritizován odborníky. Například David Ondráčka (2006) uvádí, že strany pak svými postupy diskriminují nováčky politických stran, o kandidátech rozhodují marketingový poradci než členové stran, elitářství (jsou upřednostňováni lidé s vysokým vzděláním, úspěšní sportovci apod.). V rámci vnitrostranických primárních voleb bývá nicméně dodržováno tajné hlasování.

Použité zdroje:

- ONDRÁČKA, D. Nedostatky vnitrostranické demokracie aneb jak se dělá politika uvnitř českých stran. In: *Transparentní procesy v politickém rozhodování: sborník textů k problému korupce politických představitelů*. [Praha]: Transparency International - Česká republika, 2006. ISBN 80-903032-7-7. Dostupné z: <http://transint.xred.cz/doc/tppr_sbornik_studii.pdf>

2.3.3 Téma č. 3 (Pravidla soužití na vzdálené planetě) – 2 hodiny

Reflexe 1. a 2. hodina

Vytváření programů politických stran je prakticky definování pravidel soužití a následně definování návodů, jak tato pravidla uskutečňovat, dodržovat. Tyto návody pak mezi sebou svobodně soutěží v rámci voleb, v parlamentu, v zastupitelstvu.

Politické strany

Jsou dobrovolná sdružení občanů za účelem účasti na politickém životě, zejména k vytváření zákonodárných sborů (parlament, senát) a orgánů místní samosprávy (zastupitelstvo). Politické strany jsou nejdůležitějšími subjekty politického pluralismu, jsou nutné pro fungování zastupitelské demokracie – jejich hlavním cílem by mělo být zprostředkování vazby mezi obyvateli a těmi, kdo politicky rozhodují. Ve vzájemné soutěži se ucházejí o podporu voličů a získání podílu na moci, aby mohly reprezentovat svůj program. Podle programu lze strany řadit k různým ideologiím (konzervativní, liberální, socialistické atd.). Politické ideologie bývají obecnými východisky politického programu.

Vznik politické strany

Politickou stranu mohou založit minimálně tři lidé, kteří nejsou aktuálně členy jiné strany a pro vznik strany získají podporu 1000 občanů (1000 podpisů na petici). Obsah stanov politické strany (či politického hnutí) určuje v českém právu zejména zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Schvaluje je nejméně tříčlenný přípravný výbor strany nebo hnutí. Stanovy politické strany musí obsahovat:

- název a zkratku strany nebo hnutí, lišící se od názvu nebo zkratky jiné právnické osoby už v Česku zaregistrované,
- sídlo strany nebo hnutí,
- programové cíle strany nebo hnutí,
- práva a povinnosti členů strany nebo hnutí,
- ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny,
- orgány včetně orgánů statutárních, rozhodčích a revizních, způsob jejich ustavování a vymezení jejich oprávnění,
- způsob, jakým statutární orgány strany nebo hnutí jednají a podepisují, případně zda tak mohou činit i jiní členové či pracovníci,
- zásady hospodaření strany nebo hnutí,
- způsob stanovení členských příspěvků, jsou-li předepsány,
- způsob, jakým bude naloženo s majetkem strany nebo hnutí v případě zániku.

Stanovy splňující tyto podmínky musí být přiloženy už k návrhu na registraci strany nebo hnutí. Programové cíle strany nesmí vést ke zrušení demokratického režimu, nesmí vést k rasismu či porušování lidských práv jiných osob či skupin. Strany nesmí zakládat ozbrojené složky, milice.

Programy politických stran

Strany musejí mít dle zákona stanovy vymezující programové zásady, název, sídlo a způsob volby stranických orgánů (viz § 6 - § 11 zákona č. 424/1991 Sb.). Demokratické stanovy jsou podmínkou registrace strany u Ministerstva vnitra. Vzniknout ani vyvíjet činnost nemohou strany, jejichž cílem je odstranění demokratických základů státu, potlačení či ohrožení, práv a svobod jiných stran či občanů

(dle § 4 zákon č. 424/1991 Sb.).³ Podle programu lze strany řadit k různým ideologiím (konzervativní, liberální, socialistické atd.).

Volební program je soubor slibů politické strany voličům. Lze jej pokládat za návrh smlouvy s voliči, který určuje postoje a cíle, které chce subjekt po volbách uvést do praxe. Strana jej aktivně představuje voličům, do jejichž povědomí se snaží dostat. Volební programy výrazně ovlivňují volební chování konzumentů a jsou součástí volebních kampaní.

Kromě volebních programů existují ještě další typy programů (Fiala a Mareš 1998, s. 7-8):

- Základní program – definuje ideologický profil, primární hodnotová východiska a dlouhodobé cíle strany (*ochrana svobody, svobodný trh, ohleduplnost k životnímu prostředí*). V těchto programech by měly být zásadní informace a postoje k hlavním společenským tématům. Základní programy se mění jen velmi zřídka a jsou stálé. V tomto programu by také měly být představy a vymezení jedinců a společnosti vůči státu.
- Sektorový/Akční program – popisuje specifické problémy (nadměrné znečištění životního prostředí ve městech, hustá automobilová doprava) a navrhuje možná řešení (např.: *„Posílíme ekologickou MHD, pěší a cyklistickou dopravu: Budeme vytěšňovat tranzitní automobilovou dopravu ven z obcí.“*).
- Vládní prohlášení – prezentují především pokroky a úspěchy vládních stran. Také jsou zde popsány jasné politické cíle, ke kterým bude snažení vlády směřováno.

Volební programy podle plní řadu funkcí (dle politologa Heino Kaack In Fiala a Mareš 1998, s. 7):

- Propagační – oslovuje voliče a informuje je o prioritách strany a jejich stanoviscích k tématům, která jsou důležitá pro danou stranu nebo část voličů.
- Profilační – strana se vymezuje vůči konkurenčním politickým subjektům.
- Agitační – strana se jím připravuje na konfrontaci s ostatními stranami na volebním trhu.

Základní politický program by měl vycházet z idejí či ideologie politické strany a je tím hlavním a základním programem.

Příklady politických programů naleznete na webových stránkách politických stran, zkuste provést jejich obsahovou analýzu k tématu či problému, které vás zajímá. Nebo můžete zkusit zjistit, jak se daří vládním stranám naplňovat jejich programy – srovnat program prezentovaný občanům před volbami s tím, co se jim aktuálně podařilo prosadit.

Použité zdroje:

- FIALA, Petr a Miroslav MAREŠ. Programatika politických stran. *Politologický časopis*, Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 1998, roč. 1998, č. 1, s. 5-20. ISSN 1211-3247.
- Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů

³Na základě tohoto zákona byla 17. února 2010 rozhodnutím Nejvyššího správního soudu rozpuštěna Dělnická strana (DS) – extrémní, česká krajně pravicová národně-socialistická politická strana. Soud dovodil, že představovala bezprostřední riziko ohrožení demokracie, protože byla ideově navázána na nacionální socialismus a neonacismus a podporovala násilí.

2.3.4 Téma č. 4 (Vznik hnutí a kampaně za osídlení nové planety) – 2 hodiny

Reflexe 1. a 2. hodina

Sociální hnutí bývají neformální sdružení lidí, které vzniká, aby dosáhlo nějaké společenské změny. V naší společnosti může sociální hnutí fungovat neformálně. Častým jevem ale spíše bývá, že se hnutí zformuje do určité formální podoby a tou může být spolek anebo politická strana. Formální podoba spolku má praktické důvody, neboť tímto způsobem může hnutí vstoupit do oficiálních procesů rozhodování o tématu, které je zajímavé (např. prostřednictvím voleb, nebo se spolek může zapojit do územního či stavebního řízení za účelem ochrany životního prostředí), či získat finanční podporu na svoji činnost.

Jak založit spolek?

Obsah stanov spolku určuje v českém právu občanský zákoník. Podle daného zákona schvalují stanovy zakladatelé (min. 3 osoby) na ustavující schůzi spolku a musí být poté uloženy v úplném znění v jeho sídle. Obsahují alespoň následující údaje:

- název, odlišující jej od jiné právnické osoby, a sídlo spolku,
- účel spolku,
- práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
- určení statutárního orgánu, a to zda je kolektivní (výbor) nebo individuální (předseda),
- příp. též nejvyšší orgán spolku (jinak je jím členská schůze).

Informační kampaň

Informační kampaň je pojem z marketingu, nicméně její metody se používají, jak při předvolební kampani politických stran, tak při veřejné kampani sociálních či občanských hnutí. Rozdílem je, že kampaň malých občanských hnutí nebývá tak profesionální, jako kampaň politických stran.

Veřejná kampaň je soustředěné naplánované a časově omezené aktivní úsilí o dosažení stanoveného cíle (nebo cílů) řešících existující problém. Jak vést veřejnou kampaň radí např. Čepelka (1997) nebo Hnutí duha (2018).

U každé informační kampaně si musíme zodpovědět následující otázky:

- Jaká je cílová skupina naší kampaně? Koho chceme oslovit?
- Jaké prostředky k tomu využijeme? Jak zaujmout veřejnost?
- Kde vezmeme zdroje (finanční a lidské) na informační kampaň?

Součástí informační kampaně není jen její realizace, ale také její plánování a vyhodnocení.

Každé hnutí či politická strana musí pro informační kampaň mít dobře zvolený:

- Název – dobře zapamatovatelný a dobře vyslovitelný, souvislost s předmětem činnosti organizace, originální, neměl by být zaměnitelný se jménem jiné organizace, neměl by vzbuzovat negativní asociace.
- Logo – mělo by být výstižné a mělo by hodně napovídat o organizaci a jejím poslání, může mít tvar stylizovaného názvu organizace nebo jeho iniciále, může obsahovat výtvarné prvky obrázek s názvem nebo bez názvu, mělo by na první pohled zaujmout.
- Slogan – je heslovité vyjádření, do několika slov zhuštěné poslání organizace. Např.: „Jeden za všechny, všichni za jednoho!“ Mělo by být aktivizující, vyzývající a trochu záhadné. Mělo by

přimět člověka zamyslet se nad tím, co sám považuje za hlavní sdělení. Může se rýmovat, být rytmické.

Další prostředky informační kampaně a komunikace s veřejností:

- Tiskoviny – letáky, vlastní noviny (využívají polit. strany), výroční zprávy, transparenty.
- Spolupráce s masovými médii – rozhovory, tiskové zprávy, účast na předvolebních debatách.
- Akce – happening, petice, demonstrace, benefiční akce, vzdělávací akce.
- Získání slavných osobností na svoji stranu.
- Politické strany před volbami představují, propagují své kandidáty.
- Osobní komunikace s veřejností (dopisy, e-maily).
- Práce se sociálními sítěmi (Facebook, Twitter, Instagram), internetem (webové stránky).

Volební kampaň

V politické kampani hraje důležitou roli program politické strany a kandidáti, členové politické strany.

Volební kampaň je fáze volebního procesu, zahájená oficiálním vyhlášením voleb a ukončená přesně stanoveným termínem, který předchází samotnému hlasování. Způsob kampaně je utvářen na základě analýz volebního trhu a volebního chování.

Volební marketing využívá marketingových metod za účelem poznání volebního trhu a chování konkurentů (předvolební ankety, výzkumy preferencí) a jako účinnou prezentaci „produktu“ (kandidát, program, idea) potenciálnímu „konzumentovi“ (volič). Volební marketing využívá různých marketingových metod – zejména volební reklamu (billboardy, letáky, inzerce v tisku, stranické noviny, happeningy). Ve volebním marketingu je výchozím produktem zejména kandidát (méně politická strana), jeho program, prezentace a vzhled, osobnost. Na volebním marketingu se podílí celé štáby specialistů – psychologů, sociologů, politologů, logistiků, programových poradců, specialistů odpovědných za vzhled a prezentaci kandidáta. (Cabada aj. 2007, s. 315-316)

Volební reklama

- Personální (propaguje kandidáta) – vytváří pozitivní obraz kandidáta.
- Institucionální – propaguje stranu, míří na loajalitu voličů a zdůrazňuje převahu politické strany nad ostatními, připomíná zásluhy strany a zabývá se její historií. (Cabada aj. 2007, s. 317)

Současná volební (postmoderní kampaň, od 90. let 20. stol.) má několik charakteristických znaků:

- Je více profesionalizovaná (podílejí se na ní marketingoví specialisté, kandidáti jsou školeni pro komunikaci s veřejností).
- Stává se více decentralizovanou a méně standardizovanou.
- Specialisté na volební marketing se stávají trvalou součástí stranických struktur.
- Klíčový význam v kampani mají profesionální političtí a volební poradci, kteří nejsou součástí strany (stranický aparát ustupuje do pozadí).
- Dominuje orientace na masové komunikační prostředky.
- Dochází k omezování role stranických funkcionářů v procesu plánování, přípravy, organizování a kontrolování volebních kampaní.
- Velmi důležitou složkou zůstává přímý kontakt s voliči (besedy, odpovídání na dotazy, happeningy). (Cabada aj. 2007, s. 317-318)

Charakter kampaně:

- Pozitivní volební kampaň – soutěž programů bez osobních útoků na jiné kandidáty či strany.

- Negativní volební kampaň – orientace na snížení volebního výsledku protivníka, cílem je poukazovat na soupeřovy slabé stránky, nedostatky a chyby, kterých se dopustil, které by v případě zvolení měly špatné důsledky, a naopak vštepuje voličům chyby a nedostatky, které vytýká soupeři, sám nemá. Jednou z forem negativní kampaně je tzv. štvavá kampaň spočívající v diskreditaci protivníka a prostřednictvím videoklipů. V rámci negativní kampaně musí být nově označeno, kdo za kampani stojí.
- Kontaktní kampaň – komunikace tváří v tvář, např.: informační stánek strany v centru města, předvolební debaty s občany, přímá komunikace s občany, například osobní roznos volebních programů do domácností, „Na pivo s ...“, komunikace prostřednictvím on-line sociálních sítí přes osobní Facebook profily. (Cabada aj. 2007, s. 319-320)

Obrázek 6 Příklad negativní kampaně, Volby do poslanecké sněmovny 2017

Další informace k tématu pro žáky

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- Občanský zákoník, Zákon č. 89/2012 Sb.
- Podrobnosti, jak založit spolek a vzorové dokumenty k založení spolku lez nalézt například na stránkách Frank Bold: <https://frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/spolky/zakladani-spolku/rada/jak-spravne-zalozit-spolek>
- Pohled do zákulisí prezidentské předvolební kampaně - *Máme na víc* [film]. Režie Robin Kvapil, Radim Procházka. ČR. 2018.

Použité zdroje:

- CABADA, Ladislav a Michal KUBÁT. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-076-5.
- ČEPELKA, Oldřich, Jitka JILEMNICKÁ a Jan SOCHŮREK. *Práce s veřejností v nepodnikatelském sektoru*. Liberec: Nadace Omega, 1997. ISBN 80-902376-0-6.
- Jak dosáhnout vyhlášení místního referenda? | Frank Bold. *Frank Bold* [online]. Copyright © 2005 [cit. 05. 11. 2020]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/mistni-referendum/vyhlaseni-mistniho-referenda/rada/jak-dosahnout-vyhlaseni-mistniho-refere>
- *Průvodce aktivním občanstvím 2.1*. Přednášky ze Školy občanské iniciativy. Vydalo Hnutí DUHA, druhé doplněné vydání 2018. [online] Domů | SOI Duha [online]. Copyright ©I [cit. 30.11.2020]. Dostupné z: https://soi.hnutiduha.cz/sites/default/files/pruvodce_soika_2017_www.pdf

- Příklady otázek pro místní referendum | Frank Bold. *Frank Bold* [online]. Copyright © 2005 [cit. 6. 11. 2020]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/spolky-a-zapojeni-verejnosti/mistni-referendum/otazky/rada/priklady-otazek-pro-mistni-referendum>

3 Metodická část

3.1 Metodický blok č. 1 (Beseda se zástupcem/zástupci současného občanského hnutí)

Náplní je beseda se zástupcem reálného občanského, environmentálního či sociálního hnutí. Besedu je možné zařadit na začátek jako uvedení do výukového programu, nebo na konec - ukončení výukového programu.

3.1.1 Téma č. 1 (Příprava na besedu)

1. hodina

Čas: 45 min

Metody

Diskuze, skupinová práce

Pomůcky

Tabule, psací potřeby pro učitele, pro žáky

Cíl hodiny: Naladění žáků na téma besedy

Průběh

Hosta k besedě vybere a osloví vyučující předem, případně může výběr prodiskutovat s žáky – Znají nějaká občanská, ekologická hnutí, která působí v jejich okolí nebo v České republice? Koho by si pozvali na besedu? Host by měl být členem současného občanského, sociálního, ekologického nebo feministického hnutí (např. Fridays for Future, Extinction Rebellion, Hnutí Duha, Greenpeace, Transparency International, lokální hnutí za záchranu kulturní památky, proti výstavbě silnice, haly, obchodního centra apod.). Hnutí by se mělo aktuálně zabývat určitým problémem a vést k němu informační kampaň. Cílem besedy je seznámit žáky s reálným občanským hnutím, občanským aktivismem (proč se do hnutí vůbec někdo zapojí), i s praktickým postupem přípravy reálné kampaně.

Učitel představí žákům krátce organizaci, spolek nebo hnutí, kde host nebo hosté besedy působí – například logem, úryvkem rozhovoru s představitelem organizace, fotografií z kampaně hnutí. Může použít propagační video dané organizace. Může použít propagační video dané organizace. Pak lektor diskutuje s žáky, co se z materiálu dozvěděli, zda organizaci znají nebo o ní již někde slyšeli, nebo zda znají podobnou organizaci v jejich okolí.

Příklady otázek:

- Na co se snaží hnutí upozornit a jakým způsobem? Co hnutí požaduje? (témata a způsoby poznamená lektor na tabuli)
- Kolik si myslíte, že má hnutí členů? Kolik lidí za hnutím stojí? Je to hodně nebo málo?

- Proč se podle Vás lidé založili toto hnutí? Uvažovali jste někdy o tom spojit se s dalšími lidmi, abyste vyřešili nějaký problém? Pokud chcete, řekněte, co jste řešili za problém?

Poté s žáky vytvořte myšlenkovou mapu (můžete s ní začít již při diskuzi). Lektor na flipchart nebo tabuli napíše název organizace nebo téma, kterým se organizace zabývá, a žáky postupně nechá vyslovit všechna hesla, která k tématu lze přiřadit, která je k tématu napadají. Pak rozdělte žáky na skupinky po 4. Skupinky mají za úkol vymyslet otázku ke každému heslu myšlenkové mapy. Pokud je k nějakému heslu nenapadají otázky, mohou vymyslet náhradní, které by je o hostovi zajímaly. Až budou mít všechny skupiny otázky vypracované, postupně si je představte. Vhodné otázky následně využijte při besedě.

Seznamte žáky s datem a časem, kdy bude beseda probíhat.

V rámci besed by mělo v hodinách docházet k diskuzi. Seznamte proto žáky s následujícími pravidly diskuze a dbejte při besedě na jejich dodržování:

- Cílem je setkat se a dozvědět se více.
- Pozorně naslouchat, zajímat se, vyptávat.
- Mluvit o sobě, svých zážitcích, pocitech.
- Pokud chcete vyjádřit kritiku, rozved'te na základě, jakého argumentu vznášíte kritiku.
- Vzájemně se neurážíme, každý má právo na svůj názor.

Výše uvedená pravidla diskuze lze dle potřeby doplnit také Zásadami úspěšné diskuze, které uvádí Člověk v tísni ve své publikaci Interkulturní vzdělávání, vydané v rámci vzdělávacího programu Varianty:

- Pozorně poslouchej a respektuj právo všech na to, aby se vyjádřili.
- Neskákej ostatním do řeči.
- O slovo se hlas tehdy, když máš co říct.
- Snaž se, aby to, co říkáš, navazovalo na obsah předchozí promluvy.
- Na začátku promluvy je užitečné shrnout, co bylo řečeno dřív.
- Když dostaneš slovo, mluv stručně, srozumitelně a k věci.
- Snaž se rozlišovat mezi fakty a svými názory či přáními.
- Nerozčiluj se, hněv ti může jenom uškodit.
- Zůstaň klidný a soustředěný.
- Nikoho neurážej, polemizuješ s názory ostatních, nikoli s jejich osobou.
- Pamatuj, že smyslem diskuze je domluvit se – dosáhnout řešení.

3.1.2 Téma č. 2 (Beseda s hostem)

2 hodiny – 90 min

Čas: 90 min

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Metody

beseda

Pomůcky

Dataprojektor, PC/laptop

Cíl: Cílem besedy je seznámit žáky s reálným občanským hnutím, občanským aktivismem (proč se do hnutí vůbec někdo zapojí), i s praktickým postupem přípravy reálné kampaně.

Příprava moderátora (lektora) na besedu: Na základě přípravné hodiny si lektor dopředu udělá představu o otázkách, které chcete s žáky prozkoumat. Dále lektor (moderátor besedy) před besedou zjistí témata, o která se host zajímá. Je dobré si s besedujícím dopředu představit svoji vizi, o čem budete diskutovat. Zeptejte se na několik otázek, abyste měli představu, jestli o své zkušenosti dokáže opravdu poutavě mluvit. Musíte už tady volit míru řízení rozhovoru – příliš volný zaručí množství neočekávaných a zajímavých informací, řízený pak jasnou strukturu směřující k cíli, může ale zároveň vyznít jako formální a nezajímavá přednáška.

Požádejte hosta nebo hosty, aby si připravili krátkou úvodní prezentaci o hnutí, kterým je členem – cíle hnutí, čím se zabývají, důvody proč vzniklo, aktuální aktivity, kampaně hnutí s fotografiemi.

Příklady dotazů pro hosta:

- *Co je cílem činnosti Rebélie pro život (Extinction rebellion)? Čeho chcete dosáhnout?*
- *Co by mělo udělat podle vás město Plzeň, aby mohlo přispět k řešení klimatické krize?*
- *Jakou mají lidé motivaci k tomu, aby se účastnili hnutí, teatrálních akcí občanské neposlušnosti?*
- *Do jaké míry je to kompromis, když se člověk stane součástí nějakého většího celku – hnutí či spolku? Musím souhlasit úplně se vším, co spolek prosazuje? Jakým způsobem vlastně hnutí rozhoduje o aktivitách, které podnikne a jakým způsobem?*
- *Akt porušení zákona, který je součástí některých vašich akcí, má úlohu nějakého vykřičníku, upozornění na sebe?*
- *Co bychom měli udělat, když bychom chtěli založit hnutí podobné Extinction Rebellion? Pokud chci třeba udělat něco proti tomu, aby přes můj oblíbený park vedla silnice?*
- *Jakých reálných výsledků můžete v rámci hnutí dosáhnout?*
- *Jakou odezvu máte od lidí, veřejnosti? Funguje na ně vaše činnost?*
- *Funguje vaše organizace nadnárodně?*

Průběh

Besedu zahajte představením hosta a jeho prezentací o organizaci, kde působí (cca 10-15 min). Pokud při prezentaci host použije pro žáky nějaké neznámé pojmy, požádejte ho o vysvětlení.

Po prezentaci vyzvěte žáky k otázkám, k diskuzi, zda o některé z kampaní slyšeli a kde. Pokračujte připravenými otázkami pro hosta. Při rozhovoru se doptávejte doplňujícími otázkami, nezůstávejte pouze u těch připravených. Máte možnost zjistit motivy jednání přednášející/ho (proč se on sám stal členem hnutí) i informace, které vás začaly zajímat až při rozhovoru. Vyzývejte průběžně žáky k diskuzi, dotazování.

Po skončení rozhovoru poděkujte, pokud bude mít program nějaký výstup, nabídněte ho. Dobré je s žáky i hostem ještě o samotě probrat dojmy z diskuze, pocity po jejím skončení, otázky, které je dodatečně napadají. Lektor může jako prostředník tlumočit postřehy na obě strany – od dětí k hostovi a naopak.

Metodické doporučení pro žáky s ADHD

Pro žáky s ADHD je 90 minut trvající beseda dlouhý časový úsek, proto je vhodné doprostřed tohoto bloku zařadit nějakou aktivitu, která by umožnila žákům trochu se rozhýbat, změnit formu soustředění, příp. si udělat krátkou přestávku. Předejde se tím u žáků s ADHD riziku vyrušování a zároveň tak bude pravděpodobně efekt pro tyto žáky vyšší. Možné aktivity:

- Kvíz na téma hromadného vymírání živočichů, klimatické změny:
<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kviz-ochrana-zivotniho-prostredi/r~bc19b674876911e98a200cc47ab5f122/>
- Přestávka, prohlédnutí výstavy o změně klimatu. Putovní výstavu nabízí např. CI2, o. p. s. je nestátní nezisková organizace zaměřená na udržitelný rozvoj, vzdělávání, publikační činnost a vědu a výzkum. Odkaz na výstavu: <https://klimasemeni.cz/>
- V druhé části besedy uspořádat výtvarný workshop. Žáci se rozdělá do skupin. Ve skupinách si zvolí problém, který by chtěli řešit a vytvoří plakát, který by na plakát upozorňoval. Může obsahovat logo, informace k problému, jak by ho chtěl spolek řešit, výzvu k akci, případně pozvánku na akci.

3.1.3 Téma č. 3 (Reflexe besedy)

1 hodina

Čas: 45 min

Metody

Diskuze, skupinová práce

Pomůcky

Papír a psací pomůcky pro skupiny

Cíl: Cílem je shrnout si poznatky získané při besedě a představit žákům, jakým způsobem můžeme v demokratické zemi hájit svá občanská práva, účastnit se (participovat) na veřejném dění.

Průběh

Žáci se rozdělí do skupinek (počet skupinek je stejný jako při vytváření otázek pro myšlenkové mapy). Požádejte žáky, aby si vzpomněli na proběhlou besedu – kdo byl jejím hostem – a diskutovali s ostatními, co si z besedy pamatují, co je zaujalo. Do skupinek mezitím rozdává lektor otázky z myšlenkové mapy, kterou žáci tvořili před besedou. Žáci mají za úkol ve skupinkách odpovědět na otázky k tématům myšlenkové mapy. Na papír poznamenají i výstupy z diskuze – co je na besedě zaujalo a zda s něčím nesouhlasí.

Poté si žáci sednou do kruhu a diskutují společně s lektorem o tom, co je v průběhu besedy překvapilo, zda je něco, s čím nesouhlasí. Jakým způsobem by problém, který řeší hnutí, řešili oni? Existují jiné způsoby, jak řešit daný problém? Jmenujte s žáky možnosti participace občanů v demokratické společnosti. Zapište možnosti participace na flipchart nebo na tabuli. Žáci by měli jmenovat následující, případně je doplňte:

- Hlasování ve volbách a referendech
- Vstup do politické strany, kandidování za stranu, založení vlastní strany

- Organizace nebo podpis petice
- Účast na politické debatě, meetingu politické strany
- Zaslání dopisu svému poslanci, senátorovi
- Prezentace problému v médiích (publicistické pořady)
- Uspořádání demonstrace
- Stávka
- Podání stížnosti nebo žaloby při porušení zákona nebo lidských práv
- Účast v občanském sdružení, zájmové skupině, dobrovolnické práce, dary veřejně prospěšným organizacím
- Nekonvenční participace – odmítání placení daní, bojkot zboží, hladovka, zátaras, blokády silnic, rypadel

Pokud je přístup hnutí, jakým na problém upozorňuje (blokování silnic, rypadel v uhelných dolech, zábory apod.), proberte s žáky výhody a nevýhody takového jednání. Proberte žáky legitimitu vs. legálnost daného jednání. Je legitimní bojovat za ochranu práv a zdravé životní prostředí, nicméně blokovat silnice, nebo obsazovat uhelné doly je nelegální. Příkladem takového protestu je např. zablokování magistrály v Praze hnutím Extinction Rebellion, kdy se aktivisté dopustili přestupku neuposlechnutí výzvy policistů a přestupku proti pravidlům silničního provozu. Jednalo se o jednu ze série akcí, kterými chtělo hnutí Extinction Rebellion prosadit, aby stát začal neprodleně snižovat emise z fosilních paliv a v roce 2025 dosáhl uhlíkové neutrality (Více zde: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/protest-klima-praha-blokada-magistrat.A191012_160756_domaci_zaz).

3.2 Metodický blok č. 2 (První projektový den: Řešení společenských problémů, způsoby domluvy ve velkých společenstvích – Proč vznikají občanská hnutí nebo politické strany?) – 6 hodin

První projektový den se skládá ze tří dvouhodinových bloků. V prvním bloku se žáci seznámí s organizací projektového dne a jeho obsahem. Následují rozehrávací aktivity, které mají žáky naladit na další práci v rámci projektového dne, žáci si především povídají ve skupinách, mluví mezi sebou a diskutují o tom, co mají společné a co je štve (společné problémy). Pokusí se volně navrhnout možnosti řešení problémů, které jim vadí. Druhý blok je věnován přístupům k řešení problémů a správě věcí veřejných v rámci velkých společenství, jako jsou státy, města, obce – žáci pracují ve skupinách a hrají simulační hru Prales. Třetí blok je věnován podrobné analýze problémů, které žáky štvou (definovaných v úvodu dne), žáci analyzují problémy a navrhují jejich řešení dle metody strom problémů nebo strukturování problému.

3.2.1 Téma č. 1 (Úvod do projektového dne, Definice problémů, které nás štvou)

1. hodina

Čas: 45 min

Metody

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Diskuze v kruhu, práce ve skupinách, dramatické techniky – živý obraz, socha

Pomůcky

Žádné, židle uspořádané do kruhu uprostřed místnosti pro každého žáka

Cíl: Cílem hodiny je naladit žáky na téma projektového dne, vyzkoušet si dramatické techniky a definovat a zmapovat několik společných problémů, témata, které žáky štvou v jejich okolí, třídě.

Průběh

Úvod do projektového dne

Představení se – v kruhu každý řekne své jméno a dvě informace, které chce, aby se o něm ostatní dozvěděli. Pak lektor seznámí žáky krátce s tématy, kterými se v rámci projektu budou zabývat (správou věcí veřejných a řešení společenských problémů), a se způsobem práce (učení se hrou – strukturované drama, hra v roli, simulační hry).

Rozehřívací aktivita – Žáci stojí v kruhu a na přeskáčku vysílají svá jména s tlesknutím na určitou osobu, s kterou si pak vymění místo. Ten co si měnil místo, posílá tlesknutí dál. Žáci mohou vysílat jména různými směry. Hru začíná tlesknutím lektor. Až se vymění všichni žáci, rozdělí je lektor do dvojic. Ve dvojicích si žáci sednou a mezi sebou si povídají (o čem chtějí). Pak se pokusí domluvit na 3 věcech, které mají společné – společné jídlo, společná dovolenková destinace, společné přání. Pak si všichni žáci dohromady představují věci, které mají dvojice společné. Začíná dvojice, která chce. Cílem aktivity je rozmluvit žáky mezi sebou, poznat druhého a nacvičit si domlouvání, hledání společných témat.

Definice problémů, které žáky štvou

Žáci se sami rozdělí do 4 skupin. Každá skupina najde společnou vzpomínku, kterou prožili společně s třídním kolektivem. Tuto vzpomínku každá skupina představí pomocí živého obrazu. Jako další žáci představí formou živého obrazu něco, co všechny ve skupině štve. Může to být cokoli (ve třídě, ale i obecně v životě, v jejich okolí). Dalším úkolem skupin bude nabídnout dvě různá řešení problému, které představila jejich sousední skupina. S definovanými problémy se bude pracovat v závěru projektového dne, kdy se vybere jeden, který je závažný pro celou třídu.

Reflexe: Bylo snadné nebo náročné dohodnout se na společném problému? Bylo snadné nebo náročné poznat představovaný problém? Proč? Bylo složité hledání řešení problému? Proč ne? Proč ano? Pokud se domlouváme v menší skupině a známe zájmy druhého, je to snazší. Jakým způsobem funguje domlouvání ve velkých společenstvích (jako např. stát, město), je možné si ukázat na aktivitě Pralesy.

3.2.2 Téma č. 2 (Politické ideologie a správa věcí veřejných)

Témata politické ideologie, správa věcí veřejných a soužití různých zájmových skupin jsou probírána v rámci tří hodin, respektive jedné hodiny (45 min), ve které žáci definují přístupy ke správě věcí veřejných (anarchie, tyranie a demokracie), a dvouhodinového bloku (90 min) v rámci kterého si vyzkoušejí simulační hru na soužití různých zájmových skupin na území pralesa, domlouvání se a vytváření pravidel mezi skupinami – simulační hra Prales.

1. hodina – Definice anarchie a tyranie

Čas: 45 min

Metody

Skupinová práce, brainstorming

Pomůcky

2 archy papíru (flipchartový papír), psací potřeby do každé skupiny

Cíl: Cílem je poukázat na možné způsoby domluvy a organizace ve velkém společenství lidí (např. společenství 1 mil. lidí) a to přístup z pohledu anarchie, tyranie a demokracie.

Průběh

1) Žáky rozdělí lektor do dvou skupin náhodně rozpočítáním na sudé a liché. Jedna skupina popisuje na flipchartový papír všechny postřehy, charakteristiky, které si vybaví k anarchii, druhá skupina vše, co si vybaví k tyranii.

2) Každá skupina připiše dvě výhody a dvě nevýhody daných systémů.

3) Skupiny si vymění flipcharty s popisy společenských systémů a projdou si zápisy. Mohou se případně navzájem dotazovat na vysvětlení zápisů.

4) Každá skupina střídavě odpovídá na otázky vyučujícího k systémům, které má před sebou:

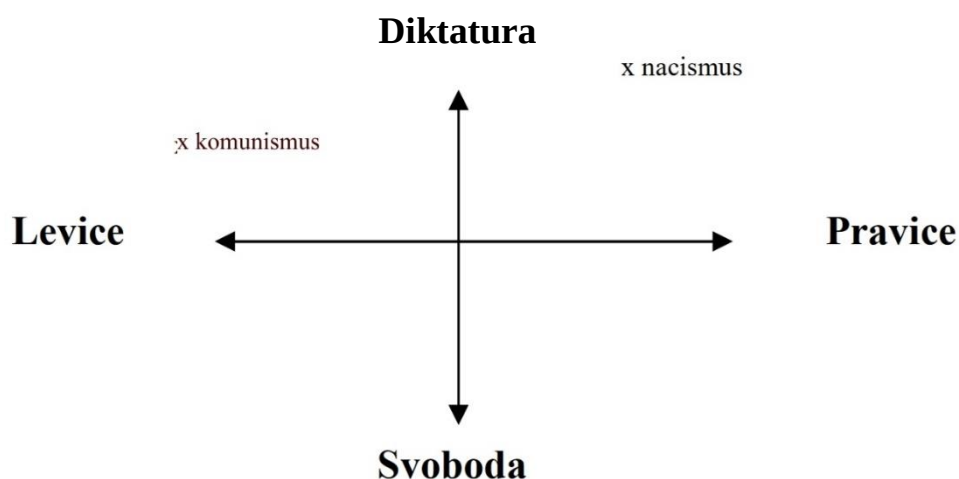
Jaký je vztah dané společnosti ke vzdělání?

Jak vypadá rodina ve společnosti tohoto typu?

Pak si žáci sednou dohromady do kruhu a lektor představí principy přístupů ke správě věcí veřejných (resp. – anarchie, tyranie, demokracie) a politické ideologie dle kritérií:

- Společnosti zaměřené na absolutní svobodu jednotlivce až společnosti zaměřené na řád, kde prospěch společnosti zajišťuje pevný řád, autorita a svoboda jednotlivce je podřízena prospěchu společnosti (osa demokratičnosti).
- Společnosti z ekonomického hlediska zaměřené na solidaritu (sociální spravedlnost, rovnost mezi všemi členy společnosti, péče o ostatní, spolupráce), společnosti zaměřené na soutěž (péče o sama sebe, zvítězí ten nejlepší, úspěch mohou mít jen ti nejsilnější, nejchytřejší) - osa levice a pravice.

Obrázek 7 Dvourozměrné schéma rozložení politického spektra, dle teorie Hanse Eysencka (srov. Heywood 2008, s.33)

Reflexe: Anarchie a tyranie jsou dva extrémní přístupy vlády (bezvládí) ve velkých společnostech. V prvním případě jsou lidé absolutně svobodní a žijí bez pravidel (neomezuje je stát, právo), v druhém případě lidé žijí podle shora daných pravidel bez jakékoliv osobní svobody, vše je podřízeno pravidlům v zájmu vyššího dobra – ve prospěch společnosti. Snahou demokracie je dojít ke kompromisu mezi svobodou jedince a prospěchem společnosti.

Zkuste s žáky umístit na osu různé politické ideologie (komunismus, nacionalismus, fašismus, konzervativismus, liberalismus, anarchismus, socialismus)

2. hodina – začátek simulační hry Prales

Čas: 45 min

Metody

Simulační hra

Pomůcky

Papíry A4 různé barevné (20 bílých, 40-50 různě barevných), hrací karty pro žáky (viz příloha č. 1)

Cíl: Cílem je, že si žáci vyzkouší soužití různých zájmových skupin na území pralesa, vytváření způsobů a pravidel domlouvání mezi skupinami. Žáci (jako zástupci různých zájmových skupin) si v rámci simulační hry vyzkouší sami nastavit pravidla, jak by mohlo fungovat společenství žijící na jednom území, vyzkouší si jak řešit problémy a potřeby různých zájmových skupin, jak prosadit svůj zájem. Je na žácích, zda se rozhodnou v rámci společenství spolupracovat, nebo budou prosazovat jen své vlastní zájmy.

Průběh

Začíná se rozehrávací aktivitou – rozdání cca 5 A4 papírů každému. Všichni si stoupnou do kruhu a budou počítat od 1 do 50. Kdokoliv může začít, čísla mohou říkat na přeskáčku, pokud ale řeknou dva lidé stejné číslo, musí se počítat od začátku.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Rozhazování papírů (sázení pralesa). Všichni zůstanou stát v kruhu a snaží se papír po jednom odhodit co nejdále. Poté, co všichni odhodí všechny papíry, srovnají je na zemi tak, aby se žádné nepřekrývaly. Pak žáci postupně zkusí přejít plochu pouze po papírech tak, aby se papíry pod nimi nepohnuly.

Pak si žáci vylosují rozřazovací lístečky. Na každém lístečku je znázorněna nějaká figura, žáci mají za úkol najít mezi žáky spoluhráče, kteří mají stejnou figuru beze slov. Každý má ve hře alespoň jednoho spoluhráče. Ve hře je nutné vytvořit alespoň 5 skupin (po 2 až 3), které mají tyto úkoly:

- **Zahraniční společnost budující silnice**
 - Jejím zájmem je vystavit dálnici přes prales propojující sousední země. Potřebují získat souhlas jedné skupiny žijící v pralese.
- **Chovatelé dobytka – Národní společnost pro chov dobytka**
 - Jejich zájmem je kácet stromy, aby rozšířili pastviny pro chov svého dobytka. Na začátku hry mohou k tomuto účelu vykácet 3 stromy.
- **Osadníci**
 - Osadníci jsou farmáři, jejich zájmem je rozšiřovat svá pole, aby mohli pěstovat zeleninu a obilí. Někteří osadníci si se svými poli vystačí, někteří by chtěli prodávat zeleninu a rozšiřovat svá pole. Každý rok mohou vykácet 2 stromy. Pokud se domluví s jinou skupinou, mohou vykácet více stromů a rozšířit svá pole.
- **Dřevařská společnost vyrábějící nábytek**
 - Na začátku hry může každý rok vykácet 3 stromy. Pokud se domluví ještě s jednou skupinou z pralesa, mohou navýšit těžbu a získat větší zisk.
- **Domorodci z kmene Awé**
 - Žijí v rezervaci, kde je omezená těžba. K výstavbě obydlí a zbraní jim stačí každý rok pokácet 1 strom. Jejich zájmem je žít tak jako jejich předci mimo civilizaci a v souladu s pralesem. Prales je jejich zdrojem obživy, potřebují ho k životu a potřebují, aby byl zachován.
- **Farmaceutická společnost**
 - Vyrábí léky ze stromů, ze vzácných rostlin a mají zájem o vzácné bílé stromy a mají zájem podporovat zachování druhové rozmanitosti v pralese. Každý rok mohou v pralese vykácet 2 bílé stromy.
- **Greenpeace** – pokud je počet žáků vysoký, můžeme přidat ochránce pralesa, kteří bojují proti odlesňování a narušení biodiverzity. Ve středu vašeho zájmu je především zabránit ničení a vykořisťování tropických pralesů. Vaše skupina se snaží přesvědčit různé skupiny žijící a pracující v pralese, aby snížily své nároky na dřevo a podporovaly zalesňování odlesněných ploch.

Papíry rozházené na zemi znázorňují území pralesa, země kde skupiny žijí, nebo na kterém jsou závislé. Prales má různé pestré složení – bílé papíry (vzácné stromy), barevné papíry. Jeden papír = jeden strom. Každá skupina má různé zájmy v pralese. Při hře platí tato obecná pravidla – v pralese se střídá období dešťů a období bez dešťů. V období dešťů se do pralesa nemůže (chytili bychom malárii), ale můžeme být mimo prales. V období, kdy neprší, je možné do pralesa vstoupit. Období

vstoupení do pralesa má dvě období, období, kdy se může v pralese hospodařit - vysazovat stromy a období, kdy se může v pralese kácet. Platí, že nemůže být vytěžen stejný strom, který byl ten samý rok vysazen. Může se vysazovat jen polovina stromů, které má daná skupina z předchozího roku. V období dešťů se mohou skupiny mezi sebou různě domlouvat, například se domluvit s jinou skupinou, že mohou vykácet více stromů. Cílem hry je žít spokojený život.

Necháme 6-7 krát prostřídat období dešťů a bez dešťů, aby bylo vidět, jak se prales postupně proměnil. Lektor by měl hlídat, zda a kde zůstal nedotčený prales. Pravděpodobně tato aktivita přesáhne do další vyučující hodiny.

Metodické doporučení pro práci s žáky s ADHD – pro žáky s poruchou pozornosti je třeba formulovat zadání jednoznačně a srozumitelně, nejlépe také znovu zopakovat vždy na začátku jednotlivých fází.

3. hodina – zakončení a reflexe simulační hry Prales

Čas: 45 min

Metody

Simulační hra

Pomůcky

Konferenční stolek

Cíl: Zakončení simulační hry, kdy žáci tvoří vizi života v zemi na 10 let dopředu a představí vizi na závěrečné konferenci. Reflexe simulační hry.

Průběh

Na konci posledního období bez dešťů proběhne konference o životě a budoucnosti pralesa (země). Na konferenci si každá skupina připraví prezentaci – představení společnosti, jak se dané společnosti dařilo v minulých letech a nabídnout představu společnosti, jaký bude další vývoj. V závěru lektor shrne představu všech skupin – společné zájmy, protichůdné zájmy. Lze ukázat, zda zájmy skupin podporují ekologický rozvoj země, ekonomický nebo sociální. Zda jsou zájmové skupiny levicově či pravicově orientované.

Reflexe simulační hry: Jak se proměnil prales? Jaký byl stav na začátku? Co se změnilo? Jaké to pro žáky bylo hrát roli různých zájmových skupin? Žáci si mohou v dojicích říct, co se jim dařilo, co se nepovedlo.

- Ve hře stejně jako v reálném životě jsou různé zájmové skupiny, což znamená, že se v průběhu hry vždy začínají vytvářet nějaká pravidla, zároveň se testují a upravují. Například na to, aby se v pralese zachovala nedotčená část, je třeba vyjednávání a souhlas více skupin – stejně jako v reálném životě, pokud se řeší nějaký celospolečenský problém.
- Prosazení zájmů skupin, nastavení férových pravidel závisí na schopnosti skupin formulovat své zájmy a koordinaci ostatních skupin. Pokud některá skupina zatají své zájmy, může to mít dopad na vztahy mezi skupinami i na území. Velmi dobře argumentovat musejí umět ochránci pralesa.
- Porovnání s anarchií a totalitou. Na začátku hry prakticky panuje zmatek podobně jako v případě anarchie, postupně může dojít ke spolupráci skupin, nebo také může prales ovládnout jedna zájmová skupina.

- Hra simuluje, jak může vypadat mezilidské soužití, vytváření aliancí, řešení problémů ve velkých společenstvích. Působení lidského společenství na přírodu, vztah lidí a přírody. Tvorba vize budoucího vývoje společnosti, kterou by měla mít i každá politická strana či hnutí.
- Hra také ukazuje jaké hodnoty a postoje zaujímají sami žáci – soutěživost, kladný vztah k životnímu prostředí.
- Hra je odvozena od reálného života v zemích ležících na území tropického pralesa. Ukázky kácení pralesa na satelitních snímcích NASA v Brazílii v letech 1975-2001 např. zde: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2890190-satelitni-zabery-ukazuji-jak-brazilske-pralesy-mizi-pred-ocima>. Pokud se vykácí tropický prales, až po 25 letech se obnoví teprve 1. patro (zdravý prales má až 4 vegetační patra).

3.2.3 Téma č. 3 (Formulace a analýza problému, který nás štve) – 2 hodiny

1. hodina - Celá třída řeší jeden problém – maturitní ples

Čas: 45 min

Metody

Diskuze, skupinová práce

Pomůcky

Tabule nebo flipchart pro zápis výstupů z diskuze, psací pomůcky a papíry pro žáky

Cíl: Cílem je vyzkoušet si metody, jak řešit určitý společný problém a navrhnout způsoby řešení. Aktivita vede žáky k tomu, aby si uvědomili, že sami mohou problémy, věci, které jim vadí, řešit. Zároveň je cílem aktivity pomoc žákům najít kompromis mezi různými návrhy na řešení problémů.

Průběh

Celá třída řeší jeden problém - maturitní ples

Výběr problému, který bude řešit celá třída, provede nebo předpřipraví lektor. Může se jednat o jeden z problémů, které byly zmiňovány v úvodní hodině do projektového dne. Důležité je, aby se jednalo o problém, který většinu žáků zajímá. V rámci ověřování výukového programu se osvědčilo řešit problém organizace maturitního plesu.

„Brainstorming“ – žáci sedí v kruhu a střídavě nahlas říkají, co všechno je napadá k tématu problému. „Co vás napadne, když se řekne maturitní ples?“ Lektor může, ale nemusí zapisovat výroky na tabuli nebo flipchart (při ověřování nebyly výroky zapisovány). Pokud žáci příliš nemluví, může lektor klást doplňující otázky (Jaké maturitní plesy jste zažili? Co se vám na nich líbilo?).

Pak si každý žák sám za sebe napíše 3 přání a 3 obavy, které se vztahují k tématu problému.

Pak ve dvojicích, které si sami žáci vyberou, zformulují 3 společné přání nebo 3 společné obavy.

Poté se spojí do skupiny ti, kteří pracovali s přáním, a ti, kteří pracovali s obavami. První skupina vybere 3 klíčová přání, na kterých se shodne celá skupina, druhá skupina vybere 3 obavy, které jim přijdou nejzávažnější. Mezitím si lektor předepíše na flipchart strukturu formuláře viz níže.

Reflexe:

- Až se skupiny domluví, lektor se skupinami promluví o tom, jaké to má výhody, když se domlouvá větší skupina a jaké to má nevýhody (výhodou je množství nápadů, nevýhodou, že nemusejí zaznít slabší hlasy).
- Lektor na flipchart zapíše do připraveného formuláře k bodu „Očekávání:“ výstupy skupiny, která se domluvila na 3 přáních a výstupy skupiny, která sepisovala obavy.

Struktura formuláře:

- *Téma: Maturitní ples*
- *Cíl: „Uspořádat maturitní ples, který ...“*
- *Struktura problému:*
 - *Koho se problém (ples) týká?*
 - *Jaký je ideální stav pro vyřešení problému? – program plesu*
 - *Co je třeba udělat k vyřešení problému? (konkrétní postup, pomůcky, aktivity)*
- *Přání:*
- *Obavy:*
- *Zdroje:*
- *Harmonogram (Jak dosáhnout cíle?): Kdo? Co? a Dokdy?*

Jako další bod celá třída diskutuje o **struktuře problému**:

- Jak by měl vypadat výsledný stav po vyřešení problému – podrobný, konkrétní popis výsledného stavu (jak by měl vypadat maturitní ples, co by tam mělo být, program maturitního plesu, náležitosti maturitního plesu).
- Kdo jsou hlavní aktéři, kterých se téma/problém týká? (účastníci maturitního plesu). Pokud si rozebereme problém, můžeme pak lépe nadefinovat aktivity, které jsou potřeba k jeho vyřešení (dosažení výsledného stavu, cíle).
- Jaké pomůcky, věci budeme potřebovat?
- Jaký prostor budeme potřebovat? (počet lidí, co by měl prostor umožňovat).

Nechte žáky vyčerpat všechny možné odpovědi. Vše jmenované lektor zapisuje na flipchart dle struktury formuláře. Diskuze může přesáhnout do druhé hodiny, kde s žáky lektor probere cíl plesu, činnosti nutné k zařízení plesu a harmonogram.

2. hodina – Stanovení cíle a harmonogramu maturitního plesu

Čas: 45 min

Metody

Diskuze

Pomůcky

Tabule nebo flipchart pro zápis výstupů z diskuze, psací pomůcky a papíry pro žáky

Cíl: Cílem je vyzkoušet si metody, jak řešit určitý společný problém a navrhnout způsoby řešení. Aktivita vede žáky k tomu, aby si uvědomili, že sami mohou problémy, věci, které jim vadí, řešit. Zároveň je cílem aktivity pomoc žákům najít kompromis mezi různými návrhy na řešení problémů.

Průběh

Dalším důležitým bodem je stanovit si cíl – Co bychom si přáli, aby bylo výsledkem? – konkrétní cíl naformulovaný v jedné větě, ověřitelný, měřitelný, cíl, na kterém se třída shodne, realizovatelný a termínovaný. Když se v procesu řešení problému někde zasekneme nebo se rozhodujeme mezi variantami, můžeme se k cíli vrátit. Cíl zatím lektor nezapisuje, jen o něm nechá žáky přemýšlet a pokračuje sestavením harmonogramu.

Jednotlivé **kroky k dosažení cíle a harmonogram** zapisuje lektor na další flipchart. Když máme popsanou strukturu problému, připravíme si čistý flipchart, ten pospaný umístíme na viditelné místo a stanovíme s žáky za 1) jednotlivé kroky je nutné podniknout k dosažení cíle: Jaké činnosti mají před konáním maturitního plesu proběhnout? Co je třeba zařídit? (je potřeba stanovit si termín maturitního plesu, nacvičit předtančení, udělat pozvánky, vytvořit půlnoční noviny apod.). Za 2) stanovíme s žáky priority, co je třeba udělat nejdříve a stanovíme si harmonogram aktivit k pořádání maturitního plesu – zamluvení místa, zamluvení kapely, stanovení rozpočtu. Při rozhodování o variantách pomáhá stanovit si pro a proti a pomocí nich se rozhodovat, následně je důležité ctít dohodu. Výsledné úkoly si pak žáci mohou rozdělit mezi sebou. Při stanovování postupu řešení problému je také potřeba ověřit si, jaké jsou naše zdroje k řešení problémů – lidé, peníze.

Reflexe: Pojmenujte s žáky metody použité k řešení problému. Žáci by měli jmenovat: moderovaná diskuse, všichni měli prostor se vyjádřit, diskuse v kruhu, pro řešení problému byl nastaven určitý čas, strukturování problému (sběr informací o problému, nahlížení na problém z více úhlů) a zápis výstupů z diskuze.

Na závěr aktivity proběhne zhodnocení celého projektového dne – Co Vás překvapilo? Co jste získali? Co jste se naučili nového? Využijete něco z projektového dne do budoucna?

Metodické doporučení pro práci s žáky s ADHD

U žáků s ADHD, jejich soustředění a výdrž při sezení na místě a diskutování bude dost pravděpodobně poměrně omezená. Je vhodné proložit besedu aktivitami s možností pohybu a výraznější změny stylu práce. Např. stanovení priorit toho, co je třeba udělat nejdříve pro pořádání maturitního plesu pomocí bodován – každý žák dostane 3 body (samolepky) a umístí je na 3 aktivity, které jsou dle něj nyní nejdůležitější zařídit.

3.3 Metodický blok č. 3 (Druhý projektový den: Simulační hra Vytvoření hnutí za osídlení nové planety)

V rámci druhého projektového dne si žáci v rámci simulační hry vyzkouší vytvořit vlastní hnutí za osídlení nové planety. Projektový den se skládá ze tří dvouhodinových bloků, mezi kterými jsou 10-15 minutové přestávky. První hodina projektového dne slouží k naladění žáků a k procvičení vyjadřování svých názorů a postojů. 5 vyučovacích hodin se pak s žáky věnujeme simulační hře.

3.3.1 Téma č. 1 (Ukázka úspěšného projektu občanského aktivismu, vyjádření názoru a postoje)

1 hodina

Čas: 45 min

Metody

Aktivizující hry, zrcadlení

Pomůcky

Dataprojektor, laptop

Cíl: Žáci si prostřednictvím několika aktivit vyzkouší vyjadřovat svůj názor a zaujímat postoj k různým situacím.

Průběh

Na úvod lektor prezentuje žákům **ukázkou úspěšného projektu občanského aktivismu** – video nebo prezentaci (záchrana budovy, parku, vytvoření komunitního centra, zabránění stavbě silnice apod.) – 15 min. Pak žáky seznámí s náplní projektového dne.

Rozehřívací aktivity

- Žáci stojí v kruhu a posílají „Ty“ a „Já?“ střídavě přes kruh a „Bing, Bong, Beng“.
- **Mocní a podřízení** – žáci se rozdělí sami do dvojic a po zaznění signálu jeden ovládá druhého, kam má jít (rovně, dopředu, vpravo, vlevo, rovně, stůj). Ten co dává pokyny, nejdříve chodí těsně za tím, co jej poslouchá, pak se vzdálenost zvětší na 3m, a nakonec ten, co ovládá, zůstane stát na místě a dává povely z místa. Pak se role vystřídají. Na konci si žáci řeknou, co se v průběhu cvičení měnilo, co bylo jinak v různých fázích. Co na cvičení fungovalo? Co bylo na cvičení složité? Jak se žáci cítili v případě, že byli žáci ve vedení a v případě, že se nechávali řídit. Cílem je vyzkoušet si, jak na nás může působit získání moci, jak s ní umíme nakládat a využít ji.

Doporučení pro rozdělování do dvojic:

Při rozdělování do dvojic to může být tak, že žák s ADHD není ve třídě oblíben a nikdo si jej nebude chtít do dvojice vybrat. Pokud by byl počet žáků lichý, takový žák může zůstat bez partnera do dvojice a je třeba s tím citlivě pracovat, aby nebyla podporována tendence k jeho ostrakizování (např. i v případě, kdy by druhý žák ve dvojici tohoto žáka odmítal apod.). V tomto případě je doporučeno rozdělit žáky do dvojic bezpečněji, např. vytvořit náhodné dvojice z předchozí hry – žák vytvoří dvojici s žákem po jeho pravici, nebo rozdělení anonymním losováním apod.

Vyjádření názoru prostřednictvím „živé“ škály ano/ne – místnost rozdělíte na škálu odpovědí „rozhodně souhlasím“ – „rozhodně nesouhlasím“, jeden konec místnosti vyjadřuje odpověď „Ano“ druhý konec odpověď „Ne“. Lektor klade otázky, tvrzení, k nimž se mají žáci vyjádřit tím, že přejdou na jednu stranu místnosti.

Otázky/Tvrzení:

- Byl/a jsem na Sněžce.
- Byl/a jsem v Národním divadle.
- Jel/a jsem už na koni.
- Jezdím rád vlakem.

- Měla by být zrušena povinná školní docházka.
- Je dobře, že ve škole byly zakázány automaty se sladkými nápoji.
- Bylo by dobré alespoň v pondělí nejíst maso.
- Letěl jsem letadlem.
- Slavím sv. Valentýna

Lektor na konci cvičení dá příležitost někomu z žáků, zda by si s ním chtěl vyměnit pozici a vyzkoušet si položit nějakou otázku.

Pak si žáci sednou dvojic a vymyslí 5 vlastních otázek, které následně položí ostatním na škále Ano-Ne. Zároveň udělají žáci odhad, jak budou ostatní odpovídat. Ať žáci zkusí vymyslet takové otázky, které pravděpodobně nebudou mít ostatní.

Reflexe: Co bylo v rámci cvičení pro žáky složité? Zda je něco, co je překvapilo? Lektor upozorní, že důvody postojů lidí jsou různé (není radno odsuzovat někoho kvůli jeho postoji), může být složité zaujmout jiný postoj než většina (nejím maso, slavím sv. Valentýna). V rámci politické kampaně politické strany zjišťují názory a postoje voličů k různým společenským tématům.

3.3.2 Téma č. 2 (Vytvoření postav simulační hry)

1. hodina - Konkurz na vesmírný let na planetu vzdálenou 25 let

Čas: 45 min

Metody

Simulační hra

Pomůcky

Flipchartové papíry

Cíl: Cílem první hodiny je vytvoření postav (jejich zájmů, charakter) pro simulační hru Vytvoření hnutí za osídlení nové planety.

Průběh

Úvod do simulační hry: Byl vyhlášen konkurz na první let na jinou planetu. Let, který by trval minimálně 25 let tam a pak zpět. Hledá se člověk, člen posádky, který by byl ochoten letět na jinou planetu. Předpokládá se, že daná osoba poletí na cizí planetu ve stavu hibernace.

Žáci vytvoří skupiny po 4 podle svého výběru a mají za úkol vymyslet portrét osoby, která se přihlásila do konkurzu na let. Vymýšlejí pohlaví, věk, jméno, profesi, jeho předchozí zkušenosti, jeho silné a slabé stránky (vlastnosti).

Doporučení pro práci s žáky s ADHD

Při rozdělení do skupin použít náhodné rozdělení žáků, např. pomocí čísel 1,2,3,4, aby žák s ADHD náhodou nezůstal osamocen nebo nebyl odmítán skupinou, do které bude přiřčen.

Doprostřed třídy mezitím lektor postaví židli, kde bude jakoby sedět kandidát za každou skupinu při konkurzu, pohovoru. Za židli se vždy postaví jedna ze skupin. Na začátku každý ze skupiny svého kandidáta představí – řekne o něm jednu informaci. Pak ostatní žáci či lektor klade kandidátovi otázky,

na otázky ano-ne odpovídá každý ze skupiny zvednutím ruky (zvednutí = ano), na otevřené otázky může odpovědět kdokoliv ze skupiny.

Pokud tyto otázky nezazní, doptá se lektor:

- Proč si myslí kandidát, že by byl přínosem pro posádku?
- Co ho činí šťastným?
- Zda již někam cestoval?
- Co si myslí, že získá cestou do vesmíru?

Až se vystřídají všechny skupiny, všichni žáci si sednou do kruhu a budou jako komise hodnotit kandidáty. Co by bylo při sestavování posádky silnou stránkou kandidátů? Co by mohlo být komplikací, pokud by tito tři kandidáti tvořili posádku? Ukazuje se odolnější pro dlouhodobý pobyt ve vesmíru skupina, kde jsou různorodí lidé (různé pohlaví, různé profese). Příklady dlouhodobých pobytů ve vesmíru (cvičné, v družicích na oběžné dráze).

Reflexe: Jaké to je přemýšlet o někom jiném? Jaké to je reagovat za vymyšlenou postavu? Jaké to bylo dohodnout se o postavě? Výběr kandidátů politických stran pro volby např. do poslanecké sněmovny je stěžejním úkolem politických stran a důležitou součástí demokratického procesu.

3.3.3 Téma č. 3 (Pravidla soužití na vzdálené planetě)

1. hodina - Pravidla soužití na vzdálené planetě. Jak by vypadal život na nové planetě?

Čas: 45 min

Metody

Skupinová práce, hraní v roli, diskuze

Pomůcky

Flipchart, flipchartové papíry, stoly pro skupiny

Cíl: V rámci druhé části simulační hry mají žáci za úkol vytvořit pravidla soužití společenství na vzdálené planetě. Cílem je ukázat způsoby, jak se lidé s různými zájmy mohou domluvit, aby dosáhli společného cíle (spokojený život na vzdálené planetě). Využit je postup, který je běžný pro vytváření programů politických stran, hnutí či spolků.

Průběh

Ve stejných skupinách, které představovaly jednotlivé kandidáty, žáci sepisují: Co by pro kandidáty na let do vesmíru znamenalo prožít spokojený život? Jak si představují rodinný život? Jaké by mělo být školství dle kandidátů? Jaká by měla být péče o zdraví? Jaký by měl být vztah zvířat a člověka? Jak by měly fungovat vztahy mezi lidmi? Jak se vztahovat k těm, kteří škodí, kteří nedodržují pravidla? Zapiše se na flipchart.

Otázky slouží k vytvoření představy o soužití na vzdálené planetě. Až jsou všechny otázky položeny a skupiny odpoví, představí jednotliví kandidáti, jak odpověděli. Lektor shrnuje odpovědi všech skupin k jednotlivým otázkám na flipchart tak, aby byly všechny výstupy viditelné. Při zapisování nebo po

něm kladle lektor doplňující dotazy (jak dosáhnout společného soužití napříč různými ideály kandidátů):

- Jsou nějaké body, kde se kandidáti shodují v bodě, jak prožít spokojený život?
- Navržení způsobů, jak dosáhnout školství, které by vyhovovalo všem skupinám. Každá skupina navrhne 3 způsoby řešení.

Doporučení pro práci s žáky s ADHD

Před další prací ve skupinách, zařaďte aktivitu na uvolnění, rozhýbání a přípravu na další práci na skupinách – žáci vytvoří živý obraz, příjezdu kandidátů na vzdálenou planetu.

2. hodina - Pravidla soužití na vzdálené planetě. Jak by vypadal život na nové planetě?

Čas: 45 min

Metody

Skupinová práce, živý obraz, diskuze

Pomůcky

Flipchart, flipchartové papíry, stoly pro skupiny

Cíl: Žáci pokračují v tvorbě pravidel soužití společenství na vzdálené planetě. Cílem je ukázat způsoby, jak se lidé s různými zájmy mohou domluvit, aby dosáhli společného cíle (spokojený život na vzdálené planetě). Využit je postup, který je běžný pro vytváření programů politických stran, hnutí či spolků.

Žáci pokračují v tvorbě pravidel soužití společenství na vzdálené planetě, pracují ve stejných skupinách jako v předchozí hodině.

Každá skupina vytvoří 7 pravidel přežití malé skupiny na základně na vzdálené planetě. Skupiny opět z pozice jejich kandidáta uvažují o tom, jak by mohli na planetě žít všichni kandidáti. Skupiny mají za úkol formulovat pravidla jako příkazy (Zkoušej..., Nezkoušej..., Dělej..., Nedělej...). Pak si skupiny pravidla mezi sebou vymění a přečtou si je, 3 označí jako nejdůležitější a 1 označí jako pravidlo, které by se dalo vyřadit. Pak si skupiny ještě jednou vymění papíry tak, aby žádná skupina neměla svá původní pravidla. Každá skupina si ze tří pravidel označených na papíru jako nejdůležitější vybere jedno pravidlo, které převede na návod, jak toto pravidlo dodržovat v několika větách (v činném rodě v 2. osobě). Pak si skupiny návody představí a ostatní skupiny hádají, co se daným pravidlem řeší.

Reflexe:

- Jaké jsou výhody, když si pravidla domlouváme společně? Jaké to má nevýhody?
- Bylo náročné se na pravidlech domluvit? Proč?
- Vylučují návody, jak dodržovat jednotlivá pravidla, dodržování jiných pravidel?

Po reflexi postupně skupinky nadiktují všechna pravidla, která jsou definovaná na výstupech, které mají aktuálně u sebe. Skupinky jmenují i pravidla, která už zazněla. Lektor zapisuje pravidla na flipchart, opakující se pravidla označí, zaznamená, kolikrát zazněla. Pravidla, která skupiny označily jako zbytná, lektor označí otazníkem. Pravidla, která považují skupiny za nejdůležitější, označí hvězdou. Diskutuje s žáky, zda by podle daných pravidel označených za nejdůležitější byli ochotni žít všichni kandidáti a přijali daná pravidla za ústavu.

Na závěr pro odlehčení náročné práce nad sestavováním společných pravidel soužití na vzdálené planetě každá skupina pomocí pantomimy předvede, jak to na planetě vypadá po 5 letech soužití v rámci daných pravidel. Jedna skupina ukazuje, jak lidé vstávají, jak snídají. Druhá skupina ukáže, jak lidé pracují. Třetí skupina ukáže, jak tráví volný čas.

Vytvoření živého obrazu jak lidé podle pravidel žijí na základně na planetě.

Reflexe:

- Poznali žáci v předvádění pantomimy pravidla? Jaká?
- Shrnutí, co se v pravidlech promítá – individualismus, solidarita, soutěživost, ekologie, zájmy jednotlivých postav?
- Každá politická strana musí mít ze zákona svůj program, který musí předložit při založení. Program pak prezentují jednotliví kandidáti při volbách.

3.3.4 Téma č. 4 (Vznik hnutí a kampaně za osídlení nové planety) – 2 hodiny

1. hodina – Založení hnutí za osídlení nové planety

Čas: 45 min

Metody

Simulační hra

Pomůcky

Papíry, velké archy papíru (flipchartové) a psací pomůcky, příloha č. 3.3.4.1

Cíl: Cílem je vytvořit hnutí, které chce na cestu na Mars přilákat další zájemce, kteří by zde žili, rozšířili populaci. Vytvoření kampaně spolku/hnutí, založení facebookových stránek.

Průběh

Co musíme udělat pro to, aby vzniklo hnutí, veřejné sdružení za osídlení Marsu? Jak přilákat další lidi, kteří by chtěli žít podle našich pravidel?

Zákon o sdružování umožňuje občanům vytvořit:

- Spolek (zapsaný spolek), jehož prostřednictvím vystupují jako oficiální sdružení se společnými zájmy, společným cílem (spolek zahrádkářů, okrašlovací spolek, spolek pro obnovu venkova apod.). Spolek podporuje především členy hnutí. V ČR hnutí, která se snaží působit navenek (např. Greenpeace, Hnutí duha) jsou také spolky.
- Politické hnutí/stranu (mají výhody oproti spolku, například právo na zábory veřejných prostranství pro své akce – svoboda projevu). Jsou založeny za účelem prosazování zájmů a snaží se působit navenek, přesvědčit další lidi, aby je podpořili na rozdíl od spolku.

Nechte žáky rozhodnout, zda by chtěli být raději spolek nebo hnutí.

Co potřebujeme k tomu, abychom založili spolek/hnutí? Necháme žáky odpovídat, případně doplníme (název, cíl, účel spolku, pravidla organizace, finance, prostor, minimálně 3 členy, získat známé osobnosti). Účel a cíl spolku/hnutí jsme vymysleli v předchozí hodině.

Dalším krokem žáků bude vymyslet kampaň spolku/hnutí, která by oslovila širokou veřejnost:

- 1) název hnutí
- 2) slogan, heslo
- 3) logo
- 4) rozhovor se známou osobností, která zaštiťuje hnutí
- 5) plakát, leták
- 6) billboard

Žáci se rozdělí do skupin podle toho, co by chtěli vytvářet. Až vypracují skupiny své úkoly, představí je celé třídě. Návrhy loga nebo sloganu může celá třída ještě korigovat a diskutovat o nich.

Doporučení pro práci s žáky s ADHD

Skupinová práce by neměla přesáhnout 30 min.

2. hodina – Založení hnutí za osídlení nové planety

Čas: 45 min

Metody

Simulační hra

Pomůcky

Minimálně jeden PC/laptop a připojení k internetu

Cíl: Cílem je vytvořit hnutí, které chce na cestu na Mars přilákat další zájemce, kteří by zde žili, rozšířili populaci. Vytvoření kampaně spolku/hnutí, založení facebookových stránek.

Průběh

Dalším krokem je založení Facebook stránky spolku/hnutí. Skupiny si opět rozdělí úkoly:

- jedna skupiny vytvoří stránku s názvem hnutí, jako profilový obrázek použije logo. Do informací o stránce popíše, co je cílem hnutí.
- Druhá skupiny vymyslí téma úvodního obrázku, může do něj zakomponovat slogan hnutí.
- První příspěvek na Facebook stránku (např. nahrávka rozhovoru se známou osobností, pozvánka na setkání, akci, kterou hnutí pořádá, příspěvek k tématu vztahující se k hnutí, ukázky z života na Marsu)

V informacích o profilu žáci uvedou, že se jedná o projektový profil dané třídy nebo skupiny, jehož cílem je ověřit si nástroje informační kampaně. Požádejte návštěvníky profilu, aby jej označili, pokud je kampaň stránky zaujala.

Reflexe výukového programu:

- Co jste během dvou projektových dnů získali?
- Co Vám bylo příjemné? Co se Vám líbilo?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

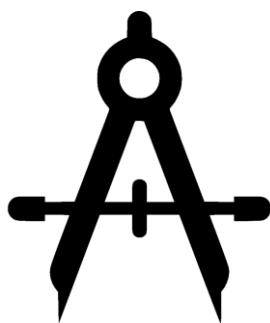
4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

Příloha č. 3.2.2.1 Hrací karty pro žáky k simulační hře Prales

Příloha k 2. hodině tématu Politické ideologie a správa věcí veřejných (I. projektový den)

Zahraniční společnost budující silnice

Zastupujete zahraniční společnost stavějící dálnice. Jejím zájmem je vystavit dálnici přes prales propojující sousední země. Potřebují získat souhlas jedné skupiny žijící v pralese.

Obrázek 3 Figura pro rozřazení do skupiny Společnost budující silnice

Chovatelé dobytka

Zastupujete místní chovatele dobytka. Jejich zájmem je kácet stromy, aby rozšířily pastviny pro chov svého dobytka. Každý rok máte právo na to vykácet 3 stromy. Rozšiřování pastvin můžete kdykoliv omezit.

Obrázek 4 Figura pro rozdělení do skupinky Chovatelé dobytka

Novo-osídlenci

Zastupujete novo-osídlence, kteří se nově přestěhovali na okraj pralesa. Novo-osídlenci jsou farmáři a pěstují zeleninu a kukuřici, na pozemcích, které dostali od vlády. Někteří osadníci si se svými poli vystačí, někteří by chtěli prodávat zeleninu a rozšiřovat svá pole. Každý rok mohou vykácet 2 stromy. Pokud se domluví s jinou skupinou, mohou vykácet více stromů a rozšířit svá pole.

Obrázek 5 Figura pro rozdělení do skupiny Novo-osídlenci

Dřevařská společnost, vyrábějící nábytek

Zastupujete mezinárodní dřevařskou společnost vyrábějící nábytek. K tomu aby měla zisk, potřebuje firma každý rok vykácet 2 stromy. Pokud se domluví, ještě s jednou skupinou z pralesa mohou navýšit těžbu a získat větší zisk.

Obrázek 6 Figura pro rozdělení do skupiny Dřevařské společnosti

Domorodci z kmene Awá

Zastupujete domorodce z kmene Awé. Domorodci z kmene Awé žijí v rezervaci, kde je omezená těžba. K výstavbě obydlí, zbraní a pro palivové dříví jim stačí každý rok pokácet jeden strom. Jejich zájmem je žít tak jako jejich předci mimo civilizaci a v souladu s pralesem. Prales je jejich zdrojem obživy, potřebují ho k životu a potřebují, aby byl zachován.

Obrázek 7 Figura pro rozdělení do skupiny Domorodců z kmene Awá

Farmaceutická společnost Medico

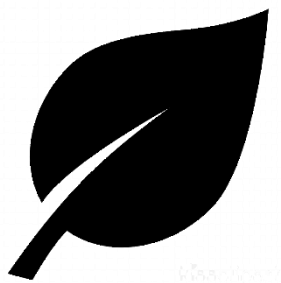
Jste zástupci farmaceutické společnosti Medico. Medico vyrábí léky ze stromů a vzácných rostlin rostoucích v pralese. Mají zájem o vzácné bílé stromy a zájem podporovat zachování druhové rozmanitosti v pralese.

Obrázek 8 Figura pro rozřazení do skupiny Farmaceutické společnosti Medico

Greenpeace

Jste zástupci mezinárodní, nevládní nátlakové skupiny, financované z dobrovolných příspěvků veřejnosti a průmyslových společností. Ve středu vašeho zájmu je především zabránit ničení a vykořisťování tropických pralesů. Vaše skupina dostala za úkol pokusit se přesvědčit různé skupiny žijící a pracující v Praze, aby snížily své nároky na dřevo a podporovaly zalesňování odlesněných ploch. Vaše kampaň se řídí zásadou nenásilného, ale trvalého tlaku. Pokud jste uspěli při prosazování rekultivačního programu, který musí uskutečnit alespoň jedna skupina, která stromy kácí, můžete vysadit každé dvě kola maximálně 2 stromy nad rámec toho, co je povoleno.

Obrázek 9 Figura pro rozřazení do skupiny Greenpeace

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

Příloha č. 3.1.3.1 – Jak se můžete účastnit politiky a pokusit se ji ovlivnit?

Příloha pro učitele k tématu - Reflexe besedy

- Účast ve volbách
- Dopisem poslanci nebo senátorovi
- Návštěvou poslance nebo senátora v jeho poslanecké resp. senátní kanceláři v místě bydliště nebo obvodě
- Návštěvou komunálních poslanců nebo radních
- Dopisem do místních nebo celostátních médií
- Telefonátem do živého vysílání rozhlasu přednášejícího besedu s politikem
- Účastí na politickém, resp. předvolebním mítinku
- Vstupem do politické strany (občan starší 18 let)
- Vlastní kandidaturou ve volbách (do obecního zastupitelstva od 18 let, do Sněmovny od 21 let, do Senátu o 40 let)
- Vstupem do / založení nátlakové skupiny (organizace, která se systematicky snaží ovlivnit politiku v dané věci)
- Prostřednictvím pomoci nátlakové skupině resp. politické straně s kampaní
- Účast nebo organizací shromáždění, demonstrace
- Podepsáním nebo sepsáním petice

(Zdroj: David, R. „*Politologie. Základy společenských věd*“ Nakladatelství Olomouc s.r.o., Olomouc 2010)

Příloha č. 3.3.4.1 – Registrace politické strany nebo politického hnutí, založení spolku

Příloha pro učitele k tématu Vznik hnutí a kampaně za osídlení nové planety (II. projektový den)

Sociální hnutí bývají neformální sdružení lidí, které vzniká, aby dosáhlo nějaké společenské změny. V naší společnosti může sociální hnutí fungovat neformálně. Častým jevem ale spíše bývá, že se hnutí zformuje do určité formální podoby a tou může být spolek anebo politická strana. Formální podoba spolku má praktické důvody, neboť tímto způsobem může hnutí vstoupit do oficiálních procesů rozhodování o tématu, které je zajímá (např. prostřednictvím voleb, nebo se spolek může zapojit do územního či stavebního řízení za účelem ochrany životního prostředí), či získat finanční podporu na svoji činnost.

Jak založit spolek?

Obsah stanov spolku určuje v českém právu občanský zákoník. Podle daného zákona schvalují stanovy zakladatelé (min. 3 osoby) na ustavující schůzi spolku a musí být poté uloženy v úplném znění v jeho sídle. Obsahují alespoň následující údaje:

- název, odlišující jej od jiné právnické osoby, a sídlo spolku,
- účel spolku,
- práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
- určení statutárního orgánu, a to zda je kolektivní (výbor) nebo individuální (předseda),
- příp. též nejvyšší orgán spolku (jinak je jím členská schůze).

Založení politické strany nebo politického hnutí

Politické strany a politická hnutí slouží občanům k výkonu sdružovacího práva za účelem jejich účasti na politickém životě společnosti, zejména na vytváření zákonodárných sborů, orgánů vyšších samosprávných celků a orgánů místní samosprávy. Právní úprava nečiní rozdíl mezi politickou stranou a politickým hnutím (dále jen "strany a hnutí").

Kdo a za jakých podmínek?

Založit stranu a hnutí mohou nejméně tři státní občané České republiky starší 18 let (přípravný výbor). Členy stran a hnutí mohou být též pouze státní občané České republiky starší 18 let; občan však může být členem jen jedné strany nebo hnutí.

Jak a kam se obrátit?

Podat písemný návrh na registraci a hnutí poštou nebo osobně v podatelně Ministerstva vnitra, náměstí Hrdinů 3, 140 21 Praha 4. Oznámení o ustavení statutárního orgánu a jeho změně, návrh na registraci změny stanov, oznámení o zrušení a návrh na výmaz, se podává též odboru voleb Ministerstva vnitra.

Co musíte předložit?

- písemný návrh na registraci podepsaný členy přípravného výboru s uvedením jejich jmen, příjmení, data narození a bydliště a s uvedením zmocněnce, oprávněného jednat jménem přípravného výboru, podpisy členů přípravného výboru není třeba ověřovat;
- petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby strana a hnutí vznikly s uvedením jejich jména a příjmení, data narození, bydliště a podpisu;
- stanovy politické strany nebo politického hnutí ve dvou vyhotoveních.

Stanovy politické strany nebo politického hnutí musí obsahovat tyto náležitosti:

- název a zkratku strany nebo hnutí;
- sídlo;
- programové cíle;
- práva a povinnosti členů;
- ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny, zejména vymezení rozsahu, v němž mohou ve prospěch strany majetek nabývat, hospodařit a nakládat s ním, popřípadě nabývat jiná majetková práva, a rozsahu, v němž mohou jednat a zavazovat se jménem strany;
- orgány včetně orgánů statutárních, rozhodčích a revizních, způsob jejich ustavování a vymezení jejich oprávnění;
- způsob, jakým statutární orgány jednají a podepisují, zda a v jakém rozsahu mohou činit právní úkony jménem strany a hnutí i jiní členové či pracovníci;
- zásady hospodaření;
- způsob stanovení členských příspěvků, mají-li členové strany a hnutí uloženu povinnost platit členské příspěvky;
- způsob naložení s majetkovým zůstatkem, který vyplývá z likvidace majetku a závazků v případě zrušení strany a hnutí, pokud tento zůstatek nepřípadně státu.

V návrhu na registraci je třeba oznámit plnou adresu sídla strany nebo hnutí - sídlo musí být definováno úplně a přesně, aby bylo identifikovatelné v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí (to znamená název obce, poštovní směrovací číslo, číslo popisné, číslo orientační, název ulice nebo náměstí, byl-li přidělen).

(Zdroj: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcanske-aktivity-118893.aspx?q=Y2hudW09Ng%3D%3D>)

9 Příloha č. 6 – Materiály k tématům výukového programu Formulace názoru a postoje, které byly vytvořeny v rámci OP VK a OP VVV

- **Propagace a média** (<https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/6980>) Tento studijní předmět seznámí studenty s historií samotné reklamy, s chováním spotřebitelů, s podporou prodeje a mediální strategií. Pomocí tohoto předmětu studenti získají zkušenosti, jak reklamu vytvořit a rovněž předejít rizikům s ní spojených.
- **Extremismus (xenofobie, rasismus, anarchismus, fanatismus, terorismus, nacionalismus, multikulturní soužití)** (<https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/16169>) – Publikace zaměřená na extremismus a jeho projevy mezi dětmi a mládeží. Společně s publikací je uložena také powerpointová prezentace, která se k publikaci vztahuje a přímo z ní vychází.
- **Hodnoty, stát a společnost** (<https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/19263>) – Kolektivní monografie je zaměřena na pojetí hodnot a jejich úlohu ve státě a ve společnosti. Po celkové analýze hodnot zkoumají autoři hodnoty jako základní principy demokratického systému (svoboda a rovnost), a také vztah hodnot a lidských a občanských práv. Zaměřují se přitom na demokratickou formu uspořádání státu, na roli institucí a úlohu občanské společnosti ve státě a také na úlohu vzdělanosti a kultury. Na publikaci se autorsky podílejí odborníci z různých vědních oborů, jako je filosofie, politologie, ekonomie a historie. Uživatelské hodnocení produktu
- **Studijní/vzdělávací materiál k tématům: Politická propaganda, Politická reklama, Propaganda - Válka a její obraz, Propaganda v hudbě, Manipulace - volební rétorika** – Soubor pracovních listů, střednědobých a aktivit a projektů zaměřených na podporu komunikační výchovy nazvaný Komunikační výchova v praxi a Komunikační výchova v praxi – metodický průvodce. (<https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/84>)
- PPT prezentace k tématům: **Politické ideologie, Demokracie, její principy a formy, Občanská práva a povinnosti, Politické spektrum, Politická participace**:
 - o <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/111886>
 - o <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/139599>
- **Teorie občanské společnosti, sociálních hnutí a politické participace** – Cílem textu je představit teorie organizovaného politického a sociálního aktivismu, resp. kolektivního jednání a politické angažovanosti. Zatímco aktivismus/organizované kolektivní jednání odkazuje k tomu, co dělají aktivisté a jejich organizace, angažovanost postihuje to, co dělají obyčejní občané. Aktivisté jsou jednotlivci, kteří věnují podstatnou část svého času nebo jiných zdrojů sociálním a politickým aktivitám v rámci nějaké skupiny, platformy nebo organizace. Organizovaného politického aktivismu se primárně týká teorie kolektivního jednání. Ostatní lidé, tj. běžní občané, aktivisty nejsou - politiky se mohou, ale nemusejí účastnit. Individuální angažovanosti na veřejných záležitostech se primárně týká teorie politické participace a angažovanosti ve skupinách občanské společnosti. Občanskou společnost zde chápeme jako soubor zprostředkujících organizací a skupin, jejichž sítě vytvářejí různá sociální hnutí, a které jsou relativně nezávislé na státě a na zájmech soukromých firem. Politická a sociální teorie občanské společnosti, sociálních hnutí a zájmových skupin - americká tradice, evropská tradice, angažovanost občanů, politická participace. <https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/6989>

70

- **Třídílná publikace Demokracie versus extremismus** Třídílná publikace je určena zejména pedagogům základních a středních škol, výchovným poradcům, metodikům prevence a dalším pedagogickým pracovníkům. 1. Teoretická část - věnuje se základním definicím demokracie a extremismu, jejich historii, projevům extremistických hnutí a tématům s extremismem na různých úrovních. 2. Metodická část - věnuje pozornost pedagogické práci s extremismem, sociálním a psychologickým souvislostem extremismu a komunikačním strategiím a metodickým postupům, které může pedagog ve své praxi použít při komunikaci s jedincem a/nebo s kolektivem, který zastává radikální až extremistické postoje, komunikaci s rodinou a okolím radikálního žáka, nebo v případě, že se tímto tématem chce ve výuce zabývat. 3. Aktivita a pracovní listy - tvoří aktivity do výuky pro pedagogy, kteří se chtějí tématem demokracie, totalit a lidských práv v souvislosti s prevencí extremismus zabývat ve výuce. Obsahuje dvanáct aktivit rozdělených do čtyř bloků podle didaktických záměrů, s nimiž primárně pracují. Součástí jsou pracovní listy a pracovní postupy pro použití aktivit ve výuce. Témata: aktivity na pojmy, vlastní limity na uvažování (předsudky, stereotypy), politické svobody, demokracie a totalita, holocaust a jeho popírání, aktuální kauzy (Břeclav, Vítkov), Přesahy (proč nebýt extremistou). (<https://databaze.op-vk.cz/Product/Detail/51710>)

Příloha č. 2.3 Další materiály a metodiky k tématům výukového programu Formulace a prosazení názoru a postoje

- **Svět médií a politiků** (<http://svetmedii.info/otevrena-ucebnice/svet-medii-a-politiku/>) – V lekci Svět médií a politiků jsou čtyři dvouhodinové bloky, které by měli pomoci pochopit, jak se vytvářejí politické kampaně a jak se hodnoty strany zviditelňují v politických heslech, jednotné vizualitě strany či prezentaci politiků.
- **Jak vylepšit svět?** (<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/jak-vylepsit-svet/>) - představuje novou videoaktivitu IWitness v českém jazyce, ve které si žáci vyrobí vlastní film. Tato e-learningová výuková aktivita se zaměřuje na práci žáků s online střížnou, unikátním nástrojem platformy IWitness. Proto se také dobře hodí i na projektovou činnost v Občanské výchově, ZSV a mediální výchově. Žákům aktivita zabere distančně přibližně 3 hodiny práce na počítači. Nemusejí ji vykonat najednou, ale k vytvořené aktivitě se mohou vracet.

10 Příloha č. 7 – Dotazník pro zhodnocení výukového programu žáky

Ohodnoťte prosím program Informace i Dezinformace

1) Oznamkuj známkami 1 až 5 následující:

srozumitelnost zadaných úkolů	1	2	3	4	5
užitečnost získaných informací	1	2	3	4	5
srozumitelnost výkladu	1	2	3	4	5
srozumitelnost připomínek ke skupinové práci	1	2	3	4	5
srozumitelnost připomínek k vytvořeným dokumentům	1	2	3	4	5

2) Které téma/aktivita tě nejvíce bavilo/a:

--

3) Nebavilo mě, přišlo mi zbytečné/nesrozumitelné:

--

4) Co jsi se dozvěděl/a nového, co tě překvapilo:

--

5) Do budoucna využiji:

6) Jak fungovala práce ve skupinách:

7) Co dalšího by tě zajímalo:

Kontakt:

Děkuji za vyplnění a připomínky.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

